

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra historie

Bc. Zdeněk Kuchař

**Systematický nedestruktivní průzkum Chřibů –
kovové artefakty z k. ú. Buchlovice**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: PhDr. Pavel Šlézar Ph.D.

Olomouc 2020

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracoval samostatně a v seznamu pramenů a literatury uvedl veškeré použité informační zdroje.

V Prakšicích dne 15. 8. 2020

Podpis:

V tomto místě chci poděkovat vedoucímu své bakalářské práce PhDr. Pavlu Šlézarovi Ph.D. za ochotu, pomoc s hledáním informačních zdrojů a za trpělivost projevenou při zpracování této práce. Dále chci poděkovat pracovníkům archeologického oddělení Slováckého muzea v Uherském Hradišti nejen za poskytnutí materiálu pro zpracování mé bakalářské práce, ale i za velkou podporu po celou dobu mého bakalářského studia.

OBSAH

ABSTRAKT	5
ABSTRACT.....	6
1 ÚVOD.....	7
2 METODIKA PRÁCE A METODY ZKOUMÁNÍ	9
3 PROBLEMATIKA POUŽÍVÁNÍ DETEKTORŮ KOVŮ S PŘÍHLÉDNUTÍM K PROSTŘEDÍ LESA.....	12
4 POHOŘÍ CHŘIBY Z HLEDISKA GEOMORFOLOGIE A PŘÍRODNÍHO PROSTŘEDÍ.....	17
5 VYHODNOCENÍ DOSAVADNÍCH ARCHEOLOGICKÝCH PRAMENŮ KE ZKOUMANÉ OBLASTI BUCHLOVICE „DUBOVÝ DÍL“	19
6 SYSTEMATICKÁ DETEKTOROVÁ PROSPEKCE NA LOKALITĚ BUCHLOVICE – „DUBOVÝ DÍL“	24
7 ROZBOR A VYHODNOCENÍ KOVOVÝCH ARTEFAKTŮ	28
8 INTERETACE LIDSKÝCH AKTIVIT VE ZKOUMANÉ OBLASTI	54
9 ZÁVĚR.....	56
10 RESUMÉ.....	58
11 SEZNAM LITERATURY A PRAMENŮ	59
SEZNAM OBRÁZKŮ	65
SEZNAM PŘÍLOH.....	66
PŘÍLOHA 1: KATALOG NÁLEZŮ.....	67
PŘÍLOHA 2: RENTGENOVÉ SNÍMKY VYBRANÝCH NÁLEZŮ	104

ABSTRAKT

Cílem práce je zpracování a vyhodnocení souboru středověkých kovových artefaktů, které byly získány Slováckým muzeem v Uherském Hradišti systematickou detektorovou prospekci vybrané části zalesněného území Chřibů na katastru obce Buchlovice v letech 2016–2017. Touto částí je pás lesa ležící ve výšinné poloze „Dubový díl“ na katastru obce Buchlovice. Jelikož se jedná o lokalitu ležící v zalesněné oblasti pohoří Chřiby, je do práce zahrnuta charakteristika tohoto pohoří se zaměřením na jeho geografický popis, popis jeho přírodních podmínek a stručná rekapitulace dosavadních výzkumů v blízkém okolí zkoumané lokality. Pracovníci Slováckého muzea si oblast vybrali záměrně, a to z důvodu blízkosti lokality Osvětimany – „Hradisko sv. Klimenta“, kde již dříve podobný výzkum s pozitivním výsledkem provedli, a dále z důvodu umístění vybrané lokality na trase historické cesty, jež byla významnou součástí systému historických cest propojujících jednotlivé části Chřibů. Archeologové zde za pomoci dobrovolníků z řad amatérských hledačů za pomoci detektorů kovů získali soubor více než 100 kovových artefaktů pocházejících z období vrcholného středověku a raného novověku. Tento soubor předmětů byl podroben laboratornímu zpracování, jehož výstupem je 95 dochovaných artefaktů určených k dalšímu zkoumání. Tím je tato práce zahrnující analýzu nálezového fondu, syntézu zjištěných struktur a pokus o interpretaci. Výstupem práce je nejen provedení typologické, chronologické a prostorové analýzy vedoucí ke zhodnocení využití lesního prostředí v této vybrané oblasti, ale také zhodnocení možností detektorové prospekce v lesním prostředí a jejích výstupů pro studium krajiny z pohledu archeologie.

Klíčová slova: detektor kovů, les, obchodní trasa, pohoří Chřiby, povrchová prospekce, raný novověk, vrcholný středověk, železný artefakt

ABSTRACT

The aim of the work is to process and evaluate a set of medieval metal artifacts, which were obtained by the Slováké Museum in Uherské Hradiště by systematic detector prospecting of a selected part of the forested area of Chřiby Mountains in the cadastral territory of Buchlovice in 2016–2017. This part is a strip of forest lying in the high position "Dubový díl" in the cadastral territory of the village Buchlovice. As it is a locality located in the forested area of the Chřiby Mountains, the work includes the characteristics of this mountain range with a focus on its geographical description, description of its natural conditions and a brief recapitulation of previous research in the vicinity of the study. The employees of the Slováké Museum deliberately chose the area due to the proximity of the locality Osvětimany - "Hradisko sv. Klimenta", where they have previously carried out similar research with a positive result, and also due to the location of a selected locality on the route of the historic road, which was an important part of the system of historic roads connecting individual parts of Chřiby Mountains. Archaeologists, with the help of volunteers from the ranks of amateur searchers, obtained a set of more than 100 metal artifacts from the High Middle Ages and the Early Modern Period with the help of metal detectors. This set of subjects was subjected to laboratory processing, the output of which is 95 preserved artifacts intended for further investigation. Thus, this work includes an analysis of the finding fund, a synthesis of the identified structures and an attempt at interpretation. The output of the work is not only a typological, chronological and spatial analysis leading to the evaluation of the use of the forest environment in this selected area, but also the evaluation of the possibilities of detector prospecting in the forest environment and its outputs for landscape studies from the point of view of archeology.

Key words: metal detector, forest, business route, Chřiby Mountains, surface prospecting, Early Modern Period, High Middle Ages, iron artifact

1 ÚVOD

Tato práce se věnuje studiu kovových artefaktů pocházejících z období středověku a raného novověku, detektorové prospekci, díky které byly tyto artefakty získány, a studiu lesního prostředí pohoří Chřibů a jeho využití v období středověku a raného novověku. S ohledem na to, že artefakty pocházejí z prospekce za pomoci detektorů kovů, je v práci nutné nastínit základní principy fungování detektorů kovů, manipulaci s nimi a možnostmi jejich využití v lesním prostředí. Samotné pohoří Chřiby je specifickým prostředím, které propojuje několik regionů. Zároveň mezi těmito regiony tvoří jedinečnou oblast, jež zasluhuje pozornost ve formě představení jeho základní geologické, pedologické, hydrologické, geografické, biologické a klimatické charakteristiky. Zkoumané artefakty byly získány detektorovou prospekci trati „Dubový díl“ na katastru obce Buchlovice. Tato lokalita byla vybrána záměrně, protože leží na trase jedné z důležitých zaniklých komunikací, které vedly přes pohoří Chřiby. V okolí vybrané lokality se také nachází několik významných středověkých památek či bodů, jež zmíněná cesta propojovala. Pro pochopení širšího kontextu nálezů by mělo být v práci užitečné shrnutí dosavadních archeologických výzkumů a z nich vycházejících poznatků o minulosti zalesněných částí okolí vybrané lokality. Nalezené artefakty představují ve většině případů dobře určitelné kovové předměty, které tvořily součást života lidí ve středověku a raném novověku. Artefakty je třeba analyzovat z hlediska jejich typologicko-funkčního zařazení. Tato analýza artefaktů musí vycházet z jejich důsledného zařazení podle existujících deskriptivních systémů. Z nich pro svou práci považuji za nejvíce relevantní typologii kovových artefaktů vytvořenou R. Krajícem ke zpracování kovových artefaktů při studiu zaniklé kovárny v Sezimově Ústí. Na základě této deskripce mohu provést typologicko-funkční analýzu jednotlivých artefaktů z nálezového souboru a definovat jednotlivé kategorie lidských aktivit, jimž se středověký a raně novověký člověk věnoval v rámci zkoumaného území. Tato analýza má tedy za cíl vytvoření deskriptivního systému pro účely dalšího zpracování. Druhou částí analytické fáze práce by měla být chronologická analýza artefaktů vedoucí k rozčlenění artefaktů z časového hlediska a vytvoření datačních spekter pro chronologický přehled jejich uložení. Nejen příklady ze Sezimova Ústí, ale i nálezy ze spousty dalších lokalit, které jsou publikované v odborné literatuře, poskytnou analogie k provedení chronologické analýzy nálezového souboru. Studium hloubek uložení artefaktů v rámci prostorové distribuce umožňuje sledovat vztah hloubky uložení artefaktů

k jejich chronologickému zařazení a také pochopit, jakým způsobem byly do lesní půdy uloženy. Syntéza struktur, které vznikly na základě dat získaných z analýz, umožňuje vymodelovat přehled o intenzitě konkrétních lidských aktivit v jednotlivých obdobích. Cílem práce je pokus o interpretaci lidských aktivit provozovaných při využívání lesního prostředí v období středověku a raného novověku na základě syntézy dat a struktur s přihlédnutím na existenci zaniklé komunikace a důležitých bodů v blízkém okolí zkoumané lokality. Dílčím cílem je zhodnocení možností využívání detektorů kovů v lesním prostředí a přínosu jejich používání v tomto prostředí pro archeologii. Přehled a lepší orientaci v práci zajistí přílohy ve formě katalogu nálezů a fotografické dokumentace nálezů doplněné kresbami řezů jednotlivých artefaktů.

2 METODIKA PRÁCE A METODY ZKOUMÁNÍ

Artefakty, které zkoumám ve své práci, se již nacházejí ve stavu nakonzervovaných předmětů uložených v depozitáři Slovákého muzea v Uherském Hradišti. Jedná se o 95 kovových předmětů ošetřených pomocí pískovací mikrotrysky a konzervovaných syntetickým voskem. Cílem mé práce tedy není návrh a realizace metody výzkumu v terénu, protože ten již proběhl. Ve své práci se proto zaměřím na zkoumání jednotlivých artefaktů ve stádiu po konzervaci, tedy ve stavu, kdy je možné artefakty určit a datovat.

Metodika práce podléhá archeologické metodě složené z analýzy archeologických nálezů, syntézy struktur a interpretace. Cílem analýzy je deskripce nálezů na základě fyzických archeologických kontextů, například s ohledem na zaznamenané nálezové okolnosti lze přihlídnout k hloubce uložení jednotlivých nálezů. Další analytickou metodou je aplikace deskriptivních systémů (Neústupný 2007, 21). Pro vytvoření deskriptivního systému pro tuto práci jsem se rozhodl pro kombinaci několika již existujících systémů.

První z nich je systém R. Krajíce publikovaný v dvojdílné práci věnované výzkumu kovárny v Sezimově Ústí z roku 2003, kde zpracovává nevidaně širokou kolekci většiny známých typů železných artefaktů (Krajíc 2003a, Krajíc 2003b). Na základě vyhodnocení těchto nálezů R. Krajíc vytvořil typologii středověkých železných artefaktů, na níž je vystavěna typologie většiny artefaktů v této práci. Úskalím práce R. Krajíce je použití jeho analýz pro datování podobných železných předmětů. Artefakty ze Sezimova Ústí jsou často datovány na základě archeologických situací samotného výzkumu a tyto datace jsou limitované dobou existence tvrze a zaniklého města včetně kovárny.

Souhrnná práce A. Ruttkaye *Waffen und Reiterausrüstung des 9. bis zur ersten Hälfte des 14. Jahrhunderts in der Slowakei II.* publikovaná v roce 1976 v periodiku *Slovenská archeológia*, která se věnuje militariím a součástí výbavy koně a jezdce typickým pro 9. až 14. století, poskytuje další významný typologický přehled středověkých artefaktů. V některých případech se práce o tuto typologii opírá. Tato publikace se věnuje většímu rozsahu typů některých artefaktů, proto jsou odkazy na typologii A. Ruttkaye v práci použity jak pro doplnění, tak někdy i jako prioritní zdroj pro definování typů artefaktů. Práce T. Durdíka *Středověké zbraně* z roku 1983 poskytuje základní orientaci v typologii a názvosloví středověkých militarií. Práce představuje kolekci zbraní ze sbírkového fondu

Okresního muzea v Chrudimi. Poskytuje také analogie k artefaktům, kterým se práce věnuje, a pomáhá s datováním některých z nich. Srovnání nabízí pro hroty střel, tesáky, kopí a sekery.

Pomocí kombinace těchto existujících deskriptivních systémů a publikací dalších výzkumů, které zkoumají kovové artefakty z vrcholného středověku a raného novověku, je vytvořen deskriptivní systém této práce. Provedená analýza dělí artefakty několika způsoby. V první řadě dělí artefakty na výrobky ze železa a výrobky z barevných kovů či jejich slitin (s ohledem na to, že nebyla provedena materiálová analýza kovů, není možné u neželezných artefaktů blíže specifikovat materiál, z něhož jsou vyrobeny). Dále tento systém třídí artefakty z hlediska funkce do několika kategorií. Jedná se o kategorie stavební kování, mobiliář usedlosti a provozní vybavení, zemědělské nástroje, řemeslnické nástroje, součásti oděvu a předměty z osobní výbavy, výbava koně a jezdce, militaria a předměty bez možnosti typologicko-funkčního zařazení. V rámci těchto kategorií systém třídí artefakty ještě na konkrétní druhy podle jejich funkce. Pokud to stávající deskriptivní systémy umožňují, jsou skupiny jednotlivých druhů artefaktů rozříděny ještě podle hlubších typologických kritérií. Takovéto hloubkové třídění je nutné s ohledem na přesnější zařazení jednotlivých artefaktů za účelem jejich základního datování, jež stávající deskriptivní systémy umožňují.

Pro účel vytvoření syntézy struktur zkoumaných v práci je však důležitá přesnější datace. Z tohoto důvodu bylo prostudováno velké množství publikačních výstupů různých výzkumů, kde hlavní, nebo alespoň významnou složku tvoří kovové artefakty z období vrcholného středověku a raného novověku.

Důležitým zdrojem poznání středověkých kovových artefaktů jsou výsledky výzkumů zaniklých středověkých vsí. Na našem území bylo několik z nich systematicky zkoumáno. Publikace těchto výzkumů obsahují informace o bohaté škále kovových artefaktů, poskytují analogie a pomáhají upřesnit datace podobných nálezů z jiných lokalit. Pro mou práci se ukázaly být užitečné publikace V. Nekudy, které se věnují zaniklé středověké vsi Mstěnice (Nekuda 1985, Nekuda 2000) a vsi Pfaffenschlag (Nekuda, 1975). Další příhodné analogie získané výzkumem zaniklého středověkého osídlení publikuje B. Novotný v prvním dílu dvojdílného sborníku R. Snášila Zaniklé středověké vesnice v ČSSR.

Dalším zdrojem informací o analogiích vhodných k porovnání nálezů kovových artefaktů

jsou výzkumy prováděné na zaniklých tvrzích. Užitečnou se pro tuto práci stala publikace Zaniklá tvrz Semonice z roku 1967 od V. Humla (Huml 1967). Dalším zdrojem informací o analogicky shodných artefaktech je publikace výzkumu hrádku Bolkova na rozhraní katastru obcí Libeč a Zlatá Olešnice (Hejna 1962). Analogicky shodné artefakty rozpoznáváme také v publikaci o výzkumu hradu Templštejn od P. Kouřila z roku 1979 (Kouřil 1979).

Je ovšem nutné dodat, že ne každá analogie nalezená v literatuře vedla ke zpřesnění datace artefaktů. V případě dobře známých druhů artefaktů, které byly v minulosti zkoumány více badateli a které jsou nalézány na řadě výzkumů, jsou dnes většinou v literatuře datovány jednotně a to právě na základě existujících deskriptivních systémů, případně je jejich datace zpřesněna díky nálezovým okolnostem samotného výzkumu. U některých druhů artefaktů vedlo dohledávání analogií naopak ke zvětšení datačního spektra těchto předmětů. Jedná se o předměty dlouhodobě neměnné konstrukce, u kterých bez materiálové analýzy nebo hlubšího kontextu nemůžeme použít přesnější než zevrubnou dataci. U velkého množství nálezů zkoumaných v této práci není možné vyslovit vůbec žádnou dataci s ohledem na jejich fragmentárnost, špatný stav dochování nebo nemožnost typologického zařazení podle stávajících deskriptivních systémů.

Na základě těchto analýz je vytvořen deskriptivní systém, z něhož vychází syntéza jednotlivých struktur. Tímto systémem je katalog nálezů utříděný na základě typologicko-funkční analýzy. Číslování jednotlivých artefaktů je poplatné pouze pro tuto práci, jelikož původní číslování provedené za účelem zachování kontextu při manipulaci s artefakty při laboratorním zpracování bylo značně nesystematické a matoucí. Artefaktům zatím nejsou přidělena přírůstková ani inventární čísla. Výstupem tohoto katalogu je syntéza hodnotící pravidelnosti, analogie v rámci typologického třídění, datace a hloubky uložení. Výstupem syntézy struktur je také tabulkové a grafické znázornění výsledků.

Závěrem a samotným cílem práce je zhodnocení lidských aktivit v oblasti. V této kapitole se pokouším odpovědět, k jakým účelům a jakým způsobem využíval člověk lesní prostředí Chřibů a jaké činnosti zde provozoval. Odpovím na otázku, v jaké míře zde prováděl jednotlivé činnosti a za jakých podmínek. Obecně se také pokusím zhodnotit míru a způsob využití lesního prostředí v průběhu vrcholného středověku a raného novověku.

3 PROBLEMATIKA POUŽÍVÁNÍ DETEKTORŮ KOVŮ S PŘIHLÉDNUTÍM K PROSTŘEDÍ LESA

3.1 Základní princip fungování detektorů kovů

Detektory kovů jsou indukční zařízení, která dokážou bezkontaktním způsobem identifikovat kovové předměty pod povrchem země. Patří do skupiny geofyzikálních přístrojů. Podobnou funkci umožňují také magnetometrické a elektromagnetické metody. Jejich účinnost se však omezuje pouze na rozsah pod body měření a v jejich nejbližším okolí, kdy se kovové předměty jeví v projekci jako výrazné nepravidelné anomálie. Výrazný vliv na výsledek takového měření má velikost předmětu a hloubka uložení. Například malé kovové předměty, které se nenachází přímo pod linií měření touto metodou, nejsou detekovatelné vůbec. Detektory kovů proto představují mnohem specializovanější zařízení k detekci kovových předmětů a získání informací o jejich přesném uložení v profilu terénu. Moderní detektory kovů fungují na pulsně indukčním principu, díky němuž lze detekovat magnetické a elektricky vodivé nemagnetické objekty. Tato metoda technicky znamená, že zařízení vysílá primární magnetické pole a sleduje změny v sekundárním magnetickém poli, které vyvolá přítomnost předmětů disponujících elektrickou vodivostí (Kuna a kol. 2004, 185). Vysílačem i přijímačem v jednom je zde cívka, která vysílá v krátkých intervalech primární magnetické pole a po vypnutí vysílání může detekovat přítomnost sekundárního magnetického pole vyvolaného přítomností elektricky vodivých objektů (Kuna a kol. 2004, 185–186). O takovéto pozitivní detekci je uživatel přístrojem informován formou zvukového nebo optického hlášení. Důležitou funkcí moderních detektorů kovů je diskriminace, díky které je možné vyřadit z detekce určité typy předmětů podle velikosti, druhu kovu nebo hloubky uložení.

Detektory kovů můžeme orientačně rozdělit do několika kategorií podle technologické vyspělosti a jí odpovídající cenové dostupnosti. Ceny volně prodejných detektorů kovů se podle svého množství a kvality svých funkcí pohybují řádově v tisících až desetitisících korun. První kategorie zahrnuje jednoduché detektory o jedné cívce bez funkce diskriminace. Jedná se o přístroje detekující kovové předměty bez možnosti přesnějšího určení. Ve střední kategorii detektorů jsou přístroje s pokročilejším elektronickým vybavením, stále však bez diskriminátorů. Takové detektory dokážou částečně eliminovat

mineralizaci prostředí, umožňují také rozlišení několika nejzákladnějších typů kovových předmětů. Do vyšší kategorie detektorů patří přístroje s výrobně nakonfigurovanou funkcí diskriminace a rozšířeným vybavením, případně vyměnitelnými cívkami. Nejvyšší a nejdražší kategorii představují detektory poskytující uživateli široké možnosti vlastní konfigurace diskriminace. Tyto přístroje jsou uživatelsky náročnější a je k nim nabízena široká škála příslušenství. Samostatnou kategorií mezi příslušenstvím jsou vyměnitelné cívky, jejichž velikost a tvar má vliv na dosah detektoru a na jeho rozlišovací schopnosti, přičemž platí, že čím větší má cívka dosah, tím menší jsou její rozlišovací schopnosti a naopak (Kuna a kol. 2004, 186).

3.2 Metodika použití detektorů kovů v archeologii

Průzkum za použití detektorů kovů spadá do kategorie geofyzikálních metod archeologického výzkumu, vymyká se však přesné definici nedestruktivního výzkumu z důvodu destruktivního zásahu do terénu při vyzvednutí předmětu (Kuna a kol. 2004, 185). Při takovém zásahu může být nenávratně poškozen kontext uložení artefaktu, který může nést důležitější informaci než samotný artefakt. Vytěžením určitého typu předmětu lze zcela zničit i kontext celé lokality. Proto je potřeba uvážit zda informace získaná z nalezených předmětů je cennější než informace, kterou nese kontext objektu, situace či lokality jako celku (Kuna a kol. 2004, 187).

Předměty, které lze v terénu najít pomocí detektorů kovů, je možné primárně rozdělit do dvou kategorií. První je soubor rušivých prvků, o něž nám v principu cílené prospekce ve většině případů nejde. Jedná se o novověké a recentní předměty, které se ukládaly na povrchu a těsně pod povrchem v dobách nespádajících zpravidla do zájmu archeologů. Patří mezi ně například drobné kovové odpadky, nábojnice nebo součásti zemědělské techniky. Tyto předměty se občas vyskytují ve formě druhotného uložení v archeologických vrstvách při jejich sekundárním narušení. Druhou kategorií jsou kovové předměty související se zkoumanými archeologickými kontexty. Identifikace a získání těchto předmětů je cílem povrchových prospekcí s použitím detektorů kovů. Tyto zájmové předměty můžeme rozdělit na odpad vzniklý při lidské činnosti, ztrátové předměty, předměty opuštěné nebo záměrně uložené. Samostatnou kategorií představují předměty patřící do výbavy hrobů. Předměty můžeme rozdělit také na ty v původním uložení

a předměty druhotně přemístěné (Kuna a kol. 2004, 187).

Použití detektorů kovů v archeologii je podmíněno nastavením konkrétního cíle, který si pro jeho aplikaci volíme. Detektory je užitečné upotřebit v rámci provádění záchranných archeologických výzkumů. Na místě je použití detektorů kovů pro prozkoumání povrchu terénu na místě chystaného výzkumu, kde má být v předstihu před samotnou exkavací provedena skrývka. Se skrývkou totiž může dojít k narušení horních vrstev objektů, a tím ke ztrátě kontextu artefaktů nebo ke ztrátě artefaktů samotných. Druhou možností použití detektorů v rámci archeologického výzkumu je provádění detekce kovových předmětů v rámci odkrývání jednotlivých vrstev výplně zkoumaných objektů za účelem zacílení na kovové artefakty, umožnění jejich šetrného vyzvednutí a eliminace jejich ztráty a dislokace na výsypky vytěžené hlíny. I na takové výsypce lze artefakty dohledat, kontext, ve kterém byl artefakt původně uložen, bývá v takovém případě často nenávratně ztracen (Kuna a kol. 2004, 187). Detektory kovů lze použít jako doplňkovou metodu při provádění geofyzikálního výzkumu. Detektor zde může posloužit k vysvětlení nejasných anomálií, lokalizaci a odstranění rušivých elementů (Kuna a kol. 2004, 188). Detektorová prospekce může také představovat samostatnou kategorii archeologického výzkumu. Své využití má takto zvolená metoda při výzkumu lokalit nejlépe popsatelných poznáním a lokalizací přítomných kovových artefaktů. Svůj smysl má cílená detektorová prospekce při zkoumání železářských areálů, kováren či zaniklých komunikací (Kuna a kol. 2004, 188). Detektorový průzkum může být vyvolán také potřebou záchrany archeologických informací či samotných artefaktů. Jedná se o lokality ohrožené přírodními procesy, zemědělskou nebo stavební činností. Mimo to může být využit také jako prostředek ochrany lokality před nelegálními hledači (Kuna a kol. 2004, 189).

Důsledné uvážení realizace jakéhokoli detektorového výzkumu a následná kvalitní dokumentace a publikace výsledků jsou nezbytnou samozřejmostí jeho provedení, a to z důvodu neúplnosti výzkumu, která je způsobena vyzvedáváním pouze kovových předmětů uložených pod povrchem a hrozbou narušení kontextu objektů či celé lokality (Kuna a kol. 2004, 189).

K problematice detektorů kovů se vztahuje příslušná legislativa a etický rozměr. Stále rozšířenější používání detektorů kovů laickou veřejností přináší obrovské množství rizik, ale otevírá také dveře novým možnostem spolupráce při objevování nových lokalit

a získávání nových informací a artefaktů. V případě spolupráce laických hledačů s odborníky, kteří detektorové prospekce organizují v rámci stanoveného zákonného rámce, je existence laických hledačů pro archeologii přínosná. Zákonný rámec takovéto prospekce definovaný zákonem č. 20/1987, Sb., o státní památkové péči zahrnuje uzavření smlouvy s majitelem pozemku, oznámení Archeologickému ústavu Akademie věd České republiky, který oznámení projedná a schválí, zanesení do Archeologické mapy ČR, tvorba nálezové zprávy a případně oznámení a získání závazného stanoviska Národního památkového ústavu v případě, že jde o lokalitu evidovanou tímto ústavem jako památku. Vedle spolupracujících laických hledačů však existuje velká část amatérských hledačů, která s archeology nespolupracuje. Takovýto hledači provádějí své prospekce na vlastní pěst, čímž se jejich činnost stává nejen nezákonnou, ale také silně poškozující kulturní dědictví České republiky (Kuna a kol. 2004, 189–193, Vích 2014, 153–154, Navrátil 2015, 119–130).

3.3 Výhody a nevýhody použití detektorů kovů v lesním prostředí

Provádění detektorové prospekce v lesním prostředí má oproti prospekci v jiných prostředích řadu nesporných výhod, přináší však i jistá úskalí. V lesním prostředí neprobíhá intenzivní stavební činnost, není proto nutné přizpůsobovat volbu lokality investičnímu záměru. Většina prospekci v lesním prostředí je iniciována badatelským zájmem, kdy si archeolog volí lokalitu sám. V tomto případě je při provádění detektorového průzkumu v lesním prostředí výraznou nevýhodou jeho finanční stránka. U výzkumů, které nejsou iniciovány potřebou provádět záchranný výzkum před výstavbou investičních objektů, jdou náklady na vrub organizaci, která výzkum provádí. S ohledem na finanční náročnost takového výzkumu je na uvážení příslušné organizace, zda a v jakém rozsahu výzkum provede. Náklady na takový výzkum sestávají z nákupu detekční techniky, zaměřovacího a dalšího příslušenství, zajištění dopravy pracovníků a techniky na místo prospekce, výplat pracovníků provádějících vyhledávání a vyzvedávání artefaktů, dokumentaci, konzervaci a publikaci nálezů. S ohledem na finanční náročnost takového výzkumu je vítána spolupráce s dobrovolníky z řad zájemců o historii či archeologii, kteří jsou vlastníky detekční techniky. Taková spolupráce však může být prováděna pouze pod neustálým dohledem odborníka z řad archeologů (Vích 2014, 154–155).

Lesní prostředí není tak zamořené železným odpadem jako obdělávaná pole (Vích 2014, 161). Je zde možné zaměřit se na množství větších železných předmětů, které na rozdíl od prostředí zemědělsky využívaných lokalit nejsou fragmentovány či jinak poškozovány při obdělávání polí zemědělskou technikou (Vích 2014, 158). V lesním prostředí však průzkum znesnadňují rušivé předměty především z barevných kovů. Turistický ruch a myslivost přináší do lesní hrabanky velké množství potravinových obalů z kovu a také v lese nacházíme pomocí detektorů mnoho nábojnic. Dokonce ani o rušivé železné předměty není les úplně ochuzen, především v blízkosti lesních cest bývá prostor zamořen součástkami těžařské techniky.

Lesní prostředí skrývá velké množství intaktních situací, je proto nutné zvážit riziko jejich narušení. Zároveň nám tento fakt poskytuje výhodu. Mnoho artefaktů je díky tomu v místě svého původního uložení na rozdíl od pole, kde jsou předměty přemístovány zemědělskou činností. Tento fakt také předkládá odlišné požadavky na vyhodnocení nálezů (Vích 2014, 158). V lese je nutné brát v potaz přesnou polohu každého artefaktu, na zemědělsky obdělávaných lokalitách s ohledem na dislokaci artefaktů hodnotíme spíše kontext shluků a koncentrací nálezů v ploše (Vích 2014, 159).

Na poměrně vysokém počtu lokalit není možné detektorový průzkum provádět z důvodu silné mineralizace terénu (Vích 2014, 158). Zde naopak jako výhodu můžeme vidět představu, že tato mineralizace znemožní prospekci nejen archeologům, ale také nelegálním hledačům, a artefakty tak zůstanou na místě pro případ jiného než detektorového výzkumu.

Exkavaci předmětů v lesním prostředí znesnadňuje charakter samotného lesního prostředí. Velké množství stromů a jejich kořenové systémy znemožňují prozkoumat 100 % plochy vytyčené k prospekci. V lese se často setkáváme s kamenitým podložím (Vích 2014, 162). Kopcovitý terén velkého množství lesů neposkytuje ideálně rovný povrch. Sonda proto nemůže plnit svoji funkci stejně dobře jako na rovném povrchu a spousta artefaktů tak může badateli při prospekci uniknout (Vích 2014, 159). Mnohé lokality jsou obtížně dostupné a je potřeba se po odstavení aut dopravit na místo prospekce i s technikou pěšky. Na některých lesních lokalitách nelze v určitých situacích provádět detektorovou prospekci ani jiný výzkum. Jedná se například o lesní školy s vysokou koncentrací mladých stromků. Lokality s ohlášených honem na divokou zvěř nebo místa s ohlášenou těžbou dřeva

neumožňují provádět prospekci v libovolných termínech. Archeolog v takových případech musí při volbě termínu prospekce zohledňovat zájmy lesních správců. Ohrozit archeology může i samotná zvěř. V našem prostředí je potřeba brát zřetel na přítomnost divokých prasat, výjimečně i medvědů, kteří i přes svou plachost mohou být v určitých situacích pro člověka nebezpeční.

4 POHOŘÍ CHŘIBY Z HLEDISKA GEOMORFOLOGIE A PŘÍRODNÍHO PROSTŘEDÍ

Pohoří Chřiby spadá do provincie Západních Karpat. Nachází se mezi Vizovickou vrchovinou a Ždánickým lesem. Na severu jej odděluje říčka Kotojedka od Litenčické pahorkatiny. Řeka Morava tvoří hranici pohoří v jeho severovýchodní výspě. Jeho jihovýchodní podhůří přechází směrem k řece Moravě do Dolnomoravského úvalu. Na jihu Chřiby přechází do Kyjovské pahorkatiny. Od Ždánického lesa jej odděluje údolí s korytem řeky Kyjovky (mapy.cz). Pohoří je asi 35 km dlouhé a 10 km široké. Jeho rozloha je 335 km² a nadmořská výška se pohybuje v rozmezí 300–580 m n. m. Průměrná nadmořská výška je 346,6 m n. m., nejvyšším vrcholem je Brdo s nadmořskou výškou 387 m (Sedláček 2015, 11). Chřiby jsou tvořeny částmi Stupavská vrchovina a Halenkovická vrchovina. Pohoří je zalesněnou vrchovinou, kterou tvoří dva rovnoběžné hřebety, jež jsou na severovýchodě pohoří spojené, a na jihozápadě je odděluje koryto horního toku řeky Kyjovky. (Sedláček 2015, 12–13).

Hydrologicky pohoří spadá do povodí řeky Moravy. Jeho severozápadní část je odvodňována přítoky řek Kotojedky a Kyjovky, na jihovýchodě je voda z pohoří odváděna sestavou rovnoběžných potoků a říček. Nejvýznamnějšími jsou říčka Vrbka, Kudlovický potok, říčka Salaška, Zlechovský potok, Dlouhá řeka, říčka Hruškovice, Klimentský, Josefínský a Čeložnický potok. Do těchto říček a potoků se vlévá mnoho dalších menších nebo sezónních toků (Sedláček 2015, 14–15).

Geologicky je větší část pohoří Chřiby tvořena sedimenty flyšového pásma Západních Karpat, které se zformovaly v rámci alpínského vrásnění (Chlupáč a kol. 2002, 19). Má příkrovovou stavbu a střídají se zde písčité a jílovité sedimenty. V těchto sedimentech převládají prachovité jílovce vsetínských vrstev (Nývtová-Fišáková a kol. 2005, 83). Tato větší část spadá do mangurské skupiny příkrovů (Chlupáč a kol. 2002, 19). Vsetínské

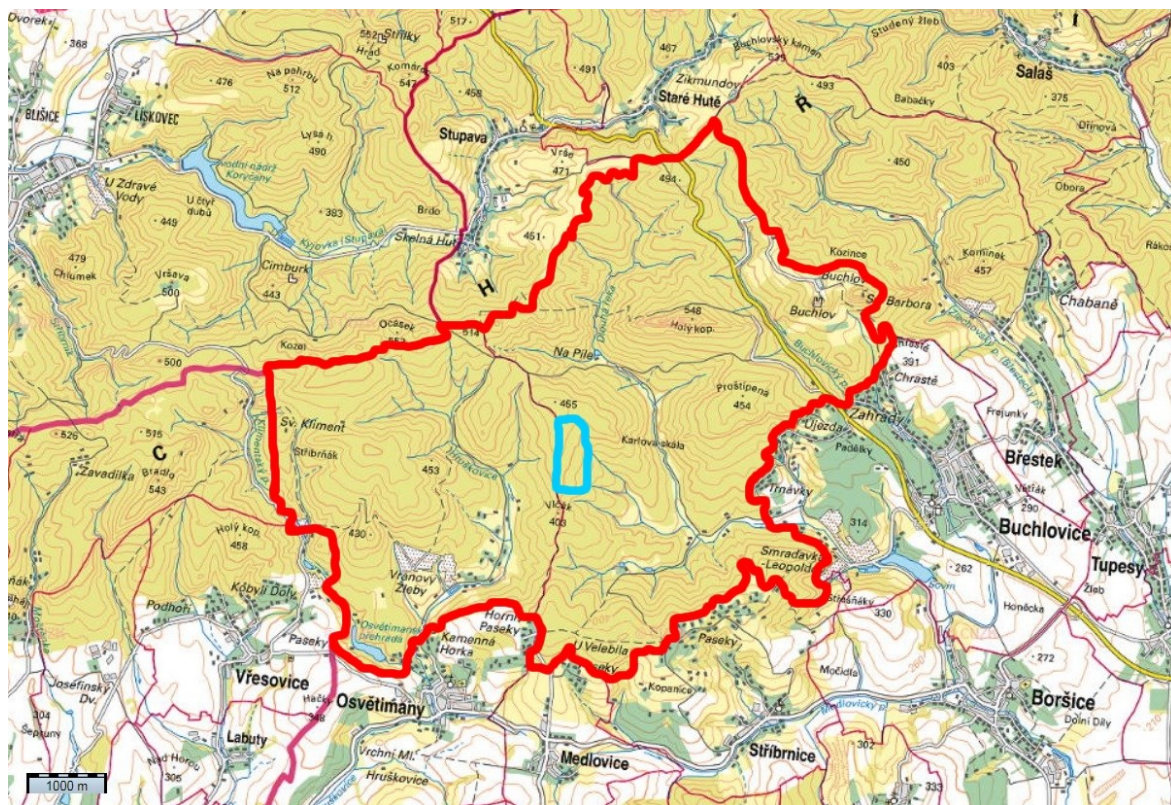
vrstvy patří do svrchní části zlínského souvrství. Hlavní horninu zde představují olivově zelené vápnité jílovce (Nývltová-Fišáková a kol. 2005, 83). Severozápadní svahy Chřibů tvoří svrchní vnější ždánická skupina příkrovů pocházející ze spodní křídly až transgresivního spodního miocénu (Chlupáč a kol. 2002, 20). Spodní jura je v pohoří zastoupena tmavými vápenci tvořícími obří bloky uvnitř slepenců solánského souvrství mangurského flyše. Ze střední křídly pocházejí valouny a bloky tmavošedé jílové břidlice a vápnitých pískovců, také krinoidové vápence z valounů ždánicko-hustopečského souvrství. Svrchní jura je zastoupena ve větší míře a to v mangurské a vnější skupině příkrovů. V mangurské skupině se jedná o valouny a bloky v paleogenních slepencích zlínského a solánského souvrství (Chlupáč a kol. 2002, 253). Mikritové vápence pocházející ze slepenců paleogenních vrstev mangurského flyše v Chřibech řadíme do svrchního triasu stejně jako valouny karbonatizovaných bazických vyvěřelin, které pocházejí ze solánského souvrství (Chlupáč a kol. 2002, 223–224). Kvartérní usazeniny v podhůří jsou tvořeny vápnitými sedimenty geliflukčního původu. Nad nimi se nacházejí sprašové vrstvy, které však místy chybí. Nad těmito vrstvami je vrstva recentní půdy s antropogenními zásahy (Nývltová-Fišáková a kol. 2005, 83).

Půdu v pohoří tvoří většinou kambizemě, jež jsou na hřbetech kyselé. Na úpatí kambizemě přecházejí v luvizemě, nebo pseudoglejové kambizemě v případě vlhčích míst (Sedláček 2015, 14).

Celé pohoří Chřiby spadá do oblasti s klimatem na rozhraní mírně teplého a teplého s průměrnými ročními teplotami mezi 8,7–9,4°C a průměrnou roční teplotou 7°C na hřebenech. Podnebí je teplé, vlhké, ale přece jen chladnější než v okolních bioregionech. Srážkové úhrny jsou relativně dobré. Pohybují se od 600 do 615 mm za rok. Obvykle v oblasti bývá 40–50 dnů se sněhovou pokrývkou a 50–70 dnů letních. V atmosféře zde převládá západní, severozápadní a jihovýchodní proudění vzduchu. Přes Bílé Karpaty sem občas proudí teplé větry, které způsobují větrnou erozi (Sedláček 2007, 15).

Z biologického hlediska mají Chřiby ostrovní charakter a vytvářejí tak izolovaný biotop, který kontrastuje s okolními oblastmi, ale je také zajímavý bohatou živočišnou a rostlinnou skladbou (Sedláček 2015, 119–20). Povrch je pokrytý většinou buko-habrovými háji, místy teplomilnými doubravami. Najdeme zde i jehličnaté kultury. Nezalesněné plochy tvoří pastviny a louky (Sedláček 2015, 11).

5 VYHODNOCENÍ DOSAVIDNÍCH ARCHEOLOGICKÝCH PRAMENŮ KE ZKOUMANÉ OBLASTI BUCHLOVICE „DUBOVÝ DÍL“

Obr. 1: Oblast zvolená pro analýzu dějin bádání v okolí lokality Buchlovice - „Dubový díl“; zalesněná území katastrů obcí Buchlovice a Osvětimany (vyznačena červeně), detektorovou prospekci zkoumaná část lokality Buchlovice – „Dubový díl“ (vyznačena modře) (zdroj: cuzk.cz; upravil Z. Kuchař).

Pro pochopení dějin osídlení a lepší interpretaci nálezů jsem si zvolil část území v okolí zkoumané lokality viz obr. 1. Jedná se o zalesněné části katastrů Buchlovice a Osvětimany, které se rozkládají v oblasti pohoří Chřibů. Pro její rozsah jsem zvažil několik důvodů. Především chci zachovat kontext zalesněné oblasti v pohoří. Proto je jižní hranicí oblasti hranice lesa na jižním úpatí Chřibů. Dalším důvodem je zahrnout do kontextu této kapitoly významné středověké lokality nacházející se v okolí zkoumané oblasti. Jedná se o hradisko sv. Klimenta a hrad Buchlov. Poloha těchto dvou památek spolu s průběhem historické cesty, která spojovala východní a západní část pohoří Chřiby, umožňuje použít severovýchodní hranici katastru obce Buchlovice a severozápadní hranici katastru obce

Osvětimany jako hranici zájmové oblasti. Tato volba se ukázala také jako praktická při vyhledávání pramenů pro studium dosavadního bádání.

5.1 Starší doba kamenná

Z povrchového sběru provedeného na lokalitě Osvětimany – „Vranovy žleby“ pochází nález dvou škrabadel datovaných zevrubně do období paleolitu. Jedná se o jediné doklady lidské přítomnosti ve zvolené oblasti (dále jen oblasti) pocházející ze starší i mladší doby kamenné (iispp.npu.cz).

5.2 Doba bronzová

Další doklady lidských aktivit v oblasti pocházejí z doby bronzové. V roce 1982 byl proveden povrchový sběr na hradisku „Holý kopec“ v Buchlovicích. Sběr přinesl nálezy artefaktů datovaných zevrubně do doby bronzové (anonymus 1983). Z lokality Buchlov – „Modla“ na katastru obce Buchlovice pochází sekera zevrubně datovaná do střední doby bronzové (Šolle 1950). Na sídlištní lokalitě „Holý kopec“ v Buchlovicích byly sesbírány keramické střepy náležící lužické kultuře (anonymus 1983).

5.3 Doba halštatská

První výrazné sídlištní aktivity v oblasti známe na základě nálezů datovaných do halštatského období. Nejstarší nálezy střepů dokládající sídliště z doby halštatské pocházejí ze známé lokality „Holý kopec“ v Buchlovicích. Tyto keramické střepy náleží plátěnické kultuře (anonymus 1947). V letech 1979, 1980 a 1982 prováděl J. Novotný ze Slovákého muzea v Uherském Hradišti sběry na lokalitě „Holý kopec“ na katastru obce Buchlovice. Potvrdil zde existenci sídliště z doby halštatské (Novotný 1986a, Novotný 1986b). Střepy náležící plátěnické kultuře zde byly sbírány i při dalším výzkumu (Procházka 1982). Roku 1980 provedl R. Procházka ze Slovákého muzea v Uherském Hradišti povrchový průzkum reliktní opevnění na Uherskohradištsku. Na lokalitě „Holý kopec“ v Buchlovicích našel artefakty z období halštatu (Procházka 1982, 56–57). Na lokalitě „Modla“ v Buchlovicích bylo díky povrchovým sběrům také zjištěno výšinné sídliště plátěnické kultury se zbytky valů (Novotný 1986a, Novotný 1986b). Tyto sběry provedl J. Novotný roku 1983 (Novotný 1986b). Na hradisku „Holý kopec“ v Buchlovicích měl být údajně

nalezen depot bronzových předmětů datovaných do období plátěnické kultury (anonymus 2009).

5.4 Doba laténská

V roce 1932 K. Hanák poprvé popsal pozůstatky opevnění laténského sídliště na vrchu „Modla“ na katastru obce Buchlovice (Čižmářová 2004, 158). V roce 1938 se o lokalitu „Modla“ na katastru obce Buchlovice zajímal J. E. Wocel, který zde předpokládal pohanské obětiště (Goláňová 2013, 322). V 70. a 80. letech 20. století prováděli J. Novotný a J. Waldhauser povrchové sběry na lokalitě „Modla“ v Buchlovicích (Goláňová 2013, 322). Doklady laténského osídlení byly odhaleny na lokalitě „Modla“ na katastru Buchlovic. Jednalo se o větší množství střepů keramických nádob získaných při zjišťovacím výzkumu provedeném v roce 1979 (Novotný 1986c, 1). Mezi střepy jsou fragmenty tuhové keramiky, střepy zdobené svislým rýhováním a okraje situlových nádob. Tyto nálezy jsou datovány do mladšího a pozdního období laténské kultury (LT C – LT D). Některé ojedinělé nálezy keramických střepů však naznačují, že osídlení lokality mohlo probíhat už v období tzv. „keltské expanze“ (Kohoutek 2001, 118). Vrchol „Modla“ lze přiřadit k hradiskům doby laténské na Moravě. Průběh jeho hradeb z laténského období je ověřen na vrcholku kopce. Otázku rozlohy celého hradiska by mohl v budoucnu zodpovědět výzkum dalších předpokládaných fortifikací na lokalitě (Kohoutek 2001, 115). Roku 1979 byl na stejné lokalitě proveden zjišťovací výzkum okolo barokní kaple sv. Barbory v Buchlovicích (Novotný 1986c, 1). V letech 1986–1987 zde J. Hartl a J. Kohoutek provedli drobnou sondáž. Tito dva badatelé mimo jiné potvrdili osídlení místa v období časného latěnu (Goláňová 2013, 322). V letech 1993–1996 vytvořili B. Žižlavský a D. Kolbinger plán lokality „Modla“ a soupis nálezů z ní pocházejících, který publikovali v roce 1996 (Goláňová 2013, 322). Z lokality pochází také depot železných předmětů (Goláňová 2013, 322).

5.5 Raný středověk

Roku 1967 provedli pracovníci Slováckého muzea dokumentaci osmi raně středověkých mohyl s kamennými plášti na lesní lokalitě Buchlovice – „U Karlovy skály“ (iispp.npu.cz). V roce 1971 provedl R. Snášil povrchový průzkum lokality Osvětimany – „Výšinné sídliště“, která leží na hranici zalesněné části katastru obce Osvětimany. Lokalizoval zde

výšinné raně středověké sídliště lemované ze západní i východní strany pozůstatky málo výrazného valu. Sídliště bylo na základě nalezených keramických střepů datováno do středohradištního až mladohradištního období (Snášil 1972, 94–95).

5.6 Vrcholný středověk

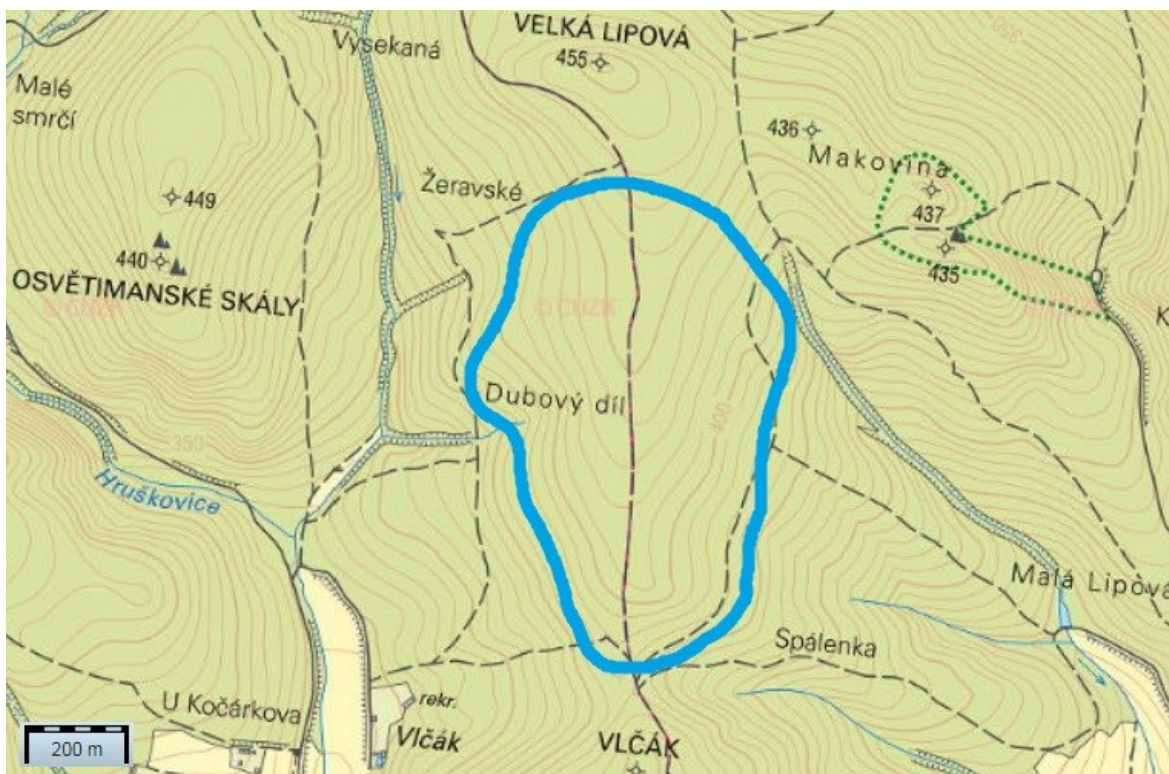
Roku 1940 provedli V. Knor a M. Šolle z Archeologického ústavu AV v Praze průzkum lokality „Holý kopec“ na katastru obce Buchlovice. Objevili zde středověké keramické střepy (Hrubý 1941, 57, anonymus 1947). V roce 1979 provedli R. Snášil a Z. Hartl ze Slovákckého muzea zjišťovací výzkum na lokalitě „Modla“ v Buchlovicích. Pomocí hloubených sond se snažili zachytit základy nedokončeného barokního kláštera Trinitářů (Novotný 1986e). Artefakty pocházející z 13. a počátku 14. století, které zde byly nalezeny, jsou spojovány s existencí kostela postaveného zde v 1. polovině 13. století. Jedná se o keramický střep z importované nádoby z kaolínu a železný petlicový klíč s očkem. Poloha hledaného kostela zatím nebyla ověřena (Novotný 1986b). Na lokalitě byla také provedena sondáž reliktních základů novověkého kláštera, ve kterých se kromě novověkých nálezů objevila i příměs střepů keramických nádob datovaných až do 15. století a zlomek středověké podkovy (Novotný 1986e). V roce 1980 provedl R. Procházka ze Slovákckého muzea povrchový průzkum lokality „Holý kopec“ v Buchlovicích za účelem prokázání údajného středověkého osídlení. Tento průzkum nepřinesl o středověkém osídlení přesvědčivé důkazy. Ve stejném roce provedl R. Procházka povrchový sběr na východním svahu pod hradem Buchlov na katastru obce Buchlovice (Procházka 1982, 56). V roce 1983 provedl J. Novotný ze Slovákckého muzea povrchový sběr na lokalitách „Modla“ a „hrad Buchlov“ na katastru obce Buchlovice (Novotný 1986b, Novotný 1986c). V roce 1989 byl proveden archeologický výzkum na lokalitě Osvětimany – „Hradisko sv. Klimenta“. Na výšinné lokalitě známé raně středověkým opevněním ve formě příkopů a valů byly zkoumány pozůstatky středověkého kostela zaniklého v roce 1421. Jeho předchůdcem byla vrcholně středověká kaple. Existenci církevní stavby pocházející ze středohradištního období, což byl jeden z cílů výzkumu, se nepodařilo na lokalitě prokázat (Galuška 1993, 73–74). Středověké keramické střepy datované až do poloviny 13. století byly sesbírány na východním svahu pod hradem Buchlov na katastru obce Buchlovice (Procházka 1982, 56). Další keramické střepy pocházející z 13. – 15. století byly sesbírány na jižním svahu pod hradem (Novotný 1986c,

Novotný 1986d). Archeologický výzkum na prvním nádvoří hradu Buchlov přinesl nálezy keramických střepů z období vrcholného středověku (Vaškových 2009, 6–7). Výzkum přinesl také objev příkopu vytesaného do skály ve 14. – 15. století. Příkop obsahoval destrukci zdi a zlomky malty (Čižmář 2010, 434). Z lokality Buchlovice – „Holý kopec“ pocházejí také nálezy kovových artefaktů získané detektorovou prospekci. Nalezeny byly železné klíny a různá kování. Jedná se o nálezy spojené se zaniklým kamenolomem, datované jsou zevrubně do rozmezí období středověku až novověku (Chrástek 2013, 196). V roce 2015 provedli pracovníci Slováckého muzea detektorovou prospekci lokality Osvětimany – „Hradisko sv. Klimenta“. Lokalizovali zde dvě koncentrace kovových artefaktů pocházejících z období raného a vrcholného středověku (Bartík a kol. 2016, 119–132).

Doklady lidské činnosti v zájmové oblasti pocházejí z širokého spektra období. Ojedinelé nálezy pocházející z doby kamenné naznačují, že se v tomto období člověk v oblasti pohyboval, avšak nebyla pro něj vhodná k budování sídlišť. Osídlení lokalit Buchlovice – „Modla“ a Buchlovice – „Holý kopec“ datované do doby bronzové jsou dokladem fenoménu osidlování výšinných lokalit v tomto období. Lokalita Buchlovice – „Holý kopec“ byla v halštatském období významným opevněným hradištěm. S keltskou expanzí je spojeno vybudování opevněného laténského hradiště na lokalitě Buchlovice – „Modla“. Další doklady využívání zvolené oblasti pocházejí z období raného středověku. Jedná se o mohylové pohřebiště na lokalitě Buchlovice – „U Karlovy skály“, osídlení lokality Osvětimany – „Výšinné sídliště“, které stálo na trase historické cesty spojující západní část Chřibů a jeho jihovýchodní podhůří, a ranně středověké opevnění doložené na lokalitě Osvětimany – „Hradisko sv. Klimenta“. Ve vrcholném středověku byly Chřibské kopce v oblasti využívány k budování církevních staveb. V tomto období byl budován klášter a kostel na lokalitě Buchlovice – „Modla“, kaple byla vystavěna na lokalitě Osvětimany – „Hradisko sv. Klimenta“. Hlavním vrcholně středověkým budovatelským projektem v oblasti je hrad Buchlov. Kromě nemovitých památek z oblasti pochází velké množství středověkých nálezů získaných náhodně nebo cílenými prospekci. Jedná se keramiku a kovové předměty dokládající široké spektrum lidských aktivit v oblasti v tomto období. V porovnání s množstvím pravěkých nálezů vidíme výrazně větší intenzitu využívání oblasti ve středověku oproti předchozím obdobím.

6 SYSTEMATICKÁ DETEKTOROVÁ PROSPEKCE NA LOKALITĚ BUCHLOVICE – „DUBOVÝ DÍL“

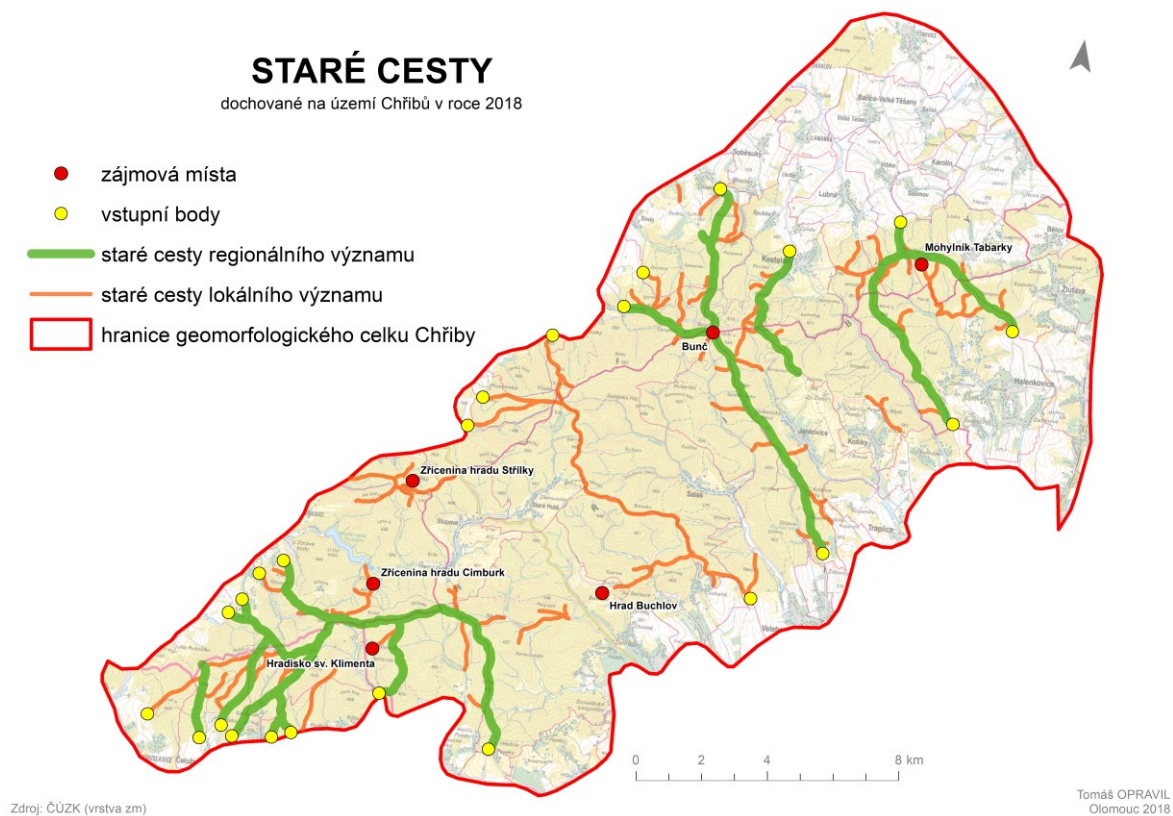
6.1 Popis lokality

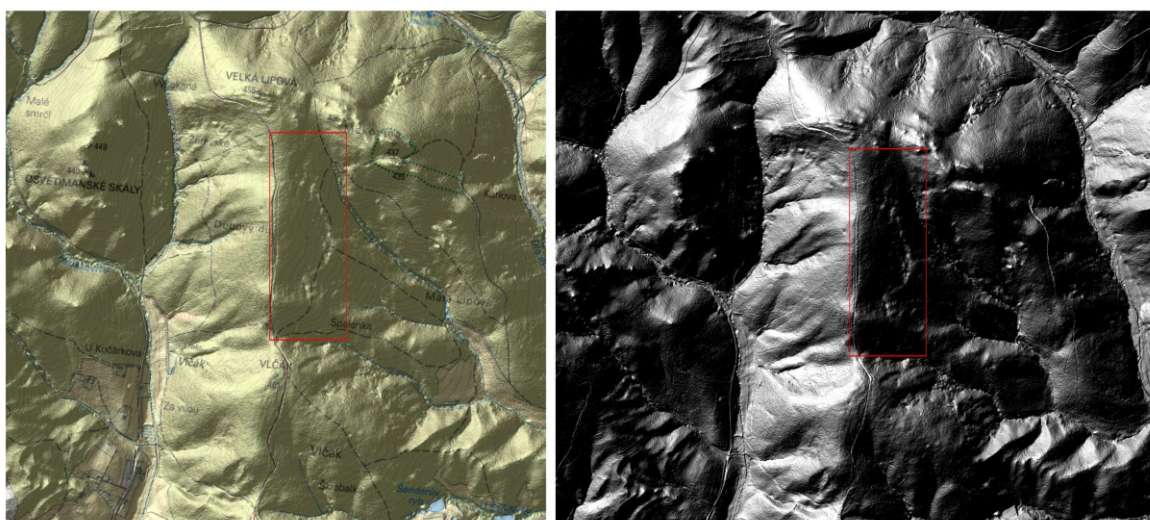
Obr. 2: Trať Buchlovice - „Dubový díl“ (vyznačena modře) (zdroj: cuzk.cz; upravil Z. Kuchař).

Trať „Dubový díl“ se nachází na katastru obce Buchlovice. Rozkládá se v zalesněné severní části katastru obce, která geograficky náleží do pohoří Chřiby. Celá trať „Dubový díl“ se rozkládá na hřebeni táhnoucím se v délce cca 1 km severojižním směrem mezi vrcholy Velká Lipová (455 m n. m.) a Vlčák (403 m n. m.) viz obr. 2. Od tohoto hřebene po obou stranách klesají jihozápadním i jihovýchodním směrem svahy široké na obou stranách přibližně 350 m. Nadmořská výška trati se pohybuje v rozmezí 390–440 m n. m. Celá trať je zalesněná, avšak její západní část je pokrytá neprostupnými výsadbami mladého dřevnatého porostu a oplocenými školkami, proto na této části nebylo možné provést prospekci, a oblastí zájmu se tak stala její lépe přístupná východní část. Součástí zkoumané plochy byl i hřeben tratě, kterým prochází turistická stezka paralelní s historickou cestou. Tato severojižní historická cesta tvořila koridor mezi severním

a jižním okrajem západní části pohoří Chřiby viz obr. 3. Pozůstatky této trasy jsou viditelné ve formě, kterou můžeme interpretovat jako relikty úvozových cest (Martínek a kol. 2014, 125) viz obr. 5, právě na hřebeni trati „Dubový díl“ na lidarových snímcích viz obr. 4.

Obr. 3: Staré cesty dochované na území Chřibů v roce 2018 (zdroj: Opravil 2018)

Obr. 4: Lidarové snímky trati „Dubový díl“ a jejího okolí (zkoumaná část trati vyznačena červeně) (zdroj: cuzk.cz; upravil Z. Kuchař).

Obr. 5: Relikt jedné z úvozových cest na hřebeni trati „Dubový díl“ (foto: J. Bartík).

6.2 Metodika prospekce

Provedená prospekce byla projektem Slováckého muzea v Uherském Hradišti ve spolupráci se spolkem Archeo Moravia z. s. Jednalo se o akci řádně nahlášenou a schválenou Archeologickým ústavem Akademie věd České republiky. Cílem projektu byla detektorová prospekce hlavních koridorů táhnoucích se jihozápadní částí Chřibů. Jako testované území byla vybrána trať „Dubový díl“ na katastru obce Buchlovice. Myšlenkou projektu bylo zjistit, jaký archeologický potenciál bude mít systematický průzkum větší zalesněné plochy s vazbou na významný koridor a soustavu pramenišť. Zkoumána byla plocha o rozměrech 1 km na délku a 350 m na šířku, přičemž systematicky byla prozkoumána celkem čtyřikrát mezi jarem 2016 a jarem 2017. Na prospekcích se podílelo v různých termínech 10–25 hledačů. V průměru tedy cca 15 lidí na průzkum. Všechny artefakty byly zaměřovány pomocí GPS. V průběhu prospekce byla vedena pracovní dokumentace, která zahrnovala očíslování artefaktů pro účely zachování kontextu

dokumentace při laboratorním zpracování a další manipulaci s nálezem, datum nález, základní odhad typologického zařazení nález, základní odhad datace, záznam o GPS poloze nález, hloubku uložení nález a popis vrstvy, ve které byl nález uložen. Některé nález byly fotograficky dokumentovány in-situ viz obr. 6. Po vytěžení lokality byly nález předány konzervačnímu oddělení Slovákckého muzea. V rámci standartizovaných laboratorních postupů byly artefakty podrobeny základnímu materiálovému průzkumu, na základě kterého byly vybrány dva významné artefakty, u kterých bylo provedeno rentgenové snímkování viz příloha 3: obr. 1, 2, 3, 4. Po konzervaci byly artefakty uloženy v depozitáři archeologického oddělení Slovákckého muzea. Dalšímu zpracování nálezů se již věnuje tato práce.

Obr. 6: Fotografická dokumentace nalezeného tesáku in-situ (foto: J. Bartík).

7 ROZBOR A VYHODNOCENÍ KOVOVÝCH ARTEFAKTŮ

7.1 Typologicko-funkční analýza nálezů

Rozbor nálezů je provedený na základě deskripce. Pro vytvoření deskriptivního systému práce vycházím z existujícího systému vytvořeného R. Krajícem pro soubor kovových nálezů ze Sezimova Ústí (Krajíc 2003a). Pro některé artefakty je použita také typologie podle A. Ruttkaye (Ruttkay 1976). Pro tuto práci jsem vytvořil deskriptivní systém, jehož množinami jsou materiálová skupina podle toho, z jakého kovu je artefakt vyroben, obecná funkční kategorie, druh artefaktu podle konkrétní funkce a typ artefaktu v rámci jednotlivých druhů, pokud to existující deskriptivní systémy umožňují.

7.1.1 Stavební kování

Z nalezených artefaktů, které můžeme zařadit do skupiny stavebního kování, obsahuje nálezový fond 11 předmětů dělitelných do čtyř základních funkčních druhů. Jsou to hřeby, oka řetězů, oko s trny a dvouramenná skoba.

Nejpočetnějším druh artefaktů ze skupiny předmětů zařaditelných do kategorie stavebního kování jsou *železné hřeby*. Těch, které prokazatelně nejsou spojeny s podkovářstvím, bylo nalezeno sedm exemplářů. Pro potřeby typologického určení jednotlivých hřebů je v práci použita typologie hřebů vypracovaná R. Krajícem při zpracování železných artefaktů nalezených při výzkumu kovárny v Sezimově Ústí (dále jen typologie R. Krajíce), (Krajíc 2003a, 61–68, obr. 71). Jeden hřeb (tab. 1: 1) odpovídá typu Ic (Krajíc 2003a, 64–65, obr. 71). Čtyři hřeby (tab. 1: 2, 3, 4, 5) odpovídají typu IIa (Krajíc 2003a, 64–66, obr. 71). Jeden hřeb (tab. 1: 6) odpovídá typu VIIIa (Krajíc 2003a, 65, 67, obr. 71). Jeden hřeb (tab. 1: 7) odpovídá typu VIIIb (Krajíc 2003a, 65–68, obr. 71).

Druhým druhem ze skupiny předmětů spadajících do kategorie stavebního kování jsou *železná oka řetězů*. Pro typ artefaktů petlice – řetěz je v práci použita typologie R. Krajíce (Krajíc 2003a, 74–75). Byly nalezeny dva odlišné exempláře tohoto určení. Jedním je rozpojené oko řetězu (tab. 1: 8), které se vymyká typologii R. Krajíce (Krajíc 2003a, 74–75, obr. 76). Druhým je roztržené oko řetězu (tab. 1: 9), které lze zařadit jako typ III (Krajíc 2003a, 74–75, obr. 76).

Třetím druhem ze skupiny předmětů, které můžeme zařadit do kategorie stavebního kování, je oko s trnem. Jeden nalezený artefakt, který můžeme terminologicky a označit jako železné oko s trnem (tab. 1: 11), odpovídá funkčnímu zařazení podle R. Krajíce (Krajíc 2003a, 74, obr. 75).

Posledním druhem artefaktu zařaditelným do kategorie stavebního kování je dvouramenná železná skoba. Jeden nalezený předmět, který můžeme terminologicky a funkčně označit jako dvouramennou podkovovitou železnou skobu (tab. 1: 10), odpovídá typu IV podle typologie R. Krajíce (Krajíc 2003a, 75–78, obr. 79).

7.1.2 Mobiliář usedlosti a provozní vybavení

Do této kategorie můžeme zařadit jeden nalezený artefakt. Je jím železné držadlo vědra (tab. 1: 12). Artefakt je možné terminologicky a funkčně definovat podle typologie R. Krajíce (Krajíc 2003a, 200–201).

7.1.3 Zemědělské nástroje

Jeden z nalezených předmětů spadá do kategorie zemědělských nástrojů. Jedná se o dobře zachovalý železný srp (tab. 2: 1), který můžeme zařadit jako typ II podle typologie R. Krajíce (Krajíc 2003a, 139–141).

7.1.4 Řemeslnické nástroje

Devět nalezených artefaktů je možné zařadit do kategorie řemeslnických nástrojů. Lze je rozdělit do tří základních druhů podle funkce, a to na sekáč, sekeru a klín. Jedná se o jeden řeznický sekáč, tři v celku zachovalé dřevorubecké sekery, jednu sekeru ve fragmentárním stavu, tři krátké masivní klíny a jeden tyčovitý klín, určené k těžbě či dalšímu opracování těžných surovin.

Jako předmět můžeme označit železný sekáč (tab. 2: 2). Podle typologie R. Krajíce je možné předmět definovat pouze jako nástroj s odsazeným ostrím (Krajíc 2003a, 167, Krajíc 2003b, 123, obr. 133: i. č. 50407). Jako sekáč jej však můžeme terminologicky označit na základě analogie podle podobného předmětu nalezeného při výzkumu zaniklé středověké tvrže Semonice (Huml 1967, 20, 45, tab. V: 10).

Variabilita nalezených železných seker si vyžádala použití dvou různých typologií tohoto nástroje. První je typologie podle J. Poulíka, která se věnuje sekerám pocházejícím

z období raného středověku nalezených na území Moravy (Poulik 1948, 33–39). Druhou je typologie vrcholně středověkých seker podle R. Krajíce (Krajíc 2003a, 165–166). Prvním exemplářem je sekera s tulejí (tab. 3: 1). Tato sekera odpovídá typu IV podle typologie J. Poulika (Poulik 1948, 38). Druhou je menší sekera (tab. 3: 2). Jedná se o typ II podle R. Krajíce (Krajíc 2003a, 166). Třetím je větší sekera (tab. 3: 3). Jedná se o typ III podle typologie R. Krajíce (Krajíc 2003a, 166). Posledním nálezem sekery je fragment větší sekery (tab. 3: 4). Jedná se také o typ III podle typologie R. Krajíce (Krajíc 2003a, 166).

Terminologické a funkční zařazení *železných klínů* v této práci odpovídá typologii klínů podle R. Krajíce (Krajíc 2003a, 154). Prvním je menší masivní železný klín (tab. 4: 2). Tento klín mohl sloužit k lámání kamene či dřeva (Krajíc 2003a, 154). Druhým exemplářem je poškozený menší masivní železný klín (tab. 4: 3). U tohoto klínu lze předpokládat použití pro lámání kamene či dřeva nebo jako zpevňující část náradí (Krajíc 2003a, 154). Dalším předmětem je drobný, avšak masivní železný klín (tab. 4: 1). Tento klín mohl sloužit k lámání kamene nebo dřeva (Krajíc 2003a, 154). Posledním exemplářem je delší tyčovitý klín (tab. 4: 4). Svými proporcemi artefakt naznačuje možnost použití pro lámání či další opracování kamene (Krajíc 2003a, 154).

7.1.5 Součásti oděvu a předměty z osobní výbavy

Do této kategorie spadá velké množství předmětů nálezového fondu. Tyto předměty je možné rozdělit na nože a jejich části, botové podkůvky a knoflíky. Jedná se o devět nožů, pět čepelí nožů, jednu rukojeť nože, jednu botovou podkůvku, jeden fragment botové podkůvky a dva knoflíky z barevných kovů či jejich slitin, které pocházejí z oděvů.

Pro potřeby typologické analýzy nalezených *železných nožů* je v práci použita typologie R. Krajíce (Krajíc 2003a, 204–206). Jeden exemplář nože (tab. 5: 1) je možné definovat jako variantu Ia podle typologie R. Krajíce (Krajíc 2003a, 204). Tři nalezené nože (tab. 5: 2, 3, 4) je možné zařadit jako variantu Ib podle R. Krajíce (Krajíc 2003a, 204). Dalších pět nožů (tab. 5: 5, tab. 6: 1, 2, 3, tab. 7: 1) můžeme zařadit jako variantu II podle R. Krajíce (Krajíc 2003a, 204–205). Dále byly nalezeny čtyři čepelí nožů různých tvarů a délek (tab. 6: 4, tab. 7: 2, 3, 4), na jejichž základě není možné původní nože zařadit podle typologie R. Krajíce (Krajíc 2003a, 204–206).

Dalším druhem předmětů z kategorie součásti oděvu a předměty z osobní výbavy jsou *železné podkůvky bot* s koženou podrážkou. Prvním předmětem je téměř kompletně dochovaná botová podkůvka (tab. 8: 1). Druhým je fragment botové podkůvky (tab. 8: 2). Tyto podkůvky jsou terminologicky a funkčně definovány na základě analogických nálezů pocházejícího z výzkumu tvrziště u Ústrašína (Těsnohlídek a kol. 2017, 11, příloha 7: 071, 054).

Posledním druhem artefaktů spadajících do kategorie předmětů z kategorie součásti oděvu a předměty z osobní výbavy jsou *knoflíky z barevného kovu či slitiny*. Prvním je knoflík z barevného kovu či slitiny (tab. 8: 3). Druhým je knoflík z barevného kovu či slitiny (tab. 8: 4). Tyto předměty jsou v práci terminologicky a funkčně definovány na základě analogických nálezů pocházejících z výzkumu tvrziště u Ústrašína (Těsnohlídek a kol. 2017, 11, příloha 7: 040, 043).

7.1.6 Výbava koně a jezdce

Tato kategorie zahrnuje největší množství nálezů a je také nejvíce variabilní. Obsahuje železné podkovy a jejich fragmenty, železné podkovové hřeby, železné ozuby se závitem, železné ostruhy, železné postranice udidla, koňskou faleru z barevného kovu či slitiny a železné zděře, které sloužily jako kování ojí vozů.

Pro jednoznačné určení typů *železných podkov* je důležitý dobrý stav dochování. Nálezový soubor obsahuje osm téměř kompletně dochovaných podkov. Sedm podkov se zachovalo jako polovina podkovy či větší část ramene. Bylo nalezeno také pět menších fragmentů ramen podkov. Pro účel určení typů podkov je v práci primárně použita typologie podle R. Krajíce (Krajíc 2003a, 100–109). U některých podkov je pro upřesnění použita doplňující typologie podle J. Kaźmierczyka (Kaźmierczyk 1978).

Čtyři celé podkovy lze zařadit jako typ 1b podle R. Krajíce (Krajíc 2003a, 103, obr. 95). Z nich jeden exemplář (tab. 9: 4) můžeme zařadit pouze podle typologie R. Krajíce. Jednu z těchto podkov (tab. 9: 1) můžeme pro doplnění zařadit také jako typ II/1 podle J. Kaźmierczyka (Kaźmierczyk 1978, 156, obr. 46). Zbývající dvě podkovy (tab. 9: 2, 3) můžeme pro doplnění označit také jako typ II/2 podle J. Kaźmierczyka (Kaźmierczyk 1978, 156, obr. 46).

Tři podkovy či jejich části můžeme zařadit jako typ 4a podle R. Krajíce (Krajíc 2003a, 103, obr. 95). Jedná se o jednu celou podkovu (tab. 10: 1), jednu polovinu podkovy (tab. 13: 3) a jeden fragment ramene podkovy (tab. 11: 2). Jeden fragment ramene podkovy (tab. 11: 1) lze zařadit pouze jako typ 4 podle R. Krajíce (Krajíc 2003a, 103, obr. 95).

Jednu celou podkovu (tab. 10: 2) a jednu polovinu podkovy (tab. 11: 4) můžeme zařadit jako typ 4c podle R. Krajíce (Krajíc 2003a, 103, obr. 95).

Typu 4d podle R. Krajíce odpovídá jeden fragment ramene podkovy (tab. 11: 5), (Krajíc 2003a, 103, obr. 95).

Jedna nalezená polovina podkovy (tab. 12: 1) odpovídá typu 5d podle R. Krajíce (Krajíc 2003a, 103, obr. 95). Je možné ji pro doplnění označit také jako typ IV/2 podle J. Kaźmierczyka (Kaźmierczyk 1978, 156, obr. 46).

Čtyři poloviny různých podkov lze typologicky zařadit jako typ 6d podle R. Krajíce (Krajíc 2003a, 103, obr. 95). Tři z těchto částí podkov (tab. 12: 2, 3, tab. 13: 1) je možné pro doplnění označit také jako typ VI/1. Jednu z těchto polovin podkov (tab. 13: 4) lze pro doplnění zařadit jako typ VI/2 podle J. Kaźmierczyka (Kaźmierczyk 1978, 82–86).

Dva z nalezených fragmentů podkov (tab. 13: 2, 3) odpovídají typu 7a podle R. Krajíce (Krajíc 2003a, 103, obr. 95).

Dvě celé podkovy nelze jednoznačně typologicky zařadit. Použité typologie vycházejí ze studia nálezů podkov, jejichž ozuby odpovídají shodnému typu. U obou těchto podkov se tvar jejich ozubů liší. První nejednoznačná podkova (tab. 10: 4) má jeden ozub odpovídající typu 4b a druhý typu 6c podle R. Krajíce. Druhá nejednoznačná podkova (tab. 10: 3) má jeden ozub odpovídající typu 4c a druhý typu 6c podle R. Krajíce (Krajíc 2003a, 103, obr. 95).

Železné podkovové hřeby představují další druh nálezů spojených s výbavou koně a jezdce. Pro jejich určení a zařazení je v práci použita typologie R. Krajíce (Krajíc 2003a, 61–68). Kromě podkovových hřebů, které se zachovaly v některých podkovách, byly nalezeny dva takovéto železné hřeby volně, a jsou tedy vedeny jako samostatné nálezy. Oba tyto hřeby (tab. 14: 5, 6) můžeme zařadit jako typ Xb podle R. Krajíce (Krajíc 2003a, 65, 68, obr. 71).

Ve spojitosti s podkovami můžeme definovat tři nalezené železné předměty. Jedná se o *železné ozuby se závitem* (tab. 14: 8, 9, 10), které po zašroubování do podkovy sloužily

jako opora pro lepší záběr koně v nezpevněném terénu či sněhu. Také mohly sloužit jako řešení různých vad chůze koně (Frolec 2003, 135–136).

Do kategorie výbavy koně a jezdce spadají také dvě nalezené *železné ostruhy*. Pro účely jejich typologického zařazení je v práci použita typologie R. Krajíce (Krajíc 2003a, 118–126). První ostruha (tab. 14: 1) odpovídá typu I (Krajíc 119, 120, obr. 104). Druhou ostruhu (tab. 14: 2) lze zařadit jako typ IIIa podle R. Krajíce (Krajíc 2003a, 120, 122, obr. 104).

Nalezeny byly také dvě *železné postranice udidel*. Typologie těchto artefaktů vypracovali Z. Měchurová, A. Ruttkay a R. Krajíc (Měchurová 1984, 264–277, Ruttkay 1976, 356–358, Krajíc 2003a, 109–114). Prvním z nich je postranice udidla (tab. 14: 3), která odpovídá typu 3 podle R. Krajíce (Krajíc 2003a, 111–112, obr. 99). Druhá nalezená postranice udidla (tab. 14: 4) se vymyká všem výše zmíněným typologiím, a proto ji není možné typologicky zařadit. Analogie k tomuto nálezu lze najít pouze na webových stránkách sdružujících amatérské hledače archeologických nálezů, odkud lze díky zveřejnění nálezu kompletněji dochovaného systému uzdění stejného typu odvodit původní zapojení jednotlivých dílů tohoto typu uzdění (lovecpokladu.cz).

Do kategorie výbavy koně a jezdce spadá také jedna koňská *falera z barevného kovu nebo slitiny* (tab. 14: 7). Podobné falery zdobící koňský postroj nacházíme mezi nálezy zveřejněnými na internetových stránkách, které sdružují amatérské hledače archeologických artefaktů (lovecpokladu.cz).

7.1.7 Militaria

Kategorii zbraní reprezentuje poměrně velké množství nálezů, které je možné rozdělit do tří základních druhů. Jsou to tři železné hroty kopí, tři železné tesáky a sedm železných hrotů střel.

Pro účely definování jednotlivých typů *železných hrotů kopí* je zde použita typologie R. Krajíce (Krajíc 2003a, 178–182, obr. 148). Prvním artefaktem tohoto druhu je drobný železný hrot kopí (tab. 15: 3). Tento předmět je definován jako ty I podle R. Krajíce (Krajíc 2003a, 179–181, obr. 148). Druhým je tvarově vyspělý hrot železného kopí (tab. 15: 2). Jedná se o typ II podle R. Krajíce (Krajíc 2003a, 180–181, obr. 148). Třetím je kompletně zachovalý hrot velkého železného kopí listovitého tvaru těla s tulejí (tab. 15: 1).

Na těle kopí je výrazný středový hřbet. Rombický průřez těla přechází na krčku do osmiúhelníkového průřezu, který pokračuje i na hraněné tuleji. Na tuleji je velký otvor pro hřeb k připevnění hrotu kopí k dřevci. Jedná se o hrot těžkého jezdeckého kopí. Můžeme jej zařadit mezi tvarově vyspělá kopí typu III podle R. Krajíce (Krajíc 2003a, 180–181, obr. 148).

Dalším druhem artefaktů spadajících do kategorie zbraní jsou *železné tesáky*. Problematice tesáků se věnoval P. Žákovský, o jehož typologii se v práci opírá funkční a typologické zhodnocení tří nalezených předmětů tohoto určení (Žákovský 2014). Prvním z nich je dobře zachovalý železný tesák se záštitným trnem (tab. 16: 1). Čepel tohoto tesáku odpovídá typu A3 (Žákovský 2014, 208–209). Řap rukojeti odpovídá typu Ia5 (Žákovský 2014, 263–267). Trn je zde typu t6a (Žákovský 2014, 432–434). Krátká nožovitá čepel druhého tesáku (tab. 16: 2) odpovídá typu A8b (Žákovský 2014, 220, obr. 169). Řap rukojeti odpovídá typu Iia4 (Žákovský 2014, 263–267). Třetí železný tesák (tab. 16: 3) se zachoval se záštitným trnem. Čepel tesáku je zde typu A5 (Žákovský 2014, 212–213). Řap rukojeti můžeme s ohledem na špatné dochování zařadit pouze jako typ I (Žákovský 2014, 263–267). Trn odpovídá typu t5 (Žákovský 2014, 422–425).

Posledním druhem militarií v nálezovém fondu představují *železné hroty střel*. Vyhodnocení souboru těchto hrotů si v práci vyžádalo použití dvou známých typologií hrotů. Jeden hrot byl definován na základě typologie A. Ruttkaye (Ruttkay 1976, 325–333). Ostatní hroty lze zařadit podle typologie R. Krajíce (Krajíc 2003, 183–190). Hrot střely křídélky, tordovaným krčkem a úzkou tulejkou (tab. 17: 1) lze zařadit do skupiny A a typu 1b (Ruttkay 1976, 327, tab. 54). Jeden hrot střely listovitého tvaru těla s tulejí (tab. 17: 5) lze zařadit jako typ B-IIa (Krajíc 2003, 184, obr. 150). Dva čtyřboké hroty s tulejí (tab. 17: 3, 7) odpovídají typu B-III d (Krajíc 2003a, 185, obr. 151). Zbývající tři velké hroty s křídélky a tulejí (tab. 17: 2, 4, 6) definujeme jako typ B-IVa (Krajíc 2003a, 185, obr. 151).

7.1.8 Předměty bez možnosti typologicko-funkčního zařazení

Nalezena byla jedna *rukojeť velkého nože, případně tesáku* (tab. 18: 1). Nůž s podobným dochovaným koncovým kováním z barevného kovu byl odkryt při výzkumu koryta potoka Ponávka na křižovatce ulic Koliště a Cejl v Brně (archaiabrno.org). S ohledem na to, že

nelze určit, zda se původně jednalo o nůž, nebo tesák, není artefakt možné typologicky zařadit.

Železný hrot s tulejí (tab. 18: 4) mohl sloužit jako okovaná špička nějakého zemědělského nebo řemeslnického nástroje. S ohledem na variabilitu nástrojů s okovanými špičkami a jejich víceúčelovost není možné předmět přesněji funkčně či typologicky zařadit podle typologie R. Krajíce (Krajíc 2003a, 146).

Fragment železné čepele zahnutého železného nože nebo hákovitého předmětu s ostrím (tab. 18: 2) není možné funkčně zařadit, připomíná však čepel vinařského nože nalezeného při výzkumu lokality Heršpice – „Zaniklá středověká ves Konůvky“ (Bercredi 1983, 414–415, tab. II: 10).

Fragment železné čepele (tab. 18: 3) není možné funkčně zařadit. S ohledem na špatný stav zachování není možné odhadnout její původní velikost ani určit z jakého druhu nástroje tato čepel pochází.

Malý, ale masivní *železný fragment* blíže neurčeného železného předmětu (tab. 20: 5) může být ulomenou součástí radlice nebo kování nějakého zemědělského nástroje. S ohledem na špatný stav dochování artefaktu nelze tyto domněnky podložit na základě existujících analogií.

Plochý železný předmět (tab. 20: 6) není možné funkčně ani typologicky zařadit.

Tyčinkovitý železný předmět s řapem (tab. 18: 6) připomíná hrot střely. S ohledem na jeho proporce, které naznačují, že by byl předmět jako hrot střely málo účinný, je tohle určení velmi sporné.

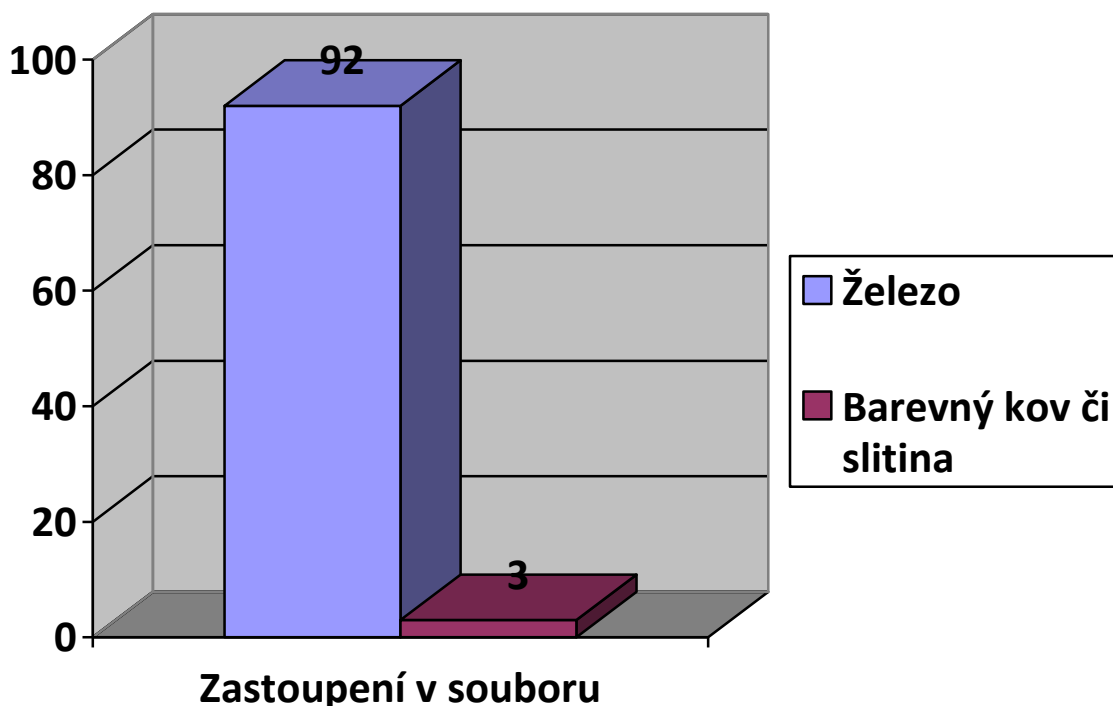
Plochý železný předmět (tab. 20: 4) není možné funkčně ani typologicky zařadit.

Ve dví rozeklaný železný předmět s tvarovaným krčkem a trnem pro upevnění k rukojeti (tab. 18: 5) připomíná středověkou vidličku k napichování jídla. Mohlo by se jednat také o poškozený radélkový nástroj. S ohledem na špatné zachování artefaktu nelze tyto domněnky podložit na základě existujících analogií, a tudíž není možné artefakt funkčně zařadit.

Dva nalezené předměty můžeme označit za *objímku* nebo *zděř* (tab. 19: 1, 2). U obou by se mohlo jednat o kování oje vozu. Artefakty tohoto typu však není možné jednoznačně funkčně zařadit (Krajíc 2003a, 195–198).

Půlměsíčitý železný fragment plochého kování s perforací (tab. 20: 1) není možné funkčně zařadit.

Na dvě části rozlomený železný předmět (tab. 20: 2, 3) není možné funkčně zařadit.

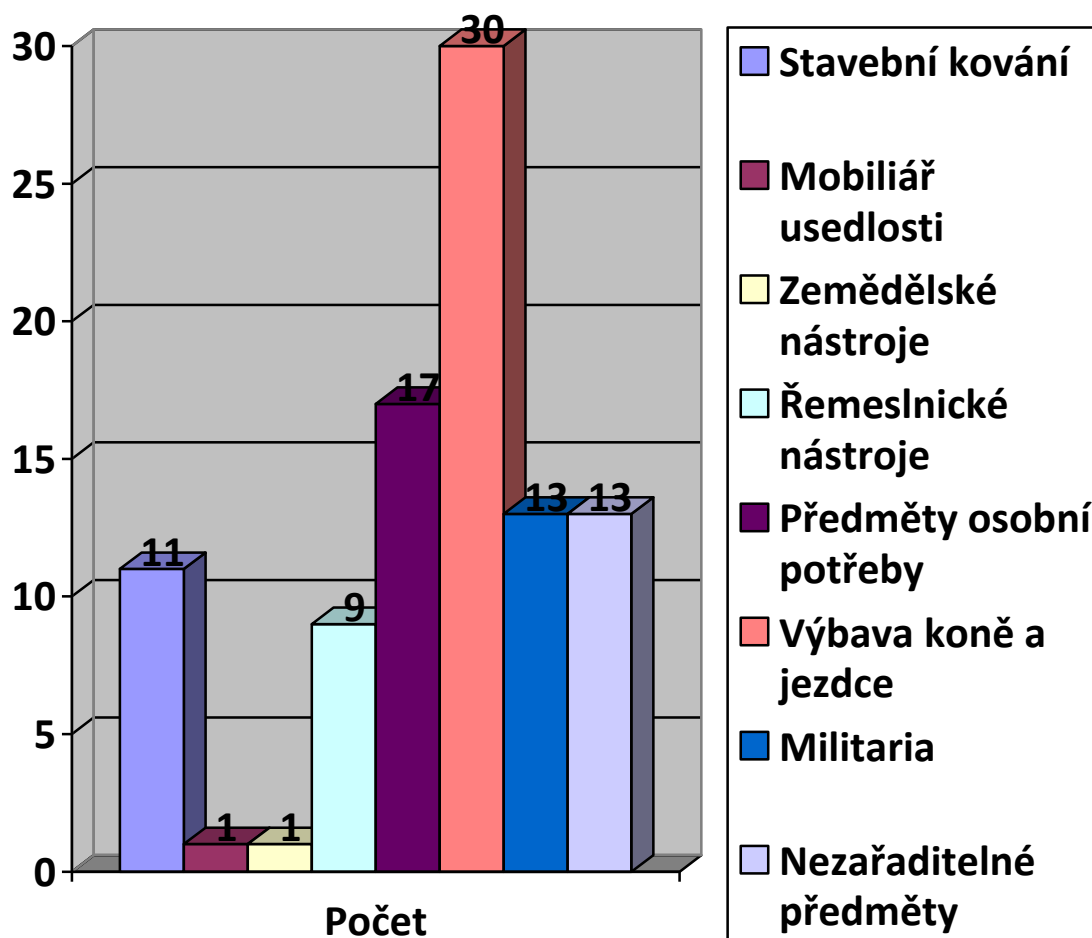

Obr. 7: Graf zastoupení artefaktů v nálezovém souboru podle druhu kovu (vytvořil: Z. Kuchař).

Soubor artefaktů je možné rozdělit na dvě části podle materiálové skupiny, a to na předměty ze železa a předměty z barevného kovu či slitiny viz obr. 7. Kategorie podle obecné funkce zahrnují stavební kování (hřeby, oka řetězů, oko s trnem, skoba), mobiliář usedlosti a provozní vybavení (držadlo vědra), zemědělské nástroje (srp), řemeslnické nástroje (sekáč, sekery a fragment sekery, klíny), předměty osobní potřeby (nože a jejich fragmenty, botové podkůvky, knoflíky), výbava koně a jezdce (podkovy a jejich fragmenty, podkovové hřeby, ostruhy, postranice udidla, falera, ozuby se závitem), militaria (hroty kopí, tesáky, hroty střel) a předměty bez možnosti typologicko-funkčního zařazení viz obr. 8, 9.

Funkční kategorie	Druh předmětu	Počet	Celkem
Stavební kování	hřeb	7	11
	oko řetězu	2	
	oko s trnem	1	
	skoba	1	
Mobiliář usedlosti	držadlo vědra	1	1
Zemědělské nástroje	srp	1	1
Řemeslnické nástroje	sekáč	1	9
	sekera či fragment sekery	4	
	klín	4	
Předměty osobní potřeby	nůž či fragment nože	13	17
	botová podkůvka	2	
	knoflík	2	
Výbava koně a jezdce	podkova či fragment podkovy	20	30
	podkovový hřeb	2	
	ostruha	2	
	postranice udidla	2	
	falera	1	
	ozub se závitem	3	
Militaria	hrot kopí	3	13
	tesák	3	
	hrot střely	7	
Nezařaditelné předměty		13	13
Celkem			95

Obr. 8: Tabulka zastoupení jednotlivých kategorií a druhů předmětů (vytvořil: Z. Kuchař).

Obr. 9: Graf zastoupení jednotlivých funkčních kategorií (vytvořil: Z. Kuchař).

Největší zastoupení dle typologicko-funkčního zařazení mají předměty spojené s výbavou koně a jezdce. Bylo jich nalezeno celkem 30. Z nich je nejpočetnějším druhem artefaktu podkova či její fragment a to v počtu 20. Poměrně velké množství v počtu 17 je předmětů osobní potřeby, mezi kterými dominují nože a jejich fragmenty. Těch bylo nalezeno 13. V kategorii militarií v souboru figuruje 13 předmětů. Nejpočetněji jsou mezi nimi zastoupeny hroty střel, jichž bylo nalezeno 7 kusů. Hroty střel však můžeme v lesním prostředí interpretovat také jako doklady lovu (Daňková 2017, 45–46). V počtu 9 je možné rozlišit řemeslnické nástroje. V předmětech z kategorie stavebního kování je zastoupeno 11 artefaktů, mezi nimiž jsou v počtu sedmi kusů dominantní hřeby. Po jednom kuse rozlišujeme držadlo vědra z kategorie mobiliáře usedlosti a provozního vybavení, a srp zařazený do kategorie zemědělských nástrojů. Množství nalezených artefaktů nebylo možné funkčně zařadit.

7.2 Chronologická analýza

Datace jednotlivých artefaktů v práci vychází především z publikací typologií jednotlivých druhů předmětů. Hlavním zdrojem údajů pro datování vrcholně středověkých nálezů je typologie vypracovaná R. Krajícem při zpracování železných artefaktů nalezených při výzkumu lokalit Sezimovo Ústí – „Kovárna“, „Tvrz“ a „Levobřežní předměstí“ (Krajíc 2003a). Některé předměty jsou datovány na základě typologie zbraní a výbavy jezdce a koně vypracované A. Ruttkayem (Ruttkay 1976). Ostatní předměty, které neodpovídají známým typologiím, nebo je nebylo možné na základě těchto typologií datovat, jsou datovány na základě analogií publikovaných v monografiích, článcích v odborných periodících a dalších zdrojích, jež pojednávají o výsledcích výzkumů středověkých a novověkých lokalit.

7.2.1 Artefakty datované do období raného středověku

Železná sekera s tulejí a vějířovitě se rozšiřujícím ostřím (tab. 3: 1) je datována do rozmezí 7. století – konce 8. století. Sekery stejného typu byly nalezeny na raně středověkých lokalitách. Předmět podobného tvaru byl nalezen v kostrovém hrobě v Otaslavicích, v hromadném nálezů v Brankovicích u Bučovic, v hromadném nálezů v Moravském Svätém Jánú na Slovensku, kde byl datována do starší doby hradištní, a v kostrovém hrobě v Děvínské Nové Vsi (Poulík 1948, 38). K možnosti raně středověké datace těchto seker se vyjádřil již I. L. Červenka (Červenka 1928, 154, obr. 55). J. Poulík tyto sekery nalezené ve slovanském prostředí datuje do rozmezí 7. století – konce 8. století. (Poulík 1948, 38). B. Dostál se k řazení těchto seker do slovanského prostředí, možnostem srovnání s výše uvedenými analogiemi i možnosti jejich datování staví skepticky a považuje je za nedatovatelné (Dostál 1966, 72).

Železný hrot střely s křídélky, torčovaným krčkem a tulejkou (tab. 17: 1) je datován do rozmezí 9. století – poloviny 10. století podle A. Ruttkaye (Ruttkay 1976, 328).

7.2.2 Artefakty datované do průběhu doby raného až vrcholného středověku

Železné držadlo vědra s hákovitými konci (tab. 1: 12) je na základě analogií datováno do rozmezí 6. století – 1. třetiny 15. století. Držadla vědra s hákovitými konci datuje A. Bartošková do konce 6. století a dále do průběhu celého středohradištního období (Bartošková 1986, 93). Podobná držadla byla nalezena na raně středověkých lokalitách

„Pohansko“ u Nejdku, nebo zaniklá středověká ves Mstěnice u Hrotovic (Novotný 1963, 23, obr. 18: 1, Nekuda 2000, 247, 255, tab. 312: 1). Držadla věder s hákovitými konci nalezená při výzkumu kovárny v Sezimově Ústí jsou datována do počátku 15. století (Krajíc 2003a, 200–201, Krajíc 2003b, 141, tab. 151: p. č. 17686).

Trojúhelníkovitý *železný hrot střely* s tulejí a jedním dochovaným křídélkem (tab. 17: 4) je datován do rozmezí 8. století – 14. století. Podobné hroty byly nalezeny v hrobech zkoumaných v Dolních Dunajovicích (Poulík 1948–1950, 68, obr. 31, b, c). Tyto hroby byly datovány do 8. století – počátku 9. století (Poulík 1948–1950, 70). A. Ruttkay tyto hroty datuje do rozmezí 8. století – 14. století (Ruttkay 1976, 328).

Menší *železný hrot kopí* (tab. 15: 3) je datován do rozmezí středohradištního období – vrcholného středověku (Žákovský 2011c, 161). Hrot stejného typu nalezený při výzkumu v Sezimově Ústí je zevrubně datován před rok 1420 (Krajíc 2003a, 182, Krajíc 2003b, 130, tab. 140: i. č. K132/2914). Velmi podobný hrot kopí stejného typu pochází z katastru obce Loděnice (Žákovský 2011b, 137, obr. 9: 10, 152, tab. XIII: 5).

Čtyři nalezené *železné podkovy* (tab. 9: 1, 2, 3, 4) jsou datovány do rozmezí 11. století – 13. století (Drnovský, Guricová 2016, 57). Podkovy stejného typu nalezené při výzkumu v Sezimově Ústí jsou datovány do 2. poloviny 13. století (Krajíc 2003a, 106, obr. 96). Podkovy podobné jedné z těchto čtyř podkov (tab. 9: 1) byly nalezeny při výzkumu zaniklé středověké vsi Mstěnice u Hrotovic, kde byly datovány do 11. století – 12. století (Nekuda 2000, 249, 250, tab. 313). Podkovy odpovídající dvěma z těchto čtyř podkov (tab. 9: 1, 4) byly nalezeny při výzkumu lokality Kamenná Horka – „U pomníčku“ (Vích 2016b, 61, 72, obr. 7).

Deformovaná *železná ostruha* s odlomeným kolečkem (tab. 14: 2) je datována do rozmezí 12. století – 1. poloviny 16. století. Ostruhy stejného typu pocházející z výzkumu kovárny v Sezimově Ústí jsou datovány do 1. poloviny 14. století (Krajíc 2003a, 122). Další ostruha se shodným typem ramen byla nalezena při výzkumu lokality Liběč/Zlatá Olešnice – „Bolkov“, kde byla datována rámcově do rozmezí 12. století – 14. století (Hejna 1962, 457; tab. 1: 7, 458, 460). Ostruhy stejného typu známe také z hradu Templštejn u Jamolic, kde byly datovány do rozmezí 13. století – 14. století (Kouřil 1979, 131, obr. 2: 11, 13, 133). Zkoumanému artefaktu také odpovídá ostruha uložená ve sbírkách Městského muzea

v Počátcích, která je definována jako pozdně středověká ostruha datovatelná do rozmezí 2. poloviny 14. století – 1. poloviny 16. století (Žákovský 2011c, 93, 98, obr. 1: a).

7.2.3 Artefakty datované do období vrcholného středověku

Dva ploché *železné podkovové hřeby* tvaru písmene „T“ (tab. 14: 5, 6) jsou datovány do období vrcholného středověku. Kované středověké hřeby obecně není možné pro svou morfologickou neměnnost v dlouhém časovém období chronologicky přesně zařadit (Krajíc 2003a, 68). Soubor hřebů uložených v Husitském muzeu v Táboře, který obsahuje také hřeby odpovídající dvěma studovaným artefaktům, je rámcově datován do rozmezí 13. století – 15. století (Krajíc 1991, 324).

Menší *železný klín* (tab. 4: 2) je datován do rozmezí 13. století – 14. století na základě srovnání s podobným klínkem nalezeným na lokalitě Hostinné nad Labem – „Bradlo“ (Hejna 1974, 395, obr. 14: 16, 398).

Masivní dvouramenná *železná skoba* podkovovitého tvaru (tab. 1: 10) je datována do rozmezí 1. poloviny 14. století – počátku 15. století na základě srovnání s podobnými skobami nalezenými při výzkumu tvrže, kovárny a levobřežního předměstí v Sezimově Ústí (Krajíc 2003a, 76).

Šest *železných podkov* (tab. 9: 3, tab. 10: 1, tab. 11: 1, tab. 12: 2, tab. 13: 1, 4) je datovaných do rozmezí 1. poloviny 14. století – počátku 15. století na základě srovnání s nálezy pocházejícími z výzkumu kovárny v Sezimově Ústí (Krajíc 2003a, 106, obr. 96). Tři z těchto šesti podkov (tab. 12: 2, tab. 13: 1, 4) odpovídají také nálezům známým z hradiska sv. Klimenta u Osvětiman, které byly datovány do rozmezí 2. poloviny 14. století – 1. třetiny 15. století (Bartík a kol. 2016, obr. 5, 124).

Železný hrot s tulejí (tab. 18: 4) je datován do rozmezí 1. poloviny 14. století – počátku 15. století na základě srovnání s podobnými předměty nalezenými při výzkumu levobřežního předměstí v Sezimově Ústí (Krajíc 2003a, 146).

Železný sekáč s ohnutým koncem rukojeti (tab. 2: 2) je datován do 2. poloviny 14. století – počátku 15. století. Podobný sekáč nalezený při výzkumu zaniklé středověké tvrže Semonice je datován do 2. poloviny 14. století (Huml 1967, 20, 45, tab. V: 10). Podobný předmět byl nalezen také při výzkumu levobřežního předměstí v Sezimově Ústí, kde byl na základě nálezového kontextu datován do počátku 15. století (Krajíc 2003a, 167).

Jedna *polovina velké železné podkovy* (tab. 12: 3) je datována do rozmezí 2. poloviny 14. století – 1. třetiny 15. století. Podkovy stejného typu se objevily při výzkumu tvrze, kovárny a levobřežního předměstí v Sezimově Ústí, kde jsou datovány do 1. třetiny 15. století. Polovina podkovy stejného typu byla nalezena také při výzkumu hradiska sv. Klimenta v Osvětimanech a byla J. Bartíkem datována do rozmezí 2. poloviny 14. století – 1. třetiny 15. století (Bartík a kol. 2016, 123–124, obr. 4: 11).

Železná postranice udidla s dlouhými tyčinkami a tvarově upravenými konci (tab. 14: 3) je datována do rozmezí 2. poloviny 14. století – počátku 15. století na základě srovnání s nálezy známými z tvrze, kovárny a levobřežního předměstí v Sezimově Ústí, kde jsou datovány do 2. poloviny 14. století – počátku 15. století (Krajíc 2003a, 114).

Jeden *železný hrot střely* listovitého tvaru těla, rombického průřezu s tulejí (tab. 17: 5) je datován do rozmezí 2. poloviny 13. století – 15. století. Hroty stejného typu byly nalezeny při výzkumu lokality Hostinné nad Labem – „Bradlo“, kde byly datovány do rozmezí 2. poloviny 13. století – 1. poloviny 14. století (Hejna 1974, 395–396, obr. 14: 2, 5). Známe je také z výzkumu levobřežního předměstí v Sezimově Ústí a další uložené ve sbírkových fondech Husitského muzea v Táboře jsou datovány do 1. poloviny 14. století a do počátku 15. století (Krajíc 2003a, 186–187). Hrot střely pocházející z lokality Mravín – „Mentour“, datovaný do rozmezí 14. – 15. století, také odpovídá tomuto nálezu (Vích 2013, 717–718, obr. 7: 4).

Dva *železné hroty střel* s křídélky a tulejí (tab. 17: 2, 6) jsou datovány do rozmezí 14. století – 15. století. Do tohoto rozmezí jsou datovány hroty střel odpovídající těmto dvěma artefaktům nalezené při výzkumu lokality Nová Sídla – „Chlum“ (Vích, Žákovský 2012, 112, obr. 5: 1). A. Ruttkay takovéto hroty datuje do průběhu 14. století (Ruttkay 1976, 328). Hrot podobný těmto dvěma artefaktům nalezený při výzkumu levobřežního předměstí v Sezimově Ústí byl datován do počátku 15. století (Krajíc 2003a, 187, Krajíc 2003b, 135, tab. 145: p. č. 17175).

Pět *polovin či fragmentů železných podkov* (tab. 11: 2, 3, tab. 12: 1, tab. 13: 2, 3) je datovaných do počátku 15. století na základě srovnání s podobnými nálezy pocházejícími z výzkumů lokalit zkoumaných na katastru obce Sezimovo Ústí (Krajíc 2003a, 103, 106, obr. 95, 96). Podobné podkovy známe z publikace výzkumu lokality Lanšperk – „Kopaninský“, kde jsou datované taktéž do počátku 15. století podle typologie R. Krajíce,

odpovídají třem z těchto pěti podkov (tab. 12: 1, tab. 13: 2, 3). Jeden z nalezených fragmentů podkovy (tab. 13: 3) odpovídá artefaktu nalezenému při výzkumu zaniklé středověké vsi Konůvky u Heršpic (Šaurová 1979, 298–299, obr. 2).

Jedna celá *železná podkova* (tab. 10: 2) a jedna *polovina železné podkovy* (tab. 11: 4) jsou datovány do rozmezí 2. poloviny 13. století – průběhu celého 15. století. Odpovídají podkovám nalezeným v zaniklé středověké vsi Mstěnice u Hrotovic, které byly datovány do rozmezí 2. poloviny 13. století – 1. poloviny 15. století (Nekuda 1985, 131, 132, tab. 188). Podkovy stejného typu jsou známe také z výzkumu Šarišského hradu u obce Velký Šariš na Slovensku, které byly datovány rámcově do průběhu 14. století (Baxa 1982, 495–497, obr. 1, 2). Odpovídají také podkovám nalezeným při výzkumech provedeným na katastru obce Sezimovo Ústí, jež jsou datovány do rozmezí 1. poloviny 14. století – počátku 15. století (Krajíc 2003a, 106, obr. 96). Analogie nacházíme také mezi podkovami nalezenými při výzkumu zaniklé středověké tvrze Semonice, které jsou datovány do průběhu celého 15. století (Huml 1967, 37–38).

Jeden *železný tesák* (tab. 16: 2) je rámcově datován do průběhu celého 15. století (Žákovský 2014, 221).

Dva *železné tesáky* (tab. 16: 1, 3) je možné na základě srovnání s typologií P. Žákovského podle tvaru trnů datovat do 2. poloviny 15. století (Žákovský 2014, 263–367, 422–425, 432–434).

Následující artefakty bylo možné datovat pouze rámcově do období vrcholného středověku, a to buď na základě nedostatku analogií, které by upřesnily dataci, nebo na základě analogií, jejichž datační rozsah při jejich shrnutí ideálně odpovídá období vrcholného středověku.

Železné oko s trnem (tab. 1: 11) je rámcově datováno do průběhu celého vrcholného středověku. Oka s trny nalezená při výzkumu levobřežního předměstí Sezimova Ústí jsou datována do rozmezí 13. století – počátku 15. století (Krajíc 2003a, 74, Krajíc 2003b, 60–61, tab. 70, tab. 71). Tyto předměty jsou běžným nálezem i na dalších vrcholně středověkých lokalitách jako je například Šakvice – „Hrůdky“, hrad Templštejn u Jamolic nebo zaniklá středověká ves Hynkovice nacházející se na rozhraní katastrů obcí Jamné nad Orlicí a Těchtín (Novotný 1976, 78–79, tab. XIV: 6; Kouřil 1979, 134–135, obr. 3: 12; Režný, Vích 2017, 32, 35, obr. 13: 4).

Sedm *železných hřebů* (tab. 1: 1, 2, 3, 4 ,5 ,6 ,7) je zevrubně datováno do období vrcholného středověku na základě analogií s hřeby uloženými v Husitském muzeu v Táboře, které jsou datovány do rozmezí 13. století – 15. století (Krajíc 1991, 324). Jeden velký masivní hřeb (tab. 1: 1) odpovídá nálezům ze zaniklé středověké vsi Mstěnice u Hrotovic (Nekuda 1985, 149, obr. 204: d) a také nálezům z kovárny v Sezimově Ústí (Krajíc 2003b, 57, tab. 67). Další čtyři velké masivní hřeby (tab. 1: 2, 3, 4 ,5) mají analogie v nálezích z hradiska sv. Klimenta u Osvětiman (Bartík a kol. 2016, 123, 125, obr. 4: 2) Podobné byly nalezeny také při výzkumu zaniklé středověké vsi Mstěnice u Hrotovic (Nekuda 1985, 149–150, obr. 204: g, h, obr. 205: a, b, c, d), další známe také ze zaniklé středověké vsi Pfaffenschlag u Slavonic (Nekuda 1975, 149, obr. 142: a, b, e, f, g) a z kovárny v Sezimově Ústí (Krajíc 2003b, 57, tab. 67). Jeden čtyřhranný železný hřeb bez hlavy (tab. 1: 6) odpovídá nálezům ze zaniklé středověké vsi Mstěnice u Hrotovic (Nekuda 1985, 150, obr. 205: e, i, j, k, l), dále ze zaniklé středověké vsi Pfaffenschlag u Slavonic (Nekuda 1975, 149, obr. 142: m) a kovárny v Sezimově Ústí (Krajíc 2003b, 59, tab. 69). Druhý čtyřboký železný hřeb bez hlavy (tab. 1: 7) odpovídá nálezům hřebu z kovárny v Sezimově Ústí (Krajíc 2003b, 59, tab. 69).

Železný srp s řapem (tab. 2: 2) je datován obecně do období vrcholného středověku. Torzo jednoho srpů stejného typu pocházející ze Sezimova Ústí je datováno do rozmezí 13. století – počátku 15. století (Krajíc 2003a, 141, Krajíc 2003b, 104, tab. 114: i. č. 175/4206). Se srpy stejného typu se setkáváme na vrcholně středověkých lokalitách. Jeden podobný srp byl nalezen při výzkumu zaniklé středověké vsi Pfaffenschlag u Slavonic (Nekuda 1975, 139, obr. 133: 5). Další srpy stejného typu pocházejí ze zaniklé středověké vsi Mstěnice u Hrotovic (Nekuda 1975, 125, obr. 182: a, c, Nekuda 2000, 246, obr. 311: 6). Jeden exemplář srpů stejného typu známe z hradu Templštejn u Jamolic, kde byl P. Kouřilem datován do 14. století – 15. století (Kouřil 1979, 130, 131, obr. 2: 1). Jeden srp stejného typu byl nalezen také při výzkumu hradiska sv. Klimenta u Osvětiman, kde byl J. Bartíkem rámcově datován do období vrcholného středověku (Bartík a kol. 2016, 125, 126, obr. 5: 3).

Jednu *železnou sekeru* (tab. 3: 2) a jeden fragment železné sekery (tab. 3: 4) lze datovat do období vrcholného středověku. Celá menší sekera (tab. 3: 2) odpovídá nálezům podobné sekery nalezené při výzkumech na katastrech obce Sezimovo Ústí, která byla datována do rozmezí 13. století – počátku 15. století (Krajíc 2003a, 166, Krajíc 2003b, 121, tab. 131: p.

č. 8553). Sekera stejného typu byla nalezena při výzkumu vrcholně středověké lokality zaniklé středověké vsi Mstěnice u Hrotovic (Nekuda 1985, 126, 147, obr. 183: c). Fragment velké železné sekery (tab. 3: 4) lze datovat pouze na základě typologického určení podle R. Krajíce do rozmezí 13. století – počátku 15. století (Krajíc 2003a, 166).

Tři *železné klíny* (tab. 4: 1, 3, 4) jsou rámcově datovány do období vrcholného středověku na základě srovnání s typologií R. Krajíce (Krajíc 2003a, 154).

Jedna celá *železná podkova* s ozuby odlišného tvaru (tab. 10: 4) je datována do rozmezí celého vrcholného středověku. Jeden hmatec odpovídá typu 4b, druhý typu 6c podle R. Krajíce (Krajíc 2003a, 103, obr. 95). Podkovy typu 4b pocházející z výzkumu zaniklé středověké tvrže Semonice jsou datovány do 13. století (Huml 1967, 37–38). Podkovy typu 6c nalezené při výzkumech na katastru obce Sezimovo Ústí jsou datovány do rozmezí 1. poloviny 14. století – roku 1420 (Krajíc 2003a, 106, obr. 96). Obdobné podkovy stejného popisu a odlišného tvaru ozubů známe z lokality Nová Sídla – „Chlum“, kde byly rámcově datovány do rozmezí 1. poloviny 13. století – 15. století (Vích, Žákovský 2012, 104, obr. 2,3, 105).

Jeden *fragment ramene železné podkovy* (tab. 11: 5) je datován do rozmezí celého vrcholného středověku. Odpovídající podkovy nalezené při výzkumu zaniklé středověké tvrže Semonice jsou datovány do přelomu 13. a 14. století (Huml 1967, 38). Další analogicky shodná podkova byla nalezena při výzkumu hradu Templštejna u Jamolic, kde byla datována do rozmezí 13. století – 14. století (Kouřil 1979, 131 obr. 2, 132). Další podkova stejného typu nalezená při výzkumu tvrziště Skalka u Českých Libchav byla D. Víchem datována do rozmezí 2. poloviny 13. století – 15. století (Vích 2015, 170 obr. 8, 171).

Dvě velké *železné objímky* či zděře (tab. 19: 1, 2) jsou rámcově datovány do období vrcholného středověku na základě srovnání s podobnými artefakty nalezenými při výzkumu vrcholně středověkých lokalit. Obdobné objímky byly nalezeny při výzkumech na lokalitách zaniklá středověká tvrz Semonice (Huml 1967, 13, tab. III: 6) nebo zaniklá středověká ves Pfaffenschlag u Slavonic (Nekuda 1975, 144, obr. 138: 7, 8). Jedna podobná objímka pochází z výzkumu zaniklé středověké vsi Mstěnice u Hrotovic (Nekuda 2000, 256, tab. 316: 7).

Jeden velký *železný hrot kopí* listovitého tvaru těla s tulejí (tab. 15: 1) je datován na základě typologie R. Krajíce do období vrcholného středověku (Krajíc 2003a, 181).

Dva masivní čtyřboké *železné hroty střel* čtvercového průřezu těla s tulejí (tab. 17: 3, 7) jsou obecně datovány do období vrcholného středověku (Vích, Žákovský 2012, 116). Hroty střel stejného typu nalezené při výzkumech na katastru obce Sezimovo Ústí jsou datované do počátku 15. století a obecně jsou hroty tohoto typu řazeny mezi jedny z nejobvyklejších typů vyskytujících se v období vrcholného středověku (Krajíc 2003a, 187). Hrot střely stejného typu pocházejí z výzkumu lokality Nová Sídla – „Chlum“ (Vích, Žákovský 2012, 112; obr. 5: 5). Další podobné hroty jsou uloženy v Regionálním muzeu v Chrudimi (Durdík 1983, 44, tab. XV: 2, 47, tab. XVIII: 3).

Jedna *polovina železné podkovy* (tab. 11: 3) je datována do 1. třetiny 15. století. Podkovy podobného tvaru byly vyzvednuty z vrstev zánikového horizontu lokalit zkoumaných na katastru obce Sezimovo Ústí (Krajíc 2003a, 103, 106, obr. 95, obr. 96).

7.2.4 Artefakty datované do průběhu doby vrcholného středověku až raného novověku

Větší *železná sekera* (tab. 3: 3) je datována do rozmezí 13. století – 17. století. Tento typ seker je v Sezimově Ústí datován do rozmezí 13. století – počátku 15. století (Krajíc 2003a, 166). Z nálezového fondu pocházejícího z výzkumů na katastru obce Sezimovo Ústí artefaktu analogicky nejlépe odpovídá jedna sekera (Krajíc 2003b, 124, tab. 134: i. č. 2893). Další velmi podobné sekery pochází z lokality Moravský Krumlov – „Stavení“, (Žákovský 2011b, 135, 149, obr. 8: 1, 2, tab. XI: 5, 6). Tyto sekery byly datovány do rozmezí 16. století – 17. století (Žákovský 2011b, 158–159).

Čtyři nalezené *železné nože* (tab. 5: 5, tab. 6: 1, 2, tab. 7: 1) můžeme rámcově zařadit do rozmezí období vrcholného středověku až raného novověku (Vích 2013, 719). U tří z těchto nožů (č. 19, č. 40, č. 58) nacházíme analogie u podobných artefaktů nalezených ve vrcholně středověkém prostředí. Jedná se například o nálezy pocházející z výzkumů na katastru obce Sezimovo Ústí, kde jsou datovány do rozmezí 13. století – roku 1420 (Krajíc 2003a, 205) nebo v zaniklé středověké vsi Mstěnice u Hrotovic (Nekuda 1985, 158–161).

Jeden menší *železný nůž* s dochovaným fragmentem obkládacího plechu z barevného kovu (tab. 6: 3) je datován do rozmezí období vrcholného středověku až novověku (Vích 2013,

719). S noži shodného typu podle typologie R. Krajíce se setkáváme při výzkumech, které byly zkoumány na katastru obce Sezimovo Ústí, kde jsou podobné nálezy datovány do rozmezí 13. století – roku 1420 (Krajíc 2003a, 205). Další podobné byly nalezeny při výzkumu zaniklé středověké vsi Mstěnice u Hrotovic (Nekuda 1985, 158, 159–161). Nůž s podobným dochovaným kováním z barevného kovu byl odkryt při výzkumu koryta potoka Ponávka na křižovatce ulic Koliště a Cejl v Brně (archaiabrno.org). Zde nalezený nůž byl součástí sady nožů, která byla rámcově datována do rozmezí 13. století – 1. poloviny 19. století (brnensky.denik.cz).

Jedna *rukojeť velkého železného nože nebo tesáku* se zadním kováním ve formě hlavice z barevného kovu (tab. 18: 1) je datována do rozmezí 13. století – 1. poloviny 19. století na základě srovnání s nožem s podobným dochovaným koncovým kováním z barevného kovu nalezeným při výzkumu koryta potoka Ponávka na křižovatce ulic Koliště a Cejl v Brně (archaiabrno.org). Zde nalezený nůž byl součástí sady nožů, která byla rámcově datována do rozmezí 13. století – 1. poloviny 19. století (brnensky.denik.cz).

Jedna *železná ostruha* s oběma očky pro uchycení k řemínku, oběma očky k uchycení kolečka a hůře zachovalým kolečkem včetně nýtku, který jej drží mezi očky (tab. 14: 1), je datována do rozmezí 2. poloviny 15. století až přelomu 16. a 17. století (Koóšová 2007, 262, tab. 2). Podobná byla nalezena při výzkumu kovárny v Sezimově Ústí (Krajíc 2003b, 92, tab. 102). Byla zde datována pouze před rok 1420 (Krajíc 2003a, 119). Ostruha stejného typu podle tvaru ramen, bodce a počtu děr pro úchyt je uložena ve sbírkách Lovecko-lesnického muzea v Úsově na Moravě (Žákovský 2011a, 142, obr 30: e).

7.2.5 Artefakty datované do období novověku

Dva *knoflíky z barevného kovu nebo slitiny* (tab. 8: 3, 4) jsou datovány do období novověku na základě srovnání s podobnými knoflíky nalezenými při výzkumu tvrziště u Ústrašína, které jsou datovány rámcově do období novověku (Těsnohlídek a kol. 2017, 11, příloha 7: 040, 043).

Jedna *železná botová podkůvka* (tab. 8: 1) a jeden *fragment železné botové podkůvky* (tab. 8: 2) jsou datovány do období novověku na základě srovnání s podobnými botovými podkůvkami nalezenými při výzkumu lokality tvrziště u Ústrašína, které J. Těsnohlídek datuje rámcově do období novověku (Těsnohlídek a kol. 2017, 11, příloha 7: 040, 043).

Tři *železné ozuby se závitem* určené k zašroubování do podkov (tab. 14: 8, 9, 10) jsou rámcově datovány do období novověku na základě podobnosti s dodnes vyráběnými předměty stejného účelu (např. equiservis.cz). Lepší analogie k tomuto nálezu lze najít pouze na webových stránkách sdružující amatérské hledače archeologických nálezů (lovecpokladu.cz). Tyto analogie však z vědeckého hlediska nemůžeme brát v potaz.

7.2.6 Artefakty s širokou rámcovou datací

Jeden tvarově vyspělý *železný hrot kopí* (tab. 15: 2) je datován do rozmezí doby laténské až pozdního středověku. Obdobný hrot kopí byl nalezen na lokalitě Svatý Jiří – „Tři bubny“ (Durdík 1983, 17, 40, tab. 9: 1). Podobné kopí bylo nalezeno také na hradisku sv. Klimenta u Osvětiman, kde bylo rámcově datováno do mladohradištního období (Bartík a kol. 2016, 122, obr. 3: 4). Nejlepší analogii nacházíme ve srovnání s hrotem kopí nalezeným při výzkumu zaniklé středověké vsi Mstěnice u Hrotovic, kde bylo V. Nekudou datováno do rozmezí 9. století až vrcholného středověku (Nekuda 1985, 140, obr. 196: c). Hrot kopí daného typu byl nalezen také při výzkumu hradu Templštejna u Jamolic, které P. Kouřil datoval do rozmezí 14. století – 15. století (Kouřil 1979, obr. 3: 10). Odpovídá také nálezu kopí nalezenému při výzkumu lokality Nová Sídla – „Chlum“. S ohledem na uniformitu tohoto typu artefaktu v rámci dlouhého časového období a okolnosti nálezu učiněného bez dalšího archeologického kontextu byl zde datován pouze průběžně do rozmezí doby laténské až vrcholného a pozdního středověku (Vích, Žákovský 2012, 113, obr. 6: 3, 117). Hroty kopí stejného typu datované podle kontextu archeologické situace do doby římské byly nalezeny například na katastrálním území obce Jevíčko-Předměstí (Vích, Jílek 2016: 371, obr. 7: 2, 3).

Čtyři *železné nože s trnem* (tab. 5: 1, 2, 3, 4) jsou datovány do rozmezí období raného středověku až raného novověku (Vích 2003, 719). Jeden z těchto nožů (tab. 5: 1) odpovídá dvěma nožům stejného typu nalezeným při výzkumu hradiště Rokytá u obce Rokytá, které byly datovány do rozmezí 9. století – 1. poloviny 12. století (Novotný 1981, 230–231, obr. 10: 1, 10). Podobný nůž stejného typu nalezený na lokalitě Libeč/Zlatá Olešnice – „Bolkov“ byl datován do rozmezí 2. poloviny 10. století – 12. století (Hejna 1962, 463–464, tab. 5: 6). Tři ze zkoumaných nožů (tab. 5: 2, 3, 4) odpovídají nálezům pocházejícím z lokality Libeč/Zlatá Olešnice – „Bolkov“, které byly datovány do rozmezí 2. poloviny 10. století – 12. století (Hejna 1962, 463–464, tab. 5: 1, 2, 3, 4, 5, 7). Další podobné nože

stejného typu byly nalezeny při výzkumu hradiště u Staré Boleslavi a byly datovány do rozmezí 10. století – 13. století (Boháčová, Hošek 2009, 374, 375 obr. 2). S podobnými noži stejné varianty se setkáváme při výzkumech vrcholně středověkých lokalit, jako je například tvrz, kovárna a levobřežní předměstí v Sezimově Ústí, kde jsou R. Krajícem datovány do rozmezí 13. století – roku 1420 (Krajíc 2003a, 205). Analogie k jednomu ze zkoumaných nožů (č. 41) nacházíme také v nálezech pocházejících ze zaniklé středověké osady u Přítluk (Novotný 1972, 147, 151–152, tab. 20).

7.2.7 Předměty bez možnosti chronologického zařazení

Dvě roztržená *železná oka řetězů* (tab. 1: 8, 9) není možné pro svoji morfologickou neměnnost chronologicky zařadit (Krajíc 2003a, 74).

Pět *železných čepelí* nebo *částí železných čepelí nožů* (tab. 6: 4, tab. 7: 2, 3, 4, 18: 3) není možné pro nekompletnost artefaktu chronologicky zařadit.

Jedna *železná postranice udidla* s připojeným článkem vyrobeným z několikanásobně stočeného železného drátu kruhového průřezu (tab. 14: 4) se vymyká známým typologiím součástí uzdění koně od Z. Měchurové, A. Ruttkaye i R. Krajíce, proto není artefakt možné chronologicky zařadit (Měchurová 1984, Ruttkay 1976, Krajíc 2003a). Analogie k tomuto nálezu lze najít pouze na webových stránkách sdružujících amatérské hledače archeologických nálezů (lovecpokladu.cz). Tyto analogie však nemůžeme brát z vědeckého hlediska v potaz.

U malé koňské *falery z barevného kovu či slitiny* (tab. 14: 7) lze předpokládat novověkou dataci. Podobné falery s vyraženým motivem koně se objevují na internetových stránkách sdružujících amatérské hledače archeologických artefaktů (lovecpokladu.cz). Tyto analogie však nemůžeme brát z vědeckého hlediska v potaz.

Dalšími předměty bez možnosti chronologického zařazení jsou *fragment čepelě zahnutého železného nože nebo hákovitého předmětu s ostrím* (tab. 18: 2), malý, ale masivní *železný fragment bližší neurčeného předmětu* (tab. 20: 5), *plochý železný předmět* (tab. 20: 6), *železný tyčinkovitý předmět s řapem* (tab. 18: 6), *plochý železný předmět* (tab. 20: 4), *ve dvě rozeklaný železný předmět* (tab. 18: 5), *půlměsíčitý železný fragment plochého kování* (tab. 20: 1) a *na dvě části rozlomený železný předmět* (tab. 20: 2,3).

S ohledem na datace artefaktů bylo vytvořeno několik kategorií, podle kterých jsou artefakty chronologicky roztríděny. Jedná se o kategorie raný středověk, raný středověk – vrcholný středověk, vrcholný středověk, vrcholný středověk – raný novověk, novověk, předměty s širokou rámcovou datací a nedatovatelné předměty. Četnost nálezů v jednotlivých datačních kategoriích viz obr. 10, 11.

Pro období raného středověku můžeme na základě nálezu sekery a hrotu střely bezpečně doložit pouze těžbu dřeva a přítomnost vojenské složky, případně lov. V období vrcholného středověku stoupá množství i variabilita lidských činností. V tomto období můžeme doložit, cestování, transport materiálu či zboží, jízdu na koni, těžbu dřeva či kamene a přítomnost lov či pohyb vojenských složek. V raném novověku můžeme s jistotou doložit pouze individuální přítomnost lidí na základě nálezů předmětů osobní potřeby.

Datace	Druh předmětu	Počet	Celkem
Raný středověk	sekera či fragment sekery	1	2
	hrot střely	1	
Vrcholný středověk	podkovový hřeb	2	48
	klín	4	
	skoba	1	
	podkova či fragment podkovy	16	
	hrot s tulejí	1	
	sekáč	1	
	postranice udidla	1	
	hrot střely	5	
	tesák	3	
	oko s trnem	1	
	železný hřeb	7	
	srp	1	
	sekera či fragment sekery	2	
	objímka	2	
	hrot kopí	1	
	Novověk	knoflík	
botová podkůvka		2	
ozub se závitem		3	
Celkem			57

Obr. 10: Tabulka zastoupení jednotlivých druhů předmětů datovatelných v rámci konkrétních období (vytvořil: z. Kuchař).

Datace	Druh předmětu	Počet	Celkem
Raný středověk - vrcholný středověk	držadlo vědra	1	8
	hrot střely	1	
	hrot kopí	1	
	podkova či fragment podkovy	4	
	ostruha	1	
Vrcholný středověk - raný novověk	sekera či fragment sekery	1	8
	nůž či fragment nože	5	
	rukojeť nože či tesáku	1	
	ostruha	1	
Široká rámcová datace	hrot kopí	1	5
	nůž či fragment nože	4	
Nedatovatelné předměty	oko řetězu	2	17
	čepel	5	
	postranice udidla	1	
	falera	1	
	neurčitelné předměty	8	
Celkem			38

Obr. 11: Tabulka zastoupení jednotlivých druhů předmětů datovatelných v rámci širších období a nedatovatelné předměty (vytvořil Z. Kuchař).

7.3 Prostorová distribuce

Součástí dokumentace tvořené při samotné prospekci bylo zaznamenávání hloubky uložení a typu vrstvy, ve které byly jednotlivé artefakty uloženy. Na lokalitě „Dubový díl“ se stratigrafie půdy, kterou je možné zkoumat pomocí detektorů kovů, skládá z lesní hrabanky, v níž byla nalezena většina novověkých nálezů, a vrstvy kypré světle žlutohnědé půdy, která obsahuje většinu artefaktů z raného a vrcholného středověku. Hloubka, ve které byly artefakty uloženy, se pohybuje v rozmezí, jež v zásadě umožňuje dosah cívek detektorů kovů. Na základě hloubky uložení lze revidovat dataci nálezů viz tab. 12.

Datace	Průměrná hloubka uložení (cm)
Raný středověk	12,5
Raný středověk - vrcholný středověk	7,5
Vrcholný středověk	11,5
Vrcholný středověk - raný novověk	14,7
Novověk	4,3
Široká rámcová datace	15
Nedatovatelné	9

Obr. 12: Tabulka průměrné hloubky uložení jednotlivých skupin artefaktů podle datace (vytvořil: Z: Kuchař).

8 INTERETACE LIDSKÝCH AKTIVIT VE ZKOUMANÉ OBLASTI

Z hlediska typologického určení artefaktů můžeme sledovat množství aktivit, které středověký a ranně novověký člověk provozoval v prostředí zkoumané části Chřibů. Můžeme konstatovat, že s ohledem na velké celkové množství nálezů, byl člověk ve zkoumaných obdobích v lesním prostředí mimořádně aktivní a že pro něj toto prostředí představovalo důležitý životní prostor.

Nejvýrazněji zastoupená skupina artefaktů spojená s výbavou koně a jezdce předkládá obraz o spojení člověka a koně a jejich společných aktivit v prostředí lesa. Množství nalezených podkov spolu s podkovovými hřeby vypovídá o pokročilém podkovářství v období středověku a raného novověku. Postranice udidel nám dávají obraz o technice uzdění koně. Nalezené ostruhy a ozdobná falera dokládají přítomnost jezdců na koních. Dvě objímky nepřímou indikují přítomnost vozů tažených koňmi. O těžké práci koní nás informují ozuby se závitem, které poskytují koním oporu v nezpevněném terénu nebo ve sněhu. Z činností spojených s využíváním koní v prostředí lesa můžeme uvažovat o cestování jezdců na koních, transport nákladů, stahování dřeva či kamení těžného v Chřibech. Nemůžeme však vyloučit ani pohyb vojenské jízdy či využívání jízdy na koni při lovu zvěře.

Druhou výraznou skupinou jsou ztrátové předměty osobní potřeby. Množství nalezených železných nožů vypovídá o významu tohoto nástroje napříč celým zkoumaným obdobím. Jejich tvarová a velikostní variabilita ukazuje na množství činností a specializací, ke kterým byl nůž používán. Jejich množství také vypovídá o tom, jak běžný artefakt to byl a kolik jich ve zkoumaných obdobích bylo lidmi používáno. Přítomnost člověka v lesích Chřibů v období raného novověku dokazují nálezy botové podkůvky kožených bot, fragmentu botové podkůvky a dvou knoflíků. Do zkoumaných vrstev se dostali nejspíše odlomením nebo utržením z obuvi a oblečení při práci lidí v lese.

Další skupinou s velkým zastoupením jednotlivých artefaktů jsou militaria. Období středověku a raného novověku bylo postiženo velkým množstvím válečných konfliktů a obecně bylo obdobím nejistoty, kdy možnost nosit zbraň bylo v zájmu každého, kdo se v lesním prostředí v těchto obdobích pohyboval. O přítomnosti vojenské složky v oblasti vypovídají nálezy železných hrotů kopí. Nalezené tesáky jsou dokladem o individuálním ozbrojování lidí. Jedná se o osobní zbraň, která držitelé rozhodně zvyšovala pocit bezpečí

při cestování v lesním prostředí. Hroty střel nepřinášejí úplně jasný obraz konkrétním používání luků či kuší. Jedná se o roztroušené nálezy a můžou být interpretovány jak jako doklad válečných aktivit, tak doklad lovu divoké zvěře.

Překvapivě velké množství artefaktů z kategorie stavebního kování přináší pro současného člověka nezvyklý obrázek o množství zástavby v lesním prostředí v období vrcholného středověku. V této době můžeme uvažovat o různých boudách, přístřešcích, dočasných příbytcích dřevorubců či těžařů kamene, loveckých chatách, stavbách sloužících jako zázemí pro koně nebo objektů vojenské povahy postavených v prostředí zkoumané části lesa. Jejich přítomnost mohla být spojená s aktivním využíváním historické cesty, která oblastí procházela. Nemůžeme však vyloučit ani možnost, že nalezené hřeby, oko s trnem a skoba zařazené do kategorie stavebního kování mohli být součástí konstrukce povozů, které oblastí projížděli. Roztržená oka řetězů mohla být také součástí uzdění koní či strojů určených ke stahování dřeva.

Skupina předmětů zařazených do kategorie řemeslnických nástrojů formuje představu o charakteru lesních prací v minulosti. Sekery dokládají práci dřevorubců, nemůžeme však vyloučit ani jejich využití ve válečných konfliktech. V prostředí lesa se však přikláníme spíše k jejich užívání pro potřeby těžby dřeva. Nalezené klíny spojujeme s těžbou. V horském prostředí chřibských lesů uvažujeme o jejich využití při těžbě dřeva, existence kamenolomu v blízkosti zkoumané oblasti však nastiňuje i možnost jejich použití při těžbě kamene.

Držadlo vědra a srp jsou ojedinělé nálezy, které nejsou typické pro lesní prostředí. Jedná se o movité artefakty, u kterých nemůžeme dobře interpretovat, za jakých okolností se do zkoumaných vrstev na lokalitě dostaly. Mohlo se jednat o předměty ztracené při jejich transportu přes les, ale nemůžeme vyloučit ani jejich účelové používání v lese k činnostem, které však nemůžeme definovat.

Soubor předmětů doplňují nálezy neurčitelných předmětů či fragmenty předmětů bez možnosti bližšího zařazení, u nichž nemůžeme určit jejich funkci ani činnost, při které byly využívány.

9 ZÁVĚR

Prospekce za použití detektorů kovů je v současné době rozšířenou a čím dál více využívanou metodou archeologické prospekce. Její přínos je znatelný především při zkoumání velkých ploch na lokalitách, kde by běžný archeologický odkryv nebyl efektivní. Právě takovým prostředím jsou lesní lokality, které přináší pro detektorovou prospekci spoustu výhod, avšak nesou sebou i některá úskalí. Výhody však převyšují nevýhody a proto byla tato metoda zvolena pro průzkum lokality „Dubový díl“ na katastru obce Buchlovice. Zde provedený detektorový průzkum přinesl množství artefaktů, které po jejich důsledné analýze umožnily vytvořit obraz lidských činností spojených s využíváním lesa v průběhu období středověku a raného novověku.

Rozbor souboru nálezů umožnil rozřídění předmětů do skupin podle funkce a vymezení více či méně doložitelných činností lidí v tomto prostředí v minulosti. Sledujeme zde aktivity spojené s cestováním lidí, transportem surovin a zboží. Význam koridoru vedoucího přes lokalitu podtrhují nálezy zbraní, které svědčí o přítomnosti vojenské složky. Jejich přítomnost mohla být iniciována ochranou koridoru před lupiči, zabezpečením trasy v období válečných konfliktů nebo jen přesuny vojsk po této trase. Uvažovat můžeme také o lovu divoké zvěře. Dalšími činnostmi ve zkoumané oblasti, které můžeme na základě nálezů interpretovat je těžba dřeva či kamene, jeho zpracování a transport z oblasti. Lidská práce v lese byla v období středověku a raného novověku intenzivní a dlouhodobá, což vedlo k budování dočasných zázemí a dalších zařízení pro dělníky a tažná zvířata.

Chronologická analýza umožnila sledovat vývoj využívání oblasti jednotlivých sledovaných období. Z tohoto hlediska můžeme sledovat vývoj využívání lokality v průběhu jednotlivých zkoumaných období. Na základě chronologické analýzy sledujeme intenzitu využívání zkoumané lokality. Poměrně malé množství nálezů datovaných do období raného středověku naznačuje menší míru využívání vybrané oblasti, v kontrastu s tím je největší intenzita využívání oblasti v období vrcholného středověku, do kterého je datována největší skupina nálezů. Přítomnost člověka v oblasti v období raného novověku indikují především nálezy spojené s osobní výbavou. Rámec činností provozovaných zde v tomto období je oproti předchozímu období úzký. Některé artefakty však neumožnily

jednoznačné závěry o jejich dataci. Jejich datace je příliš širokospektrální nebo není vůbec možná.

Chronologický náhled na nálezy doplňuje také prostorová distribuce nálezů v rámci stratigrafie lesní půdy na lokalitě, kde sledujeme, že nálezy datované do období raného novověku byly nacházeny většinou v lesní hrabance, zatímco starší artefakty datované do období raného a vrcholného středověku ležely hlouběji v lesní půdě.

Získané artefakty přinesly představu o lidských aktivitách ve vybrané oblasti a rozšířily pohled na lidskou činnost v pohoří Chříby v období středověku a raného novověku. Zpracování souboru kovových artefaktů se ukázalo jako efektivní při studiu lidských aktivit v minulosti. Nelezny soubor artefaktů je omezeným svědectvím o minulosti lidí v krajině, s ohledem na rozsah zkoumané lokality je však dostatečným pro interpretaci lidských aktivit. Prospekce za použití detektorů kovů je proto pro archeologii přínosnou metodou při zkoumání lokalit o velké ploše a lesní krajina se při zacíleném výběru lokality ukázalo jako ideální prostředí pro takovýto typ výzkumu.

10 RESUMÉ

Based on a prospecting using metal detectors at the locality Buchlovice - "Dubový díl", 95 metal artifacts from the Middle Ages and the Modern Age were obtained. Detector prospecting has proven to be a very useful method for the research of large forest sites. The found artifacts were analyzed. Artifacts were classified into functional groups, identified and dated. The result is a descriptive system on the basis of which it is possible to interpret individual human activities performed in the studied area in the relevant periods. We find evidence of travel, transport, movement of military units, hunting, logging or small construction activities. The intensity and variability of activities changes during the monitored periods. In the Early Middle Ages, the intensity and variability of human activities is small. The largest number and variability of finds and thus human activities can be seen in the High Middle Ages. In the Modern Ages, we observe a decrease in the intensity and variability of human activities in the area.

11 SEZNAM LITERATURY A PRAMENŮ

Literatura

- anonymus 1947: Buchlovice (s. a p.o. Uh. Hradiště) – Holý kopec [Nálezová zpráva č. 1738.] Brno, Archeologický ústav AV ČR Brno.
- anonymus 1983: Buchlovice okres Uherské Hradiště – Holý kopec [Nálezová zpráva č. 152/83.] Brno, Archeologický ústav AV ČR Brno.
- anonymus 2009: Buchlovice – „Holý kopec“ [Nálezová zpráva č. 5183/09.] Brno, Archeologický ústav AV ČR Brno.
- Bartík, J. a kol. 2016: Dvě koncentrace středověkých kovových artefaktů v zázemí hradiska sv. Klimenta. *Slovácko* 57, 119–132.
- Bartošková, A. 1986: Slovanské depoty železných předmětů v Československu. Studie Archeologického ústavu ČSAV v Brně. Ročník. 13/2. Praha.
- Baxa, P. 1982: K vývoju podkúvania na Slovensku v 16.–17. storočí. *Archaeologia historica* 7, 495–497.
- Bercredi, L. 1983: Zemědělské a řemeslnické nástroje na zaniklých středověkých osadách. *Archaeologia Historica* 8, 411–422.
- Červenka, I. L. 1928: Slované na Moravě a říše Velkomoravská. Brno.
- Čižmář, I. 2010: Buchlovice (okr Uherské Hradiště). *Přehled výzkumů* 51, 434.
- Čižmářová, J. 2004: Encyklopedie Keltů na Moravě a ve Slezsku. Praha.
- Daňková, Š. 2017: Les v životě středověkého člověk – případová studie ze střední Moravy. [Diplomová práce.] Olomouc. – Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta.
- Dostál, B. 1966: Slovanská pohřebiště ze střední doby hradištní na Moravě. Praha.
- Drnovský, P., Guricová, L. 2016: Podkovy z tzv. staré sbírky Muzea východních Čech v Hradci Králové. Poznámky k typologii středověkých a novověkých nálezů. *Živá Archeologie* 18, 53–61.
- Durdík, T. 1983: Středověké zbraně. Chrudim.
- Frolec, I. 2003: Kovářství. Praha.

- Galuška, L. 1993: Archeologický výzkum na slovanském hradišti sv. Klimenta u Osvětman v roce 1989. *Přehled výzkumů* 34/1989, 73–74.
- Goláňová, P. 2013: Časně laténské osídlení na Moravě. [Disertační práce.] Brno. – Masarykova Univerzita, Filozofická fakulta.
- Hejna, A. 1962: Soubor nálezů z hrádku Bolkova v severovýchodních Čechách. *Památky archeologické* 53, 455–471.
- Hejna, A. 1974: Bradlo u Hostinného nad Labem. Příspěvek k výzkumu opevněných sídel v severovýchodních Čechách. *Památky archeologické* 65, 365–418.
- Hrubý, V. 1941: Osídlení uh. hradištského okresu v době hradištní, *Sborník Velehradský* 12, 55–64.
- Huml, V. 1967: Zaniklá tvrz Semonice. Hradec Králové.
- Chlupáč, I. a kol. 2002: *Geologická minulost České republiky*. Praha.
- Chrástek, T. 2013: Zprávy – Problematika využití detektorů kovů v archeologii v kontextu současného stavu a detektorová prospekce Slovákého muzea v letech 2011 – 2012, *Slovácko* 54, 195–197.
- Kohoutek, J. 2001: Výzkum na hradisku Modla u Buchlovic, *Slovácko* 43, 115–125.
- Koóšová, P. 2007: Ku klasifikácii neskorostredovekých a včasnovovekých ostrôh z územia Slovenska, *Zborník Filozofickej fakulty Univerzity Komenského – Musaica* 25, 257–276.
- Kouřil, P. 1979: Archeologické nálezy z hradu Templštejna (železné předměty). *Archaeologia Historica* 4, 129–140.
- Krajíc, R. 1991: Stavební železo a uzavírací mechanismy na vrcholně středověkých lokalitách Táborska. *Archeologia historica* 16, 323–344.
- Krajíc, R. 2003a: Sezimovo Ústí. Archeologie středověkého poddanského města 3. Kovárna v Sezimově Ústí a analýza výrobků ze železa, díl I. Praha.
- Krajíc, R. 2003b: Sezimovo Ústí. Archeologie středověkého poddanského města 3. Kovárna v Sezimově Ústí a analýza výrobků ze železa, díl II. Praha.
- Kaźmierczyk, J. 1978: Podkowy na Śląsku w X–XIV wieku. Wrocław.
- Kuna, M. a kol. 2004: *Nedestruktivní archeologie*. Praha.

- Martínek a kol. 2014: *Poznáváme historické cesty*. Brno
- Měchurová, Z. 1984: Součásti uzdění koně ve velkomoravském období. *Archaeologia Historica* 9, 266–292).
- Navrátil, A. 2015: Česká archeologie a čtvrt století používání detektorů kovů. *Přehled výzkumů* 56-1, 119–130.
- Nekuda, V. 1975: *Pfaffenschlag. Zaniklá středověká ves u Slavonic*. Brno.
- Nekuda, V. 1985: *Mstěnice. Zaniklá středověká ves u Hrotovic 1. Hrádek – tvrz dvůr – předsunutá opevnění*. Brno.
- Neústupný, E. 2007. *Metoda archeologie*. Plzeň.
- Nekuda, V. 2000: *Mstěnice. Zaniklá středověká ves 3. Raně středověké sídliště*. Brno.
- Novotný, B. 1963: Výzkum velkomoravského hradiště „Pohansko“ u Nejdku na lednickém ostrově. *Památky archeologické* 54-1, 3–40.
- Novotný, B. 1972: Výzkum vesnického sídliště z pozdní doby hradištní u Přítluk (okr. Břeclav, In: R. Snášil (ed.), *Zaniklé středověké vesnice v ČSSR ve světle archeologických výzkumů*. Díl I. Sborník prací přednesených na III. celostátním semináři o problematice zaniklých středověkých vesnic (Uherské Hradiště 10. – 13. 5. 1971). Uherské Hradiště, 117–154.
- Novotný, B. 1976: *Záchranný výzkum zaniklého středověkého dvorce a chat u Šakvic (o. Břeclav)*. *Archaeologia Historica* 1, 61–89.
- Novotný, J. 1986a: *Buchlovice – Holý kopec – Rynk [Nálezová zpráva č. 412/86.]* Uherské Hradiště, Slovácké muzeum.
- Novotný, J. 1986b: *Buchlovice – Modla [Nálezová zpráva č. 403/86.]* Uherské Hradiště, Archeologický ústav AV ČR Brno.
- Novotný, J. 1986c: *Buchlovice – Buchlov [Nálezová zpráva č. 404/86.]* Uherské Hradiště, Archeologický ústav AV ČR Brno.
- Novotný, J. 1986d: *Buchlovice – Buchlov [Nálezová zpráva č. 415/86.]* Uherské Hradiště, Archeologický ústav AV ČR Brno.

- Novotný, J. 1986e: Buchlovice – Modla [Nálezová zpráva č. 420/86.] Brno, Archeologický ústav AV ČR Brno.
- Nývtová-Fišáková, M. a kol. 2005: Geoarcheologický výzkum lokality Boršice u Buchlovic. Zprávy o geologických výzkumech v roce 2005, 82–84.
- Poulik, J. 1948: Staroslovanská Morava. Praha.
- Poulik, J. 1948 – 1950: Jižní Morava. Země dávných Slovanů. Brno.
- Procházka, R. 1982: Buchlovice (okr. Uherské Hradiště). Přehled výzkumů 26/1981, 56–57.
- Procházka, R. 1982: Povrchový průzkum reliktních opevněných sídlištních útvarů na Uherskohradištsku v roce 1980 (okr. Uherské Hradiště). Přehled výzkumů, 56–57.
- Ruttikay, A. 1976: Waffen und Reiterausrüstung des 9. bis zur ersten Hälfte des 14. Jahrhunderts in der Slowakei II. Slovenská archeológia 24-2, 245–395.
- Režný, M., Vích, D. 2017: Hynkovice – neznámá zaniklá středověká ves v Orlických horách. Archaeologia Historica 42, 21–43.
- Sedláček, P. 2007: Současný stav ochrany přírody a krajiny v chříbském bioregionu. [Diplomová práce.] Brno. – Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Agronomická fakulta.
- Snášil, R. 1972: Další slovanské sídliště z Osvětiman (okr. Uherské Hradiště). Přehled výzkumů 16/1971, 94–95.
- Šaurová, D. 1979: Středověké podkovy ze zaniklé středověké osady Konůvky. Archaeologia Historica 4, 295–301.
- Šolle, M. 1950: Buchlovice – Buchlov „Modla“ [Nálezová zpráva č. 758.] Brno, Archeologický ústav AV ČR Brno.
- Těsnohlídek, J. a kol. 2017: Detektorový průzkum zázemí tvrze v Ustrašíně. Vlastivědný sborník Pelhřimovska 23, 7–14.
- Vaškových, M. 2009: Buchlovice: hrad Buchlov. [Nálezová zpráva č. 648/09.] Uherské Hradiště, Archeologický ústav AV ČR Brno.

Vích, D. 2013: Průzkum polohy Háj u Luže s relikty úvozových cest. *Archaeologia Historica* 38, 705–729.

Vích, D. 2014: Příspěvek k metodice detektorové prospekce v archeologii. *Archeologie východních Čech* 7, 152–172.

Vích, D. 2015: Příspěvek k poznání tvrziště v Českých Libchavách na Ústeckoorlicku. *Archaeologia Historica* 40, 163–177.

Vích, D. 2016a: Archeologické nálezy z předpolí drobné vrcholně středověké fortifikace v k. ú. Lanšperk. *Castellologica Bohemica* 13, 321–333.

Vích, D. 2016b: Relikty zaniklých cest mezi Křenovem a Hradcem nad Svitavou na Svitavsku ve světle archeologických nálezů. *Archeologie východních Čech* 12, 56–75.

Vích, D., Jílek, J. 2016: Hrob nebo depot? Nález z doby římské u Jevíčka (okr. Svitavy). *Archeologické rozhledy* 68, 363–380.

Vích, D., Žákovský, P. 2012: Soubor kovových předmětů z dosud neznámé lokality na Litomyšlsku. *Archeologické rozhledy* 64, 89–128.

Wagner, E. 1956: *Kroje, zbroj a zbraně doby předhusitské a husitské*. Praha.

Žákovský, P. 2011a: Středověká a raně novověká militaria ze sbírek Lovecko-lesnického muzea v Úsově na Moravě. *Acta Militaria Mediaevalia* VII, 105–159.

Žákovský, P. 2011b: Středověké a raně novověké chladné zbraně ze sbírek Městského muzea v Moravském Krumlově. *Archaeologia mediaevalis Moavica et Silesiana* 2, 127–188.

Žákovský, P. 2011c: Středověká militaria ze sbírek Městského muzea v Počátcích. *Archeologické výzkumy na Vysočině* 2/2011, 93–103.

Žákovský, P. 2014: *Tesáky a problematika jednosečných zbraní středověku a raného novověku*. [Disertační práce] Brno. – Masarykova univerzita, Filozofická fakulta.

Volný internet

Buchlovice. Státní archeologický seznam ČR – veřejný přístup. KartaUAN č.: 24-44-20/3 [online]. [cit. 2020-02-17]. Dostupné na [www: <https://iispp.npu.cz/>](https://iispp.npu.cz/).

Košská falera [online]. [cit. 2020-03-18]. Dostupné na [www: <https://www.lovecpokladu.cz/artefakty/nalez/konska-falera-122438/>](https://www.lovecpokladu.cz/artefakty/nalez/konska-falera-122438/).

Kov na historických nožích opět září. Archeologové je našli v korytě Ponávky [online]. [cit. 2020-02-17]. Dostupné na <http://www.brnensky.denik.cz>.

Nože od Ponávky [online]. [cit. 2020-03-17]. Dostupné na [www: <https://www.archaiabrno.org/>](https://www.archaiabrno.org/).

Osvětimany. Státní archeologický seznam ČR – veřejný přístup. KartaUAN č.: 24-44-19/2 [online]. [cit. 2020-02-17]. Dostupné na <https://iispp.npu.cz/>.

Ozub se závitem a hrotem určen pro zimní podkovy [online]. [cit. 2020-03-15]. Dostupné na [www: <https://www.lovecpokladu.cz/artefakty/nalez/ozub-se-zavitem-a-hrotem-urcen-pro-zimni-podkovy-11963/>](https://www.lovecpokladu.cz/artefakty/nalez/ozub-se-zavitem-a-hrotem-urcen-pro-zimni-podkovy-11963/).

Ozuby ECO s vidiem M10 větší [online]. [cit. 2020-03-17]. Dostupné na [www: <https://www.equiservis.cz/>](https://www.equiservis.cz/).

Zubadlo celé. [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné na [www: <https://www.lovecpokladu.cz/artefakty/nalez/zubadlo-a-cele-170107/>](https://www.lovecpokladu.cz/artefakty/nalez/zubadlo-a-cele-170107/).

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: Oblast zvolená pro analýzu dějin bádání v okolí lokality Buchlovice - „Dubový díl“; zalesněná území katastrů obcí Buchlovice a Osvětimany (vyznačena červeně), detektorovou prospekci zkoumaná část lokality Buchlovice – „Dubový díl“ (vyznačena modře).

Obr. 2: Trať Buchlovice - „Dubový díl“ (vyznačena modře).

Obr. 3: Staré cesty dochované na území Chřibů v roce 2018.

Obr. 4: Lidarové snímky trati „Dubový díl“ a jejího okolí (zkoumaná část trati vyznačena červeně).

Obr. 5: Relikt jedné z úvozových cest na hřebeni trati „Dubový díl“.

Obr. 6: Fotografická dokumentace nalezeného tesáku in-situ.

Obr. 7: Graf zastoupení artefaktů v nálezovém souboru podle druhu kovu.

Obr. 8: Tabulka zastoupení jednotlivých kategorií a druhů předmětů.

Obr. 9: Graf zastoupení jednotlivých funkčních kategorií.

Obr. 10: Tabulka zastoupení jednotlivých druhů předmětů datovatelných v rámci konkrétních období.

Obr. 11: Tabulka zastoupení jednotlivých druhů předmětů datovatelných v rámci širších období a nedatovatelné předměty.

Obr. 12: Tabulka průměrné hloubky uložení jednotlivých skupin artefaktů podle datace.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Katalog nálezů

Příloha 2: Rentgenové snímky vybraných nálezů

Příloha 3 (volná): Fotografie a kresby řezů

PŘÍLOHA 1: KATALOG NÁLEZŮ

1. Železný hřeb (tab. 1: 1)

Popis: velký masivní železný hřeb s plochou kulatou horizontální hlavou.

Rozměry: délka 58 mm, průměr hlavy 35 mm, tloušťka hlavy 6 mm.

Hmotnost: 44 g.

Uložení: v hloubce 13 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: stavební kování, hřeb, typ Ic podle R. Krajíce.

Datace: vrcholný středověk.

Literatura: Nekuda 1985, 149, obr. 204: d; Krajíc 1991, 324–325, obr. 1, 326, obr. 2; Krajíc 2003a, 64; Krajíc 2003b, 57, tab. 67.

2. Železný hřeb (tab. 1: 2)

Popis: velký masivní železný hřeb s vypouklou kulatou hlavou.

Rozměry: délka 66 mm, průměr hlavy 38 mm, tloušťka hlavy 12 mm.

Hmotnost: 56 g.

Uložení: v hloubce 5 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: stavební kování, hřeb, typ IIa podle R. Krajíce.

Datace: vrcholný středověk.

Literatura: Nekuda 1975, 149, obr. 142: a, b, e, f, g; Nekuda 1985, 149 – 150, obr. 204: g, h, obr. 205: a, b, c, d; Krajíc 1991, 324; Krajíc 1991, 325, obr. 1, 326, obr. 2, Krajíc 2003a, 64–66; Krajíc 2003b, 57, tab. 67; Bartík a kol. 2016, 123, 125, obr. 4: 2.

3. Železný hřeb (tab. 1: 3)

Popis: velký masivní železný hřeb s vypouklou kulatou hlavou.

Rozměry: délka 44 mm, průměr hlavy 34 mm, tloušťka hlavy 7 mm.

Hmotnost: 25 g.

Uložení: v hloubce 6 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: stavební kování, hřeb, typ IIa podle R. Krajíce.

Datace: vrcholný středověk.

Literatura: Nekuda 1975, 149, obr. 142: a, b, e, f, g; Nekuda 1985, 149, obr. 204: g, h, 150, obr. 205: a, b, c, d; Krajíc 1991, 324–325, obr. 1, 326, obr. 2; Krajíc 2003a, 64–66; Krajíc 2003b, 57, tab. 67; Bartík a kol. 2016, 123, 125, obr. 4: 2.

4. Železný hřeb (tab. 1: 4)

Popis: velký masivní železný hřeb s vypouklou kulatou hlavou a ohnutým hrotem.

Rozměry: délka 46 mm, průměr hlavy 34 mm, tloušťka hlavy 8 mm.

Hmotnost: 25 g.

Uložení: v hloubce 6 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: stavební kování, hřeb, typ IIa podle R. Krajíce.

Datace: vrcholný středověk.

Literatura: Nekuda 1975, 149, obr. 142: a, b, e, f, g; Nekuda 1985, 149, obr. 204: g, h, 150, obr. 205: a, b, c, d; Krajíc 1991, 324–325, obr. 1, 326, obr. 2; Krajíc 2003a, 64–66; Krajíc 2003b, 57, tab. 67; Bartík a kol. 2016, 123, obr. 4: 2, 125.

5. Železný hřeb (tab. 1: 5)

Popis: velký masivní železný hřeb s poškozenou vypouklou, částečně kulatou hlavou.

Rozměry: délka 38 mm, průměr hlavy 38 mm, tloušťka hlavy 70 mm.

Hmotnost: 24 g.

Uložení: v hloubce 18 cm ve světle žlutohnědé (stejný případ jako nahoře) kypré půdě.

Typologické zařazení: stavební kování, hřeb, typ IIa podle R. Krajíce.

Datace: vrcholný středověk.

Literatura: Nekuda 1975, 149, obr. 142: a, b, e, f, g; Nekuda 1985, 149, obr. 204: g, h, 150, obr. 205: a, b, c, d; Krajíc 1991, 324–325, obr. 1, 326, obr. 2; Krajíc 2003a, 64–66; Krajíc 2003b, 57, tab. 67; Bartík a kol. 2016, 123, obr. 4: 2, 125.

6. Železný hřeb (tab. 1: 6)

Popis: čtyřhranný železný hřeb bez hlavičky s obdélníkovým průřezem těla.

Rozměry: 46 × 8 × 6 mm.

Hmotnost: 6 g.

Uložení: v hloubce 11 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: stavební kování, hřeb, typ VIIIa podle R. Krajíce.

Datace: vrcholný středověk.

Literatura: Nekuda 1975, 149, obr. 142: m; Nekuda 1985, 150, obr. 205: e, i, j, k, l; Krajíc 1991, 324, 325, obr. 1, 326, obr. 2; Krajíc 2003a, 67; Krajíc 2003b, 59, tab. 69.

7. Železný hřeb (tab. 1: 7)

Popis: velký železný čtyřboký hřeb bez hlavy s čtvercovým průřezem.

Rozměry: 90 × 12 × 12 mm.

Hmotnost: 17 g.

Uložení: v hloubce 7 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: stavební kování, hřeb, typ VIIIb podle R. Krajíce.

Datace: vrcholný středověk.

Literatura: Krajíc 1991, 324–325, obr. 1, 326, obr. 2; Krajíc 2003a, 67–68; Krajíc 2003b, 59, tab. 69.

8. Železné oko řetězu (tab. 1: 8)

Popis: rozpojené oválné oko řetězu obdélníkového průřezu.

Rozměry: 49 × 25 × 4 mm.

Hmotnost: 6 g.

Uložení: v hloubce 6 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: stavební kování, oko řetězu.

Datace: neurčitelná.

Literatura: Krajíc 2003a, 74, obr. 76.

9. Železné oko řetězu (tab. 1: 9)

Popis: roztržené železné oko řetězu oválného tvaru a kruhového průřezu.

Rozměry: $67 \times 22 \times 29$ mm, průměr 7 mm.

Hmotnost: 27 g.

Uložení: v hloubce 5 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: stavební kování, oko řetězu, typ III podle R. Krajíce.

Datace: neurčitelná.

Literatura: Krajíc 2003a, 74–75, obr. 76.

10. Železné oko s trnem (tab. 1: 11)

Popis: oko čtvercového průřezu s trnem tvořeným dvěma oddělenými konci.

Rozměry: $76 \times 30 \times 10$ mm.

Hmotnost: 40 g.

Uložení: v hloubce 16 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: stavební kování, oko s trnem.

Datace: vrcholný středověk.

Literatura: Novotný 1976, 78–79, tab. XIV: 6; Kouřil 1979, 134–135, obr. 3: 12; Krajíc 1991, 327, obr. 3; Krajíc 2003a, 74; Krajíc 2003b, 60–61, tab. 70, tab. 71; Režný, Vích 2017, 32, 35, obr. 13: 4.

11. Železná skoba (tab. 1: 10)

Popis: masivní dvouramenná skoba podkovovitého tvaru.

Rozměry: $58 \times 18 \times 11$ mm.

Hmotnost: 44 g.

Uložení: v hloubce 3 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: stavební kování, dvouramenná skoba, typ IV podle R. Krajíce.

Datace: 1. polovina 14. století – 1. třetina 15. století.

Literatura: Krajíc 2003a, 76–77, obr. 79.

12. Železné držadlo vědra (tab. 1: 12)

Popis: železné držadlo vědra s jedním celým a druhým poškozeným závěsným okem pro uchycení.

Rozměry: 212 × 67 × 12 mm.

Hmotnost: 155 g.

Uložení: v hloubce 11 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: mobiliář usedlosti a provozní vybavení, držadlo vědra, držadlo vědra s hákovitými konci podle A. Bartoškové.

Datace: 6. století – 1. třetina 15. století.

Literatura: Novotný 1963, 23, obr. 18: 1; Bartošková 1986, 93; Nekuda 2000, 247, tab. 312: 1, 255; Krajíc 2003a, 200–201, Krajíc 2003b, 141, tab. 151, p. č. 17686.

13. Železný srp (tab. 2: 1)

Popis: dobře zachovalý dlouhý železný srp s řapem pro upevnění rukojeti. Čepel je výrazně odsazena od řapu rukojeti, od rukojeti nízká a v průběhu zalomená.

Rozměry: 330 × 33 × 5 mm.

Hmotnost: 102 g.

Uložení: v hloubce 23 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: zemědělské nástroje, srp, typ II podle R. Krajíce.

Datace: vrcholný středověk.

Literatura: Novotný 1963, 33, obr. 26: 2; Nekuda 1975, 125, 139, obr. 133: 5, obr. 182: a, c; Kouřil 1979, 130, 131, obr. 2: 1; Nekuda 2000, 246, obr. 311: 6; Krajíc 2003a, 140–141; Krajíc 2003b, 104, tab. 114: i. č. 175/4206; Bartík a kol. 2016, 125, 126, obr. 5: 3.

14. Železný sekáč (tab. 2: 2)

Popis: dobře zachovalý železný sekáč s ohnutým koncem rukojeti, plochá čepel sekáče je střechovitého tvaru, její špička je vykována do vzhůru směřujícího plochého výstupku s polokruhovým zakončením, na opačném konci čepele je k jeho horní části nakován odsazený dlouhý čtyřboký trn, který byl nejspíše upevněn v organické rukojeti.

Rozměry: 301 × 70 × 5 mm, délka čepele 206 mm, délka rukojeti 95 mm, průměrná šířka rukojeti 8 mm.

Hmotnost: 146 g.

Uložení: v hloubce 20 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: řemeslnické nástroje, sekáč.

Datace: 2. polovina 14. století – počátek 15. století.

Literatura: Huml 1967, 20, 45, tab. V: 10; Krajíc 2003a, 167; Krajíc 2003b, 123, obr. 133.

15. Železná sekera (tab. 3: 1)

Popis: sekera s tulejí a vějířovitě se rozšiřujícím ostřím. Tulej je plná a je bez přerušení v ploše těla sekery. Místo sváru je rozeznatelné.

Rozměry: 83 × 51 × 26 mm.

Hmotnost: 193 g.

Uložení: v hloubce 15 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: řemeslnické nástroje, sekera, typ IV podle J. Poulíka.

Datace: 7. století – konec 8. století.

Literatura: Poulík 1948, 38; Dostál 1966, 72.

16. Železná sekera (tab. 3: 2)

Popis: menší dobře zachovalá železná sekera.

Rozměry: 122 × 44 × 29 mm.

Hmotnost: 224 g.

Uložení: v hloubce 25cm.

Typologické zařazení: řemeslnické nástroje, sekera, typ II podle R. Krajíce.

Datace: 13. století – počátek 15. století.

Literatura: Nekuda 1985, 126, 147, obr. 183: c; Krajíc 2003a, 166, Krajíc 2003b, 121, tab. 131: p. č. 50962.

17. Železná sekera (tab. 3: 3)

Popis: větší dobře zachovalá železná sekera.

Rozměry: 183 × 93 × 38 mm.

Hmotnost: 529 g.

Uložení: v hloubce 27 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: řemeslnické nástroje, typ III podle R. Krajíce.

Datace: 13. století – 17. století.

Literatura: Krajíc 2003a, 166; Krajíc 2003b, 124, tab. 134: i. č. 2893; Žákovský 2011b, 135, 149, 158–159, obr. 8: 1, 2, tab. XI: 5, 6.

18. Fragment železné sekery (tab. 3: 4)

Popis: fragment velké železné sekery.

Rozměry: 98 × 42 × 40 mm.

Hmotnost: 274 g.

Uložení: v hloubce 15 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: řemeslnické nástroje, fragment sekery, typ III podle R. Krajíce.

Datace: vrcholný středověk.

Literatura: Krajíc 2003a, 166.

19. Železný klín (tab. 4: 1)

Popis: drobný, avšak masivní železný klín s rozšířeným středem těla. Klín je pod týlem čtvercového průřezu, v místě rozšíření je průřez těla obdélný.

Rozměry: 73 × 14 × 13 mm.

Hmotnost: 48 g.

Uložení: v hloubce 5 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: řemeslnické nástroje, klín, menší masivní klín podle R. Krajíce.

Datace: vrcholný středověk.

Literatura: Krajíc 2003a, 154; Krajíc 2003b, 114, tab. 124.

20. Železný klín (tab. 4: 2)

Popis: dobře zachovalý menší železný klín. Jeho průřez je obdélný, jeho tvar se směrem k ostří zužuje jen na jeho užších stěnách, na širších stěnách si tělo drží stejnou šířku od týla až k ostří. Nese stopy opotřebení, úderová plocha týlu je asymetricky roztlučená.

Rozměry: 67 × 28 × 17 mm.

Hmotnost: 92 g.

Uložení: v hloubce 7 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: řemeslnické nástroje, klín, menší masivní klín podle R. Krajíce.

Datace: 13. století – 14. století.

Hejna 1974, 395, obr. 14: 16, 398; Krajíc 2003a, 154.

21. Železný klín (tab. 4: 3)

Popis: poškozený menší železný masivní klín. Část jeho těla je na týlní straně ulomená. Tělo se zužuje směrem k ostří na všech čtyřech stěnách.

Rozměry: 84 × 27 × 19 mm.

Hmotnost: 75 g.

Uložení: v hloubce 13 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: řemeslnické nástroje, klín, menší masivní klín podle R. Krajíce.

Datace: vrcholný středověk.

Literatura: Krajíc 2003a, 154.

22. Železný klín (tab. 4: 4)

Popis: delší klín tyčovitěho tvaru dřívku a kvadratického průřezu s úzkým dlátovitým ostřím. Svými proporcemi naznačuje použití pro lámání či další opracování kamene.

Rozměry: 280 × 27 × 21 mm.

Hmotnost: 391 g.

Uložení: v hloubce 18 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: řemeslnické nástroje, klín, tyčovitý klín podle R. Krajíce.

Datace: vrcholný středověk.

Literatura: Krajíc 2003a, 154.

23. Železný nůž (tab. 5: 1)

Popis: železný nůž s trnem, špatně dochovanou špičkou čepele i průběhem ostří. Trn rukojeti plynule navazuje na hřbet čepele, od ostří je výrazně odsazený. Nůž má rovný průběh hřbetu čepele a konvexní tvar ostří.

Rozměry: 99 × 16 × 6 mm, tloušťka čepele 2 mm.

Hmotnost: 9 g.

Uložení: v hloubce 14 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: součásti oděvy a předměty z osobní výbavy, nůž, typ Ia podle R. Krajíce.

Datace: raný středověk – raný novověk.

Literatura: Hejna 1962, 463–464, tab. 5: 6; Novotný 1981, 230–231, obr. 10: 1, 10; Krajíc 2003a, 204; Vích 2013, 719.

24. Železný nůž (tab. 5: 3)

Popis: dobře zachovalý železný nůž s řapem. Čepel je od řapu oboustranně odsazena. Hřbet čepele je rovný.

Rozměry: 205 × 22 × 4 mm.

Hmotnost: 46 g.

Uložení: v hloubce 17 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: součásti oděvy a předměty z osobní výbavy, nůž, typ Ib podle R. Krajíce.

Datace: raný středověk – raný novověk.

Literatura: Hejna 1962, 463, tab. 5, 464; Krajíc 2003a, 204, 205; Boháčová, Hošek 2009, 374, 375 obr. 2; Vích 2013, 719.

25. Železný nůž (tab. 5: 2)

Popis: drobný železný nůž s trnovitým řapem. Čepel je od řapu rukojeti oboustranně odsazena. Hřbet čepele má mírně obloukovitý průběh, špička se nezachovala.

Rozměry: 113 × 11 × 3 mm.

Hmotnost: 10 g.

Uložení: v hloubce 12 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: součásti oděvy a předměty z osobní výbavy, nůž, typ Ib podle R. Krajíce.

Datace: raný středověk – raný novověk.

Literatura: Hejna 1962, 463, tab. 5, 464; Novotný 1972, 147, 151–152, tab. 20; Krajíc 2003a, 204 – 205; Boháčová, Hošek 2009, 374, 375 obr. 2; Vích 2013, 719.

26. Železný nůž (tab. 5: 4)

Popis: drobný železný nožík s trnem odsazeným od hřbetu čepele i ostří, s rovným průběhem hřbetu čepele a špatně zachovalým ostřím. Špička čepele se nedochovala.

Rozměry: 90 × 12 × 3 mm.

Hmotnost: 5 g.

Uložení: v hloubce 18 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: součásti oděvy a předměty z osobní výbavy, nůž, typ Ib podle R. Krajíce (Krajíc 2003a, 204).

Datace: raný středověk – novověk.

Literatura: Hejna 1962, 463, tab. 5, 464; Krajíc 2003a, 204–205; Boháčová, Hošek 2009, 374, 375 obr. 2; Vích 2013, 719.

27. Železný nůž (tab. 6: 1)

Popis: železný nůž s ulomenou špičkou, rovným průběhem hřbetu špatně zachovalé čepele, nejasným průběhem tvaru ostří a plochým, dobře zachovalým řapem se třemi otvory pro uchycení střenky zřejmě z organického materiálu. Hřbet čepele se dochoval lépe než ostří.

Rozměry: 141 × 17 × 3 mm, délka čepele 64 mm, délka rukojeti 77 mm.

Hmotnost: 13 g.

Uložení: v hloubce 18 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: předměty osobní výbavy, nůž, typ II podle R. Krajíce.

Datace: vrcholný středověk – raný novověk.

Literatura: Nekuda 1985, 158, 159–161; Krajíc 2003a, 204–205; Vích 2013, 719.

28. Železný nůž (tab. 6: 2)

Popis: železný nůž se srpovitě zahnutou čepelí a poškozeným řapem rukojetí s jedním dochovaným nýtkem k uchycení nejspíše organické střenky. Čepel je vyztužena páskem železa nakovaným na její hřbet.

Rozměry: 160 × 21 × 20 mm, tloušťka čepele 2,5 mm, šířka výztuhy čepele 5 mm.

Hmotnost: 25 g.

Uložení: v hloubce 20 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: součásti oděvy a předměty z osobní výbavy, nůž, typ II podle R. Krajíce.

Datace: vrcholný středověk – raný novověk.

Literatura: Krajíc 2003a, 204; Vích 2013, 719.

29. Železný nůž (tab. 7: 1)

Popis: železný nůž s lichoběžníkovitým řapem a odlomenou špičkou. Na plochém řapu jsou rozeznatelné tři drobné čtvercové otvory se zbytky dvou nýtů pro uchycení nejspíše organické střenky.

Rozměry: 148 × 18 × 5 mm.

Hmotnost: 17 g.

Uložení: v hloubce 12 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: součásti oděvy a předměty z osobní výbavy, nůž, typ II podle R. Krajíce.

Datace: vrcholný středověk – raný novověk.

Literatura: Nekuda 1985, 158, 159–161; Krajíc 2003a, 204–205; Vích 2013, 719.

30. Železný nůž (tab. 5: 5)

Popis: drobný železný nožík s nepravidelným průběhem hřbetu čepele, špatně dochovaným ostřím a obloukovitě klenutým tvarem plochého řapu rukojeti, ve které se dochoval jeden nýtek pro uchycení zřejmě organické střenky.

Rozměry: 99 × 10 × 4 mm.

Hmotnost: 4 g.

Uložení: v hloubce 12 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: součásti oděvy a předměty z osobní výbavy, nůž, typ II podle R. Krajíce.

Datace: vrcholný středověk – raný novověk.

Literatura: Nekuda 1985, 158, 159–161; Krajíc 2003a, 204–205; Vích 2013, 719.

31. Železný nůž (tab. 6: 3)

Popis: menší železný nůž s rovným průběhem špatně zachovalé čepele bez špičky a ostří, špatně zachovalou rukojetí a dochovaným fragmentem obkládacího plechu z barevného kovu, který je přinýtován k noži v místě, kde čepel přechází v rukojeť.

Rozměry: 94 × 13 × 4 mm.

Hmotnost: 5 g.

Uložení: v hloubce 8 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: součásti oděvy a předměty z osobní výbavy, nůž, typ II podle R. Krajíce.

Datace: vrcholný středověk – novověk.

Literatura: Nekuda 1985, 158, 159–161; Krajíc 2003a, 204–205; Vích 2013, 719; archaiabrno.org, brnensky.denik.cz.

32. Železná čepel nože (tab. 6: 4)

Popis: špatně dochovaná větší část čepele železného nože. Čepel je rovná, úzká a podlouhlá.

Rozměry: 105 × 15 × 2 mm.

Hmotnost: 9 g.

Uložení: v hloubce 8 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: součásti oděvy a předměty z osobní výbavy, fragment nože.

Datace: neurčitelná.

Literatura: bez relevantních analogií.

33. Železná čepel nože (tab. 7: 2)

Popis: dobře zachovalá čepel železného nože. Tvar hřbetu čepele má klenutý konvexní průběh, směrem ke špičce, která se nedochovala, přechází hřbet do konkávního tvaru. Zachovalé ostří má rovný tvar průběhu.

Rozměry: 87 × 27 × 5 mm.

Hmotnost: 30 g.

Uložení: v hloubce 12 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: součásti oděvy a předměty z osobní výbavy, fragment nože.

Datace: neurčitelná.

Literatura: bez relevantních analogií.

34. Železná čepel nože (tab. 7: 3)

Popis: dobře zachovalá čepel železného nože. Tvar hřbetu čepele má klenutý konvexní průběh, směrem ke špičce, která se nedochovala, přechází hřbet do konkávního tvaru. Průběh tvaru dochovaného ostří kopíruje průběh tvaru hřbetu čepele.

Rozměry: 94 × 23 × 7 mm.

Hmotnost: 46 g.

Uložení: v hloubce 10 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: předměty osobní výbavy, fragment nože.

Datace: neurčitelná.

Literatura: bez relevantních analogií.

35. Železná čepel nože (tab. 7: 4)

Popis: dobře zachovalá čepel železného nože. Tvar hřbetu čepele má klenutý konvexní průběh, směrem k dochované špičce přechází hřbet do mírně konkávního tvaru. Tvar hůře zachovalého ostří kopíruje tvar průběhu hřebenu čepele.

Rozměry: 88 × 20 × 7 mm.

Hmotnost: 25 g.

Uložení: v hloubce 12 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: součásti oděvy a předměty z osobní výbavy, fragment nože.

Datace: neurčitelná.

Literatura: bez relevantních analogií.

36. Železná botová podkůvka (tab. 8: 1)

Popis: železná podkůvka kožené obuvi se třemi dochovanými otvory pro nýtky k upevnění na podrážku.

Rozměry: 63 × 62 × 7 mm.

Hmotnost: 23 g.

Uložení: v hloubce 6 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: součásti oděvy a předměty z osobní výbavy, botová podkůvka.

Datace: novověk.

Literatura: Těsnohlídek a kol. 2017, 11, příloha 7: 071, 054.

37. Fragment železné botové podkůvky (tab. 8: 2)

Popis: fragment botové podkůvky mírně obloukovitého tvaru s jedním zřetelným otvorem pro uchycení k podrážce obuvi.

Rozměry: 52 × 9 × 2 mm.

Hmotnost: 3 g.

Uložení: v hloubce 3 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: součásti oděvy a předměty z osobní výbavy, botová podkůvka.

Datace: novověk.

Literatura: Těsnohlídek a kol. 2017, 11, příloha 7: 071, 054.

38. Knoflík z barevného kovu či slitiny (tab. 8: 3)

Popis: knoflík z barevného kovu nebo slitiny, ve stavu dochování má oválný tvar. Jeho původní tvar kvůli horšímu stavu dochování není možné rekonstruovat. Na ploché přední straně není možné rozeznat žádný motiv, na zadní straně se dochovalo ouško sloužící k připevnění k oděvu.

Rozměry: 22 × 19 × 6 mm.

Hmotnost: 6 g.

Uložení: v hloubce 3 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: součásti oděvy a předměty z osobní výbavy, knoflík.

Datace: novověk.

Literatura: Těsnohlídek a kol. 2017, 11, příloha 7: 040.

39. Knoflík z barevného kovu či slitiny (tab. 8: 4)

Popis: knoflík z barevného kovu nebo slitiny, ve stavu dochování má oválný tvar. Jeho původní mohl být kulatý, nebo oválný. Na vypouklé přední straně s důlkem uprostřed není možné rozeznat žádný motiv, ouško na zadní straně sloužící k připevnění k oděvu je ulomené.

Rozměry: 19 × 17 × 2 mm.

Hmotnost: 0,5 g.

Uložení: v hloubce 5 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: součásti oděvy a předměty z osobní výbavy, knoflík.

Datace: novověk

Literatura: Těsnohlídek a kol. 2017, 11, příloha 7: 043.

40. Železná podkova (tab. 9: 1)

Popis: téměř kompletně zachovalá železná podkova s jedním dochovaným ozubem, šesti otvory pro hřeby a třemi dochovanými podkovovými hřeby. Podkova nemá hmatec, má zvlněný okraj a nemá rýhu.

Rozměry: 107 × 90 × 23 mm.

Hmotnost: 186 g.

Uložení: v hloubce 8 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, podkova, typ 1b podle R. Krajíce, typ II/1 podle J. Kaźmierczyka.

Datace: 11. století – 13. století.

Literatura: Kaźmierczyk 1978, 156, obr. 46; Nekuda 2000, 249, 250, tab. 313; Krajíc 2003a, 103, 106, obr. 95, obr. 96; Krajíc 2003b, 84, obr. 94; Drnovský, Guricová 2016, 57; Vích 2016b, 61, 72, obr. 7.

41. Železná podkova (tab. 9: 2)

Popis: téměř kompletně zachovalá větší železná podkova se dvěma dochovanými ozuby, šesti otvory pro hřeby a jedním dochovaným podkovovým hřebem, hmatec se částečně dochoval, na podkově je zřetelná středová rýha přerušená v přední části. Podkova má jen málo zřetelně zvlněný okraj.

Rozměry: 143 × 122 × 18 mm.

Hmotnost: 303g.

Uložení: v hloubce 3 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, typ 1b podle R. Krajíce, typ II/2 podle J. Kaźmierczyka.

Datace: 11. století – 13. století.

Literatura: Kaźmierczyk 1978, 156, obr. 46; Krajíc 2003a, 103, 106, obr. 95, obr. 96; Krajíc 2003b, 84, obr. 94; Drnovský, Guricová 2016, 57.

42. Železná podkova (tab. 9: 3)

Popis: téměř kompletně zachovalá menší železná podkova s jedním dochovaným ozubem a šesti otvory pro hřeby. Hmatec se nedochoval, na podkově je zřetelná rýha a má zvlněný okraj.

Rozměry: 99 × 99 × 19 mm.

Hmotnost: 87g.

Uložení: v hloubce 3 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, podkova, typ 1b podle R. Krajíce, typ II/2 podle J. Kaźmierczyka.

Datace: 11. století – 13. století.

Literatura: Kaźmierczyk 1978, 156, obr. 46; Krajíc 2003a, 103, 106, obr. 95, obr. 96; Krajíc 2003b, 84, obr. 94; Drnovský, Guricová 2016, 57.

43. Železná podkova (tab. 9: 4)

Popis: celá menší železná podkova s oběma dochovanými ozuby, šesti otvory pro hřeby, jedním podkovovým hřebem. Hmatec se nedochoval. Na podkově není znatelná rýha a má zvlněný okraj. Ozuby mají odlišnou velikost i orientaci.

Rozměry: 114 × 117 × 12 mm.

Hmotnost: 131 g.

Uložení: v hloubce 4 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, podkova, typ 1b podle R. Krajíce.

Datace: 11. století – 13. století.

Literatura: Krajíc 2003a, 103, 106, obr. 95, obr. 96; Krajíc 2003b, 84, obr. 94; Drnovský, Guricová 2016, 57; Vích 2016b, 61, 72, obr. 7.

44. Železná podkova (tab. 10: 4)

Popis: téměř kompletně zachovalá menší železná podkova s jedním dochovaným a druhým částečně dochovaným ozubem, šesti otvory pro hřeby a dochovaným hmatcem. Na podkově je částečně znatelná rýha.

Rozměry: 105 × 109 × 11 mm.

Hmotnost: 179 g.

Uložení: v hloubce 5 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, typ 4a podle R. Krajíce.

Datace: 1. polovina 14. století – 1. třetina 15. století.

Literatura: Krajíc 2003a, 103, 106, obr. 95, obr. 96; Krajíc 2003b, 84, obr. 94.

45. Železná podkova (tab. 10: 2)

Popis: téměř kompletně zachovalá železná podkova s oběma dochovanými ozuby, šesti otvory pro hřeby a jedním dochovaným podkovovým hřebem. Na podkově není hmatec, rýha je v přední části propojená a v zadní části odsazená od ozubů.

Rozměry: 137 × 114 × 20 mm.

Hmotnost: 226 g.

Uložení: v hloubce 13 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, podkova, typ 4c podle R. Krajíce.

Datace: 2. polovina 13. století – 15. století.

Literatura: Huml 1967, 37–38; Baxa, 1982, 495–497, 496, obr. 1, 2; Nekuda 1985, 131, 132, tab. 188; Krajíc 2003a, 103, 106, obr. 95; Krajíc 2003b, 85, obr. 95.

46. Železná podkova (tab. 10: 3)

Popis: větší kompletně zachovalá železná podkova s oběma dochovanými ozuby, šesti otvory pro hřeby, jedním dochovaným podkovovým hřebem a dochovaným hmatcem. Na podkově je zřetelná středová rýha. Ta je odsazena od ozubů a přerušena v přední části.

Rozměry: 138 × 116 × 25 mm.

Hmotnost: 315 g.

Uložení: v hloubce 15 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, podkova, ozuby mají odlišný tvar, proto ji není možné typologicky přesně zařadit. Jeden zub odpovídá typu 4c, druhý typu 6c podle R. Krajíce.

Datace: 1. polovina 14. století – počátek 15. století.

Literatura: Krajíc 2003a, 103, 106, obr. 95, obr. 96; Krajíc 2003b, 88, obr. 98.

47. Železná podkova (tab. 10: 4)

Popis: téměř kompletně zachovalá velká železná podkova se dvěma dochovanými ozuby, šesti otvory pro hřeby a jedním dochovaným podkovovým hřebem. Hmatec se nedochoval,

na podkově je znatelná středová rýha. Ta není odsazena od ozubů a je přesušená v přední části vpravo od osového středu podkovy.

Rozměry: 135 × 125 × 21 mm.

Hmotnost: 266g.

Uložení: v hloubce 6 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, podkova, ozuby mají odlišný tvar, proto ji není možné typologicky přesně zařadit. Jeden ozub odpovídá typu 4b, druhý typu 6c podle R. Krajíce.

Datace: vrcholný středověk.

Literatura: Huml 1967, 37–38; Krajíc 2003a, 103, 106, obr. 95, obr. 96; Krajíc 2003b, 88, obr. 98; Vích, Žákovský 2012, 104, obr. 2,3, 105.

48. Fragment železné podkovy (tab. 11: 1)

Popis: fragment ramene železné podkovy se špatně dochovaným ozubem.

Rozměry: 49 × 19 × 10 mm.

Hmotnost: 8 g.

Uložení: v hloubce 5 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, fragment podkovy, typ 4 podle R. Krajíce.

Datace: 1. polovina 14. století – počátek 15. století.

Literatura: Krajíc 2003a, 103, 106, obr. 95, obr. 96; Krajíc 2003b, 85, obr. 95.

49. Fragment železné podkovy (tab. 11: 3)

Popis: polovina podkovy se třemi dochovanými otvory pro hřeby, jedním podkovovým hřebem a odlomeným ozubem. Na podkově není rýha.

Rozměry: 109 × 29 × 10 mm.

Hmotnost: 58 g.

Uložení: v hloubce 8 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, fragment podkovy, typ 4a podle R. Krajíce.

Datace: 1. třetina 15. století.

Literatura: Krajíc 2003a, 103, 106, obr. 95, obr. 96; Krajíc 2003b, 85, obr. 95.

50. Fragment železné podkovy (tab. 11: 2)

Popis: fragment ramene železné podkovy s dochovaným drobným ozubem a jedním dochovaným otvorem pro hřeb. Na fragmentu nelze rozeznat středovou rýhu.

Rozměry: 44 × 29 × 18 mm.

Hmotnost: 25 g.

Uložení: v hloubce 12 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, fragment podkovy, typ 4a podle R. Krajíce.

Datace: 1. třetina 15. století.

Literatura: Krajíc 2003a, 103, 106, obr. 95, obr. 96; Krajíc 2003b, 85, obr. 95.

51. Fragment železné podkovy (tab. 11: 4)

Popis: polovina železné podkovy se třemi dochovanými otvory pro hřeby, jedním dochovaným ozubem a výraznou rýhou, která je odsazena od ozubu jen o cca 2 mm.

Rozměry: 121 × 40 × 19 mm.

Hmotnost: 100 g.

Uložení: v hloubce 8 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, fragment podkovy, typ 4c podle R. Krajíce.

Datace: 2. polovina 13. století – 15. století.

Literatura: Baxa, 1982, 495–497, 496, obr. 1, 2; Nekuda 1985, 131, 132, tab. 188; Krajíc 2003a, 103, 106, obr. 95, obr. 96, Krajíc 2003b, 85, obr. 95.

52. Fragment železné podkovy (tab. 11: 5)

Popis: fragment ramene železné podkovy s jedním dochovaným otvorem pro hřeby a s jedním ozubem. Na podkově není rozeznatelná rýha.

Rozměry: 79 × 25 × 19 mm.

Hmotnost: 56 g.

Uložení: v hloubce 10 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, fragment podkovy, typ 4d podle R. Krajíce.

Datace: vrcholný středověk.

Literatura: Huml 1967, 38; Hejna 1974, 395 obr. 14, 397; Kouřil 1979, 131 obr. 2, 132; Krajíc 2003a, 103, 106, obr. 95, obr. 96; Vích 2015, 170 obr. 8, 171.

53. Fragment železné podkovy (tab. 12: 1)

Popis: polovina velké železné podkovy se dvěma dochovanými otvory pro hřeby, jedním podkovovým hřebem a jedním ozubem. Na podkově není rýha.

Rozměry: 131 × 36 × 28 mm.

Hmotnost: 113 g.

Uložení: v hloubce 3 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, fragment podkovy, typ 5d podle R. Krajíce, typ IV/2 podle J. Kaźmierczyka.

Datace: 1. třetina 15. století.

Literatura: Kaźmierczyk 1978, 156, obr. 46; Krajíc 2003a, 103, 106, obr. 95, obr. 96; Krajíc 2003b, 88, obr. 98; Vích 2016a, 327, obr. 5.

54. Fragment železné podkovy (tab. 12: 2)

Popis: polovina velké železné podkovy se čtyřmi dochovanými otvory pro hřeby a jedním ozubem. Celá podkova měla původně nejspíš osm otvorů pro hřeby. Na podkově není rýha.

Rozměry: 140 × 37 × 21 mm.

Hmotnost: 97 g.

Uložení: v hloubce 5 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, fragment podkovy, typ 6d podle R. Krajíce, typ VI/1 podle J. Kaźmierczyka.

Datace: 1. polovina 14. století – 1. třetina 15. století.

Literatura: Kaźmierczyk 1978, 82–86; Krajíc 2003a, 103, 105–106, obr. 95, obr. 96; Krajíc 2003b, 85, obr. 95; Bartík a kol. 2016, 123, obr. 5, 124.

55. Fragment železné podkovy (tab. 12: 3)

Popis: větší polovina velké železné podkovy s jedním dochovaným ozubem, pěti dochovanými otvory pro hřeby, dvěma podkovovými hřeby a hmatcem. Na podkově je znatelná rýha, která je odsazena od ozubu a v horní části přerušena.

Rozměry: 124 × 113 × 25 mm.

Hmotnost: 216 g.

Uložení: v hloubce 19 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, fragment podkovy, typ 6d podle R. Krajíce, typ VI/1 podle J. Kaźmierczyka.

Datace: 2. polovina 14. století – počátek 15. století.

Literatura: Kaźmierczyk 1978, 82–86; Krajíc 2003a, 103, 106, obr. 95, obr. 96; Krajíc 2003b, 85, obr. 95; Bartík a kol. 2016, 123–124, obr. 4: 11.

56. Fragment železné podkovy (tab. 13: 1)

Popis: polovina železné podkovy se třemi dochovanými otvory pro hřeby a jedním ozubem. Na podkově není rýha.

Rozměry: 102 × 29 × 10 mm.

Hmotnost: 40 g.

Uložení: v hloubce 4 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, fragment podkovy, typ 6d podle R. Krajíce, typ VI/1 podle J. Kaźmierczyka.

Datace: 1. polovina 14. století – 1. třetina 15. století.

Literatura: Kaźmierczyk 1978, 82–86, Krajíc 2003a, 103, 106, obr. 95, obr. 96; Krajíc 2003b, 89, obr. 99; Bartík a kol. 2016, 123, obr. 5, 124. Je možné ji zařadit i jako typ VI/1 podle J. Kaźmierczyka (Kaźmierczyk 1978, 82–86).

57. Fragment železné podkovy (tab. 13: 4)

Popis: rameno a přední část větší železné podkovy s jedním dochovaným ozubem a třemi dírami pro hřeby. Hmatec se nedochoval, podkova nemá rýhu.

Rozměry: 112 × 31 × 25 mm.

Hmotnost: 90 g.

Uložení: v hloubce 14 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, fragment podkovy, typ 6d podle R. Krajíce, typ VI/2 podle J. Kaźmierczyka.

Datace: 1. polovina 14. století – 1. třetina 15. století.

Literatura: Kaźmierczyk 1978, 82–86 Krajíc 2003a, 103, 106, obr. 95, obr. 96; Krajíc 2003b, 85, obr. 95; Bartík a kol. 2016, 123, obr. 5, 124.

58. Fragment železné podkovy (tab. 13: 2)

Popis: ulomený ozub podkovy.

Rozměry: 39 × 30 × 16 mm.

Hmotnost: 26 g.

Uložení: v hloubce 3 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, fragment podkovy, typ 7a podle R. Krajíce

Datace: 1. třetina 15. století.

Literatura: Šaurová 1979, 298, 299 obr. 2; Krajíc 2003a, 103, 106, obr. 95, obr. 96; Krajíc 2003b, 90, obr. 100; Vích 2016a, 327, obr. 5.

59. Fragment železné podkovy (tab. 13: 3)

Popis: fragment ramene železné podkovy s dochovaným ozubem. Na fragmentu nelze rozeznat rýhu.

Rozměry: 67 × 24 × 19 mm.

Hmotnost: 35 g.

Uložení: v hloubce 10 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, fragment podkovy, typ 7a podle R. Krajíce.

Datace: 1. třetina 15. století.

Literatura: Šaurová 1979, 298, 299 obr. 2; Krajíc 2003a, 103, 106, obr. 95, obr. 96; Krajíc 2003b, 90, obr. 100; Vích 2016a, 327, obr. 5.

60. Železný podkovový hřeb (tab. 14: 5)

Popis: drobný plochý, výrazně oboustranně kónicky zúžený železný podkovový hřebík bez hlavy připomínající tvar písmene „T“.

Rozměry: 19 × 14 × 5 mm.

Hmotnost: 1 g.

Uložení: v hloubce 5 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, podkovový hřeb, Xb podle R. Krajíce.

Datace: vrcholný středověk.

Literatura: Krajíc 1991, 324–325, obr. 1, 326, obr. 2; Krajíc 2003a, 65, 68, obr. 71.

61. Železný podkovový hřeb (tab. 14: 6)

Popis: drobný plochý železný hřebík připomínající tvar písmene „T“.

Rozměry: 22 × 14 × 4 mm.

Hmotnost: 2 g.

Uložení: v hloubce 5 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, podkovový hřeb, typ Xb podle R. Krajíce.

Datace: vrcholný středověk.

Literatura: Krajíc 1991, 324–326, obr. 1, obr. 2; Krajíc 2003a, 65, 68, obr. 71.

62. Železná ostruha (tab. 14: 1)

Popis: relativně dobře zchovalá železná ostruha s oběma očky pro uchycení k řemínku, oběma očky k uchycení kolečka a hůře zchovalým kolečkem včetně nýtku, který jej drží mezi očky.

Rozměry: 135 × 104 × 16 mm.

Hmotnost: 62 g.

Uložení: v hloubce 15 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, ostruha, typ tvaru ramen 1, typ tvaru průřezu ramene 1, typ bodce 2, typ úchytu 1 podle R. Krajíce.

Datace: 2. polovina 15. století – přelom 16. a 17. století.

Literatura: Krajíc 2003a, 119–121, obr. 104, obr. 105; Krajíc 2003b, 92, tab. 102; Koošová 2007, 262, tab. 2; Žákovský 2011a, 142, obr. 30: e.

63. Železná ostruha (tab. 14: 2)

Popis: deformovaná železná ostruha s odlomeným kolečkem. Očka pro uchycení řemínku se nedochovala, bodce a očka pro uchycení kolečka se dochovaly částečně.

Rozměry: 112 × 52 × 14mm.

Hmotnost: 34 g.

Uložení: v hloubce 8 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, ostruha, typ ostruhy IIIa, typ tvaru průřezu ramene 3, typ bodce 3 podle R. Krajíce.

Datace: 12. století – 1. polovina 16. století.

Literatura: Hejna 1962, 457; tab. 1: 7, 458, 460; Kouřil 1979, 131, obr. 2: 11, 13, 133; Krajíc 2003a, 120 – 121, 122, obr. 104, obr. 105; Krajíc 2003b, 92, tab. 102; Žákovský 2011c, 93, 98, obr. 1: a.

64. Železná postranice udidla (tab. 14: 3)

Popis: železná postranice udidla s postranicemi s dlouhými tyčinkami a tvarově upravenými konci.

Rozměry: 119 × 22 × 8 mm.

Hmotnost: 30 g.

Uložení: v hloubce 12 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, postranice udidla, typ 3 podle R. Krajíce.

Datace: 2. polovina 14. století – 1. třetina 15. století.

Literatura: Krajíc 2003a, 111, 114, obr. 99.

65. Železná postranice udidla (tab. 14: 4)

Popis: železná postranice udidla s připojeným článkem vyrobeným z několikanásobně stočeného železného drátu kruhového průřezu pro připevnění k oku spojujícímu udidlo a otěž (oko se nedochovalo).

Rozměry: postranice 98 × 15 × 5 mm, objímka 70 × 19 × 9 mm.

Hmotnost: 32 g.

Uložení: v hloubce 11 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, postranice udidla.

Datace: neurčitelná.

Literatura: bez relevantních analogií.

66. Falera z barevného kovu nebo slitiny (tab. 14: 7)

Popis: malá falera z barevného kovu nebo slitiny. Plochý kruhový ozdobný předmět s vyraženým motivem koně. Na jedné straně má ohnutý okraj. Ouško pro připevnění k postroji se nedochovalo.

Rozměry: průměr 36 mm, tloušťka 3 mm.

Hmotnost: 7 g.

Uložení: v hloubce 4 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, falera.

Datace: neurčitelná.

Literatura: bez relevantních analogií.

67. Železný ozub (tab. 14: 8)

Popis: ozub se závitem sloužící po zašroubování do podkovy jako opora pro lepší záběr koně v nezpevněném terénu.

Rozměry: 30 × 17 × 17 mm.

Hmotnost: 22 g.

Uložení: v hloubce 7 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, ozub, ozub se závitem podle equiservis.cz.

Datace: neurčitelná.

Literatura: Šaurová 1979, 299, obr. 2: 4; Frolec 2003, 135–136.

68. Železný ozub (tab. 14: 9)

Popis: ozub se závitem sloužící nejspíše po zašroubování do podkovy jako opora pro lepší záběr koně v nezpevněném terénu.

Rozměry: 29 × 18 × 17 mm.

Hmotnost: 22 g.

Uložení: v hloubce 9 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, ozub, ozub se závitěm podle equiservis.cz.

Datace: neurčitelná.

Literatura: Šaurová 1979, 299, obr. 2: 4; Frolec 2003, 135–136.

69. Železný ozub (tab. 14: 10)

Popis: ozub se závitěm sloužící nejspíše po zašroubování do podkovy jako opora pro lepší záběr koně v nezpevněném terénu.

Rozměry: 46 × 19 × 18 mm.

Hmotnost: 39 g.

Uložení: v hloubce 9 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: výbava koně a jezdce, ozub, ozub se závitěm podle equiservis.cz.

Datace: neurčitelná.

Literatura: Šaurová 1979, 299, obr. 2: 4; Frolec 2003, 135–136.

70. Železný hrot kopí (tab. 15: 1)

Popis: kompletně zachovalý hrot velkého železného kopí listovitého tvaru těla s tulejí. Na těle kopí je zřetelný výrazný středový hřbet. Rombický průřez těla hrotu kopí přechází na krčku do osmiúhelníkového průřezu, který pokračuje i na hraněné tuleji. Na tuleji je velký otvor pro hřeb k připevnění kopí k dřevci.

Rozměry: 475 × 56 × 30 mm.

Hmotnost: 1032 g.

Uložení: v hloubce 25 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: militaria, hrot kopí, typ III podle R. Krajíce.

Datace: vrcholný středověk.

Literatura: Wagner 1956, část V., tab. 23: 2; Krajíc 2003a, 180–181, obr. 148.

71. Železný hrot kopí (tab. 15: 2)

Popis: téměř kompletně zachovalý, tvarově vyspělý železný hrot kopí. Tělo kopí je dlouhé, úzké a tvarem se blíží spíše trojúhelníku než listu. Na těle kopí je zřetelné středové žebro. Válcovitá tulej kruhového průřezu se směrem ke konci mírně rozšiřuje. Za dvěma zřetelnými otvory pro hřeby se tulej prudce zužuje v délce asi 1 cm až po otvor pro dřevec.

Rozměry: 249 × 15 × 20 mm, průměrná výška těla 6 mm, délka tuleje 61 mm.

Hmotnost: 168 g.

Uložení: v hloubce 22 cm ve světlé žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: militaria, hrot kopí, typ II podle R. Krajíce.

Datace: doba laténská – pozdní středověk.

Literatura: Kouřil 1979, obr. 3: 10; Durdík 1983, 17, 40, tab. 9: 1; Nekuda 1985, 140, obr. 196: c; Krajíc 2003a, 180, obr. 148; Vích, Žákovský 2012, 113, obr. 6: 3, 117; Bartík a kol. 2016, 122, obr. 3: 4; Vích, Jílek 2016: 371, obr. 7: 2, 3.

72. Železný hrot kopí (tab. 15: 3)

Popis: menší železný hrot kopí listovitého tvaru těla s kosodélným průřezem. Tělo je přibližně stejně dlouhé jako tulej. Na kónicky se rozšiřující tuleji kruhového průřezu je i přes špatný stav jejího dochování rozeznatelná díra pro hřeb k uchycení hrotu na dřevec.

Rozměry: 134 × 25 × 15 mm.

Hmotnost: 53 g.

Uložení: v hloubce 15 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: militaria, hrot kopí, typ I podle R. Krajíce.

Datace: doba starohradištní – vrcholný středověk.

Literatura: Krajíc 2003a, 180, 182, obr. 148, 181–182; Krajíc 2003b, 130, tab. 140: i. č. K132/2914; Žákovský 2011b, 137, obr. 9: 10, 152, tab. XIII: 5; Žákovský 2011c, 161.

73. Železný tesák (tab. 16: 1)

Popis: dobře zachovalý železný tesák se záštitným trnem. Krátká široká čepel je oboustranně odsazena od řapu rukojeti, který se rovnoměrně rozšiřuje směrem k týlu a kterým na jedné straně probíhá žlab. Hřbet čepele má rovnou linii průběhu, ostří je částečně dochované. V rukojeti se nacházejí čtyři otvory pro uchycení nejspíše organické střenky. Na hranici rukojeti a čepele se dochoval trn kruhového tvaru se dvěma otvory.

Rozměry: 395 × 34 × 21 mm.

Hmotnost: 275 g.

Uložení: v hloubce 17 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: militaria, tesák, typ čepele A3, typ řapu Ia5, typ záštitného trnu t6a podle P. Žákovského.

Datace: 2. polovina 15. století.

Literatura: Žákovský 2014, 208–209, 211, 263–267, 432–434.

74. Železný tesák (tab. 16: 2)

Popis: železný tesák s rovným průběhem hřbetu čepele, ostří je částečně dochované a jeho průběh je vyosený v blízkosti špičky směrem nahoru ke hřbetu. Špička se nedochovala. V rukojeti se nachází bezpečně šest otvorů shodného průměru pro uchycení nejspíše organické střenky, případně dalších prvků rukojeti. Další otvory v rukojeti vznikly zřejmě v důsledku koroze.

Rozměry: 280 × 21 × 17 mm.

Hmotnost: 91 g.

Uložení: v hloubce 25 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typ čepele: militaria, tesák, typ čepele A8b, typ řapu IIa4 podle P. Žákovského.

Datace: 15. století.

Literatura: Žákovský 2014, 220, 221, 263–267, obr. 169.

75. Železný tesák (tab. 16: 3)

Popis: železný tesák se záštitným trnem a poškozenou rukojetí. Oboustranně odsazená čepel plynule navazuje na řap rukojeti, který se rozšiřuje směrem k týlu a jehož jednou stranou prochází žlab. Hřbet čepele má rovnou linii průběhu, která se na hřbetu směrem ke špičce obloukovitě stáčí dolů. Ostří je částečně dochované. V rukojeti se dochovaly dva otvory a zbytkem jednoho nýtu pro uchycení nejspíše organické střenky. S ohledem na délku rukojeti a rozestupy mezi otvory lze předpokládat, že v rukojeti byly celkem čtyři otvory pro uchycení střenky. Na hranici rukojeti a čepele se dochoval trn zdánlivě čtvercového tvaru. Jedna strana trnu svým tvarem napovídá, že trn byl původně mušlovitého tvaru.

Rozměry: 315 × 29 × 29 mm.

Hmotnost: 151 g.

Uložení: v hloubce 22 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: militaria, tesák, typ čepele A5, typ řapu I, typ trnu t5 podle P. Žákovského.

Datace: 2. polovina 15. století

Literatura: Žákovský 2014, 212–213, 263–267, 422–425.

76. Železný hrot střely (tab. 17: 1)

Popis: hrot střely s křídélky, tordovaným krčkem a tulejkou.

Rozměry: 111 × 28 × 9 mm.

Hmotnost: 10 g.

Uložení: v hloubce 12 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: militaria, hrot střely, skupina A, typ 1b podle A. Ruttkaye.

Datace: 9. století – polovina 10. století.

Literatura: Ruttkay 1976, 327–328, tab. 54.

77. Železný hrot střely (tab. 17: 2)

Popis: velký trojúhelníkovitý hrot s tulejí kruhového průřezu a křídélky. Jedná se nejspíše o hrot střely do kuše.

Rozměry: 82 × 44 × 10 mm.

Hmotnost: 34 g.

Uložení: v hloubce 12 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: militaria, hrot střely, typ B-IVa podle R. Krajíce, skupina A, typ 1d podle A. Ruttkaye.

Datace: 14. století.

Literatura: Ruttkay 1976, 327, 328, obr. 54; Krajíc 2003a, 185, 187, obr. 151; Krajíc 2003b, 135, tab. 145; Vích, Žákovský 2012, 112, 116, obr. 5: 1.

78. Železný hrot střely (tab. 17: 3)

Popis: masivní čtyřboký hrot střely čtvercového tvaru průřezu těla s tulejí. V tuleji je znatelný otvor pro uchycení k ratišti střely. Nejspíše se jedná o střelu do kuše (Krajíc 2003a, 187).

Rozměry: 77 × 13 × 12 mm.

Hmotnost: 36 g.

Uložení: v hloubce 12 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: militaria, hrot střely, typ B-IIIId podle R. Krajíce.

Datace: 13. století – 15. století.

Literatura: Durdík 1983, 44, tab. XV: 2, 47, tab. XVIII: 3; Krajíc 2003a, 185, 187; obr. 151; Vích, Žákovský 2012, 112, 116, obr. 5: 5.

79. Železný hrot střely (tab. 17: 4)

Popis: trojúhelníkovitý hrot střely s tulejí kruhového průřezu a jedním dochovaným křídélkem.

Rozměry: 80 × 29 × 8 mm.

Hmotnost: 19 g.

Uložení: v hloubce 14 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: militaria, hrot střely, typ B-IVa podle R. Krajíce, skupina A, typ 1a podle A. Ruttkaye.

Datace: 8. století – 14. století.

Literatura: Poulík 1948–1950, 68, 70, obr. 31, b, c; Ruttkay 1976, 327–328, obr. 54; Krajíc 2003a, 185, 187, obr. 151.

80. Železný hrot střely (tab. 17: 5)

Popis: hrot střely listovitého tvaru těla, rombického tvaru průřezu těla a s tulejí kruhového průřezu.

Rozměry: 102 × 20 × 12 mm.

Hmotnost: 33 g.

Uložení: v hloubce 15 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: militaria, hrot střely, typ B-IIa podle R. Krajíce.

Datace: 14. století – 15. století.

Literatura: Hejna 1974, 395–396, 395; obr. 14: 2, 5; Durdík 1983, 47, tab. XVIII: 2; Krajíc 2003a, 184, 187, obr. 150; Krajíc 2003b, 132, tab. 142; Vích, Žákovský 2012, 116; Vích 2013, 717–718, 717; obr. 7: 4.

81. Železný hrot střely (tab. 17: 6)

Popis: velký trojúhelníkovitý hrot s tulejí kruhového průřezu a křídélky. Jedná se nejspíše o hrot střely do kuše.

Rozměry: 88 × 44 × 9 mm.

Hmotnost: 37 g.

Uložení: v hloubce 10 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: militaria, hrot střely, typ B-IVa podle R. Krajíce, skupina A, typ 1d podle A. Ruttkaye.

Datace: 14. století – 15. století.

Literatura: Ruttkay 1976, 327, 328, obr. 54; Krajíc 2003a, 185, 187, obr. 151; Krajíc 2003b, 135, tab. 145; Vích, Žákovský 2012, 112, 116, obr. 5: 1.

82. Železný hrot střely (tab. 17: 7)

Popis: masivní čtyřboký hrot střely čtvercového tvaru průřezu těla s tulejí. V tuleji je znatelný otvor pro uchycení k ratišti střely.

Rozměry: 88 × 19 × 12 mm.

Hmotnost: 39 g.

Uložení: v hloubce 12 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: militaria, hrot střely, typ B-IIIId podle R. Krajíce.

Datace: vrcholný středověk.

Literatura: Durdík 1983, 44, tab. XV: 2, 47, tab. XVIII: 3; Krajíc 2003a, 185, 187, obr. 151; Vích, Žákovský 2012, 112, 116, obr. 5: 5).

83. Železná rukojeť nože nebo tesáku (tab. 18: 1)

Popis: rukojeť velkého železného nože, nebo tesáku se zadním kováním ve formě hlavice z barevného kovu. Na rukojeti jsou zřetelné dva otvory se zachovalými nýty k uchycení střenky vyrobené nejspíše z organického materiálu, celkový počet děr pro nýty nelze kvůli špatnému dochování artefaktu přesně vyjádřit.

Rozměry: železná část 148 × 18 × 4 mm, ukončení z barevného kovu 17 × 11 × 5 mm.

Hmotnost: 14 g.

Uložení: v hloubce 8 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: fragment nože, nebo tesáku.

Datace: vrcholný středověk – novověk.

Literatura: archaiabrno.org, brnensky.denik.cz.

84. Fragment železné čepele (tab. 18: 2)

Popis: fragment čepele zahnutého železného nože, nebo hákovitého předmětu s ostřím. Čepel obloukovitého tvaru je dobře zachovalá s rozeznatelnou ostrou špičkou.

Rozměry: 82 × 22 × 6 mm.

Hmotnost: 35 g.

Uložení: v hloubce 12 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: fragment čepele.

Datace: neurčitelná.

Literatura: Bercredi 1983, 414, tab. II: 10, 415.

85. Železný fragment čepele (tab. 18: 3)

Popis: špatně dochovaná větší část čepele. Podlouhlá čepel má rovný tvar průběhu jejího hřbetu a klenutý tvar ostří.

Rozměry: 74 × 12 × 4 mm.

Hmotnost: 5 g.

Uložení: v hloubce 4 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: fragment čepele.

Datace: neurčitelná.

Literatura: bez relevantních analogií.

86. Železný hrot (tab. 18: 4)

Popis: železný hrot s tulejí.

Rozměry: 89 × 10 mm.

Hmotnost: 9 g.

Uložení: v hloubce 17 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: železný hrot s tulejí.

Datace: 1. polovina 14. století – počátek 15. století.

Literatura: Krajíc 2003a, 146; Krajíc 2003b, 111, tab. 121.

87. Železná objímka (tab. 19: 1)

Popis: větší železná rozlomená objímka bez perforace.

Rozměry: v deformovaném stavu 94 × 35 × 52 mm, délka plátu 210 mm, šířka plátu 35 mm, tloušťka plátu 5 mm.

Hmotnost: 154 g.

Uložení: v hloubce 15 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: objímka.

Datace: vrcholný středověk.

Literatura: Huml 1967, 13, tab. III: 6; Nekuda 1975, 144, obr. 138: 7, 8; Nekuda 2000, 256, tab. 316: 7; Krajíc 2003a 195–198.

88. Železná objímka (tab. 19: 2)

Popis: velká kruhová železná objímka.

Rozměry: 11 × 88 × 19 mm.

Hmotnost: 125 g.

Uložení: v hloubce 12 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: objímka.

Datace: vrcholný středověk.

Literatura: Huml 1967, 13, tab. III: 6; Nekuda 1975, 144, obr. 138: 7, 8; Nekuda 2000, 256, tab. 316: 7; Krajíc 2003a 195–198.

89. Železný fragment kování (tab. 20: 1)

Popis: půlměsíčitý fragment plochého kování s pěti dochovanými otvory.

Rozměry: 61 × 20 × 2 mm.

Hmotnost: 5 g.

Uložení: v hloubce 10 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: fragment kování.

Datace: neurčitelná.

Literatura: bez relevantních analogií.

90. Rozeklaný železný předmět (tab. 18: 5)

Popis: ve dvě rozeklaný železný předmět s tvarovaným krčkem a trnem pro upevnění k rukojeti.

Rozměry: 115 × 13 × 8 mm.

Hmotnost: 10 g.

Uložení: v hloubce 10 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: neurčitelný.

Datace: neurčitelná.

Literatura: bez relevantních analogií.

91. Železný tyčinkovitý předmět s řapem (tab. 18: 6)

Popis: tyčinkovitý předmět s řapem je rombického průřezu těla.

Rozměry: 49 × 6 × 5 mm, délka těla 41 mm, délka řapu 8 mm.

Hmotnost: 4 g.

Uložení: v hloubce 6 cm v lesní hrabance.

Typologické zařazení: nezařaditelný.

Datace: neurčitelná.

Literatura: bez relevantních analogií.

92. Na dvě části rozlomený železný předmět (tab. 20: 2, 3)

Popis: na dvě části rozlomený železný předmět vyrobený překováním železných tyčinek kruhového průřezu.

Rozměry: první část 54 × 12 × 6 mm, druhá část 48 × 30 × 18 mm.

Hmotnost: první část 5 g, druhá část 8 g.

Uložení: v hloubce 16 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: neurčitelný.

Datace: neurčitelná.

Literatura: bez relevantních analogií.

93. Plochý železný předmět (tab. 20: 4)

Popis: plochý železný předmět.

Rozměry: 76 × 17 × 3 mm.

Hmotnost: 8 g.

Uložení: v hloubce 12 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: neurčitelný.

Datace: neurčitelná.

Literatura: bez relevantních analogií.

94. Železný fragment (tab. 20: 5)

Popis: malý, ale masivní železný fragment blíže neurčeného předmětu. Fragment je na vnitřní straně svého povrchu plochý, jeho širší okraje jsou částečně skuté směrem k sobě, v podélném směru se fragment zužuje a přechází do kulatého až špičatého zakončení.

Rozměry: 51 × 37 × 16 mm.

Hmotnost: 68 g.

Uložení: v hloubce 12 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: nezařaditelný.

Datace: neurčitelná.

Literatura: bez relevantních analogií.

95. Železný fragment (tab. 20: 6)

Popis: plochý železný fragment blíže neurčeného předmětu je na jedné straně zakulacený, na druhé straně ulomený.

Rozměry: 35 × 21 × 3 mm.

Hmotnost: 6 g.

Uložení: v hloubce 11 cm ve světle žlutohnědé kypré půdě.

Typologické zařazení: nezařaditelný.

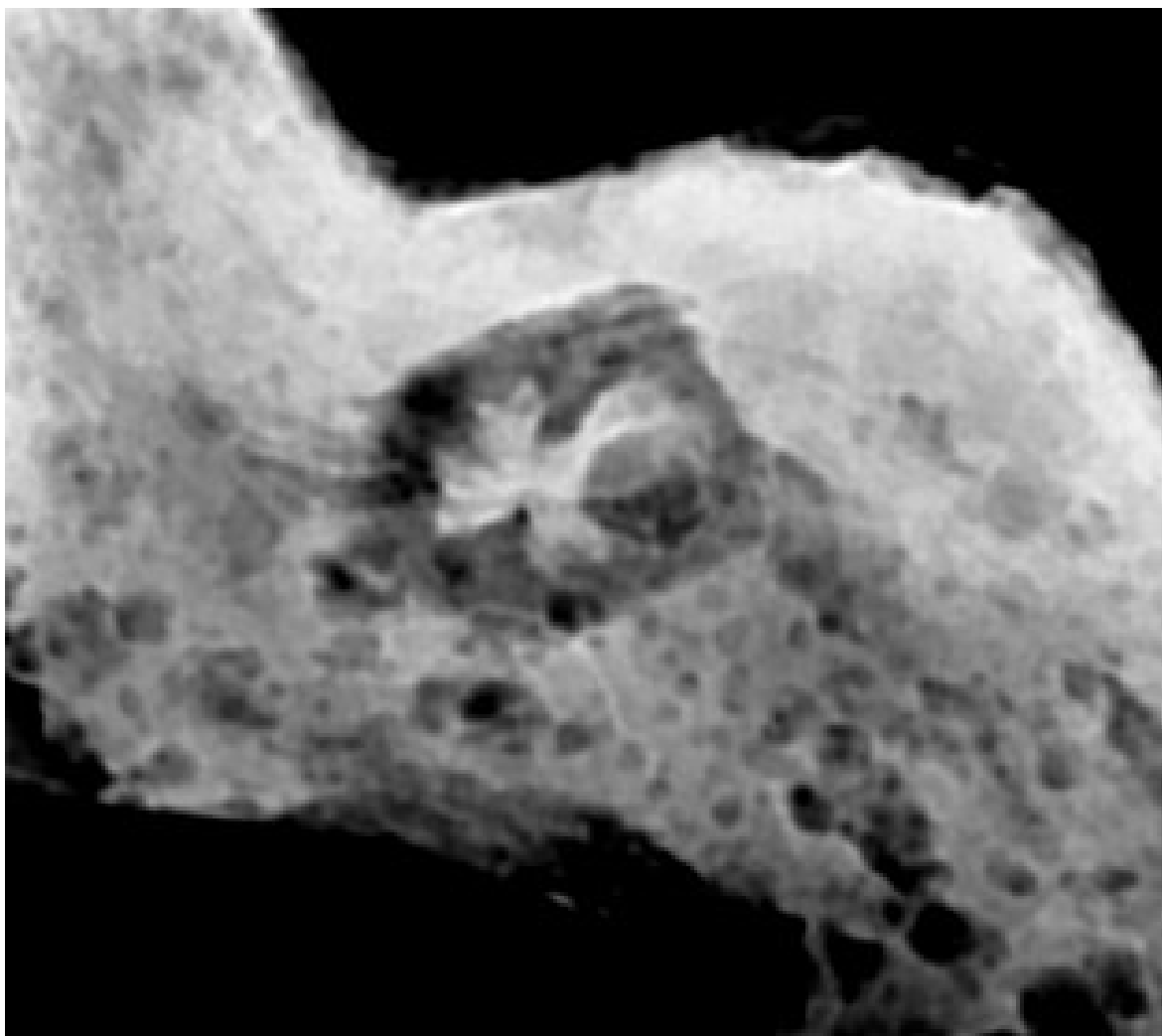
Datace: neurčitelná.

Literatura: bez relevantních analogií.

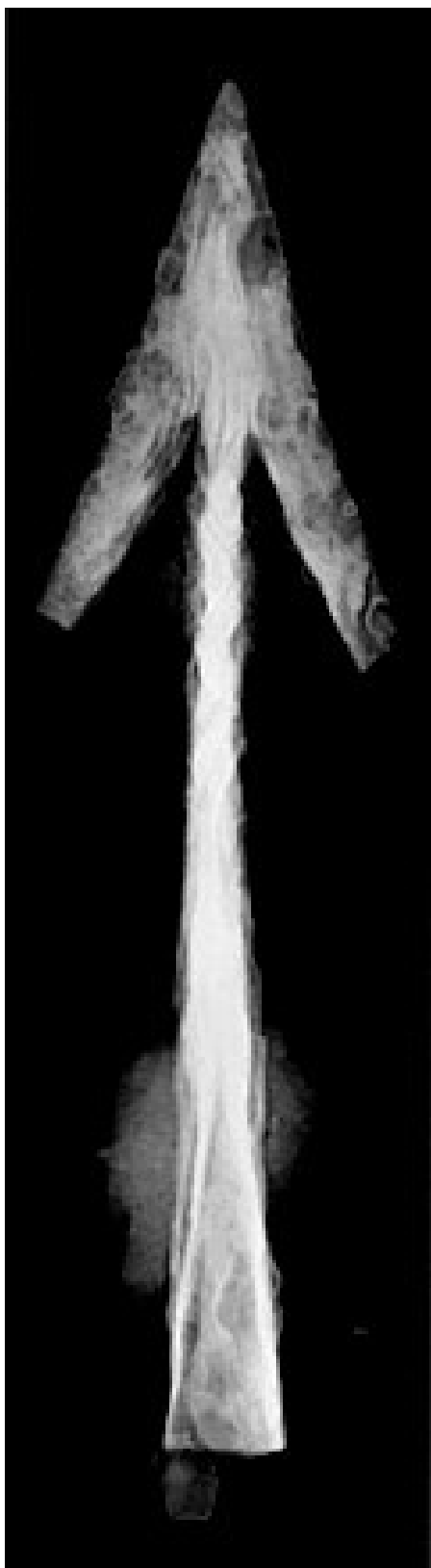
PŘÍLOHA 2: RENTGENOVÉ SNÍMKY VYBRANÝCH NÁLEZŮ

Obr. 1: Rentgenový snímek srpů s viditelnou značkou výrobce v místě, kde rukojeť přechází v ostří (zdroj: archiv Slovákckého muzea v Uherském Hradišti).

Obr. 2: Rentgenový snímek železného srpu s viditelnou značnou výrobce v místě, kde rukojeť přechází v ostří (detail) (zdroj: archiv Slovákého muzea v Uherském Hradišti).

Obr. 3: Rentgenový snímek železného hrotu střely s tordovaným krčkem (zdroj: archiv Slovákého muzea v Uherském Hradišti).

Obr. 4: Rentgenový snímek železného hrotu střely s tordovaným krčkem (detail) (zdroj: archiv Slovákého muzea v Uherském Hradišti).